دیموکراتیەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست: ڕێزگرتنی خواستی گەلە لە دەربڕینی خودی خۆیدا بە هەڵبژاردنێکی سەربەستانەو ڕاستەوخۆدا .

سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلس

هاوکاری

التضامن

شەقامی الجمهوریة
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الاثنين ٣٠ حزيران ١٩٨٠ العدد ٥٣٢ ●

● دووشەممە ٣٠ی حوزەیران ١٩٨٠ ژمارە ٥٣٢ ●

ئەنجوومەنی نیشتمانی یەکەم کۆبوونەوەی ئەمڕۆ دەبەستێت

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لەگەڵ بەڕێوەبەرانی بەش و لقەکانی بەڕێوەبەرێتی ئاسایشی گشتیدا کۆدەبێتەوە

خۆشویستنی گەل خۆشویستنێکی ڕاستەقینە لە شتە پیرۆزەکانە

چۆن شۆڕش لە جەنگەکانی پێشوویدا سەرکەوت ئاوهایش لە جەنگەکانی داهاتوویدا سەردەکەوێت

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە کە ئەوانەی باوەڕیان بە نەریتی بەرز هەیە خەڵکێکن لە نێوان ئاسمان و زەویدا دەژین ئەگەر زەمین ڕایکێشان ئەوا لە پێناوی دەستەڵاتی مەوزووعیدایە ئەگەر هاتوو لە ئاسمانەوە نزیك بوون ئەوا لە پێناوی نەریتی بەرزدایە .

بەڕێز سەرۆك صدام حسین لە کاتی چاوپێکەوتنیدا لە ئێوارەی ڕۆژی شەممەی رابوردوو بە بەڕێوەبەرانی بەش و لقەکانی بەڕێوەبەرێتی ئاسایشی گشتی لە هۆڵی کۆبوونەوەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانیدا ووتی ئێمە لەو بارەڕەداین لە شتە پیرۆزەکان خۆشویستنی گەلە خۆشویستنێکی ڕاستەقینە ئەویش گەلی بەم ڕادەیە خۆش بوێت ئەوا بە ڕاستی لە نێوان زەوی و ئاسماندا دەژیت .

هەروەها بەڕێز سەرۆك صدام حسین ووتی حزبەکەمان حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست گەلی بە ڕاستەقینە خۆش دەوێت کە هیچ ئیفتیعالێکی تێدا نەبێت ناشیەوێت لەوەدا نواندن بنوێنێت کە ئاگای لە خۆی نەبێت بەڵکوو خۆشی دەوێت کە بە تەواوەتی ئاگای لە خۆیەتی و خۆشی دەوێت کە دوازدە ساڵ لە سەرکەوتن و سەربڵندی تێدەپەڕێنێت .. لە کاتی پارچە پارچە بووندا خۆشی دەوێت و لە کاتی یەکبوونیشدا خۆشی دەوێت .

سەرۆکی بەڕێز هەروەها ووتی ئێمە نەتەوەکەمان خۆش دەوێت ئەگەر ناساغ بێت و خۆشمان دەوێت ئەگەر ساغ بێت و لە هەردوو بارەکەدا پشتگیری دەکەین ئەمەیش ئەو نەریتانەیە کە وامان لێ دەکات بێ سێ و دوو لێ کردن بڵێین شۆڕش کە لە جەنگەکانی پێشوویدا چوون سەرکەوت ئاوهایش لە هەموو جەنگەکانی داهاتوویدا لەوانەیە بە ووردییەکی زۆر ترەوە سەردەکەوێت ئەویش بە هۆی ئەو شارەزاییەی لە جەنگەکانی پێشوویدا وەدەستی هێناو بە هۆی ئەو تەمەنە کەڵەکە بووەوە کە خرایە سەر تەمەنی تێکۆشەران ئەویش لە چوارچێوەی دوازدە ساڵی رابوردوودا .

هەروەها بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە کە موستەحیل لای ئێمە ڕێژەییە بە تەنیایش بە پەرەسەندنی تواناکانەوە پەیوەندی هەیە بەڵام لە قۆناغی کۆتایی ڕێژەییدا .. ئەوا هیچ شتێکمان نییە موستەحیل بێت و باوەڕیشمان هەیە کە دەتوانین پێی ڕا بگەین .. بەم جۆرەیش بارەڕمان بەوە هەیە کە یەکێتی عەرەب دێتەدی و تەوارەی زایۆنیش نامێنێت .

سەرۆکی بەڕێز قسەی لە گەڵ بەڕێوەبەرانی بەش و لقەکانی بەڕێوەبەرێتی گشتیی ئاسایشدا کردو ووتی ئەم چاوپێکەوتنەم لە گەڵ ئێوەدا بۆ دڵنیاییە دەربارەی ووردی و بەتوانایی و دڵنیایی دەربارەی ئەوەی ئێوە نەك هەر شارەزای ئاسایشن و بەس بەڵکوو ئێوە لە پلەی بنەڕەتدا تێکۆشەرو خاوەندی بیروباوەڕن لەم شوێنەوە جێبەجێی دەکەن .

هەروەها سەرۆکی بەڕێز ووتی ئێوە ئەم شوێنەتان وەك ڕێگایەك بۆ قوربانیدان لە پێناوی شۆڕش و حزبە مەزنەکەتاندا هەڵبژاردووە لەبەر ئەمەیە بە ڕاستی ناوتان دەنێم دەزگایەکی تێکۆشەرو یەکێك لە دەزگا تێکۆشەرەکان کە بە تاقی کردنەوەو ڕاپەڕاندنی پراکتیکی ئەم سەربڵندییان وەدەست هێناوە .

سەرۆکی بەڕێز ڕوونی کردەوە کە ئەم ناولێنانە لەبەر ئەوە نییە کە لەم دەزگایەدا خەڵکی تێکۆشەر هەن و بەس بەڵکوو دەزگاکە لە چوارچێوەی بەتەنگەوەبوونی بیرو باوەڕەکانەوە وەك دەزگایەکی تێکۆشەر هەڵس و کەوت و ڕەفتاری دەکرد ئەگەر بە تەنگەوە بوونی خزمەت کردنی گەل بووە یان هەوڵدانی بەردەوام بۆ دەرك پێ کردنی ویژدانی گەل لە لایەنی ڕەت کردنەوەو قایل بوونەوە .

ئەوەبوو دکتۆر فاضل البراك بەڕێوەبەری ئاسایشی گشتی لە سەرەتای چاوپێکەوتنەکەدا ووتارێکی خوێندەوە تیایدا دووپاتی کردەوە کە دەزگای ئاسایش چووەتە قۆناغێکی نوێی پەرەسەندن و ڕاپەڕینی سەرتاپاگیرییەوە بە هەموو هۆشمەندی و دڵسۆزی و تێگەیشتنی لێپرسراوێتییەوە .

هەروەها دکتۆر فاضل البراك ووتی ڕۆیشتنمانە نێو ئەم قۆناغەوە خۆگرتنی بەرزو لایەنگرتنی بیروباوەڕە بەرزەکانی پێوە دیار بوو کە بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بەردەوام فێری ئەوەی کردووین هەروەها ئەم قۆناغە بەهێزبوون و توندو تیژیی تێکۆشانی هاوڕێکانمان لە دەزگای ئاسایشدا پێوە دیار بوو ئەویش لەبەر تیشکی ئەو هەڕەشە دڕندانانەدا کە بەرەو ڕووی وولاتە تێکۆشەرەکەمان بوونەوە .

هەروەها ووتی لە تاقی کردنەوەکانی قۆناغەکانی پێشوودا فێری دەرسی ناپاب بووین کە زانستی و واقعیەتیان پێوە دیار بوو ئەویش لە چوارچێوەی ژیانی ڕۆژانەی نێو جەماوەری گەلی تێکۆشەر کە سیفەتێکی مەوزووعیی بەم تاقی کردنەوە بەخشی گەیشتە ڕادەی لێپرسراوێتی و ئەم ڕادەیە باشەی وەدی هێنا

بڕوانە ل : ٧

ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش یاسای سەرپەرشتی کردنی کۆمەڵایەتی دەرکرد

ڕۆژی شەممەی رابوردوو ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش یاسای ژمارە ١٢٦ی سەرپەرشتی کۆمەڵایەتی دەرکرد .

بەپێی ئەم یاسایە کە دوای رابوردنی دوو مانگ بەسەر بڵاوکردنەوەیدا لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا جێبەجێ دەکرێ بڕیار دراوە موچەی مانگانە بۆ ئەو خێزانانە ببڕێتەوە کە دەستکەوتەی مانگانەیان کەمترە لە نزمترین رادەی موچەی کرێکاری ناکارامە ، ئەم موچە بڕینەوەیە ئەو خێزانانە دەگرێتەوە کە ژمارەیان لە پێنج کەس یان زیاتر پێك هاتووە . بەڵام خێزانێك ئەندامەکانی . لە چوار سەرخێزان پێك هاتبێ لە ٧٥٪ی ئەم موچەیەی دەکەوێ ، لە سێ سەر لە ٧٠٪ی دەکەوێ و لە دوو کەس لە ٦٦٪ دەکەوێ و یەك کەسیش لە ٣٣٪ی ئەو موچەیەی دەکەوێ .

دیسان یاساکە بڕیاری پێك هێنانی لیژنەی سەرپەرشتی خێزانی تیایە کە لە مەڵبەندی پارێزگاکاندا دروست دەکرێن و وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی بڕیاری ئەوە دەردەکا کە یاساکە بیانگرێتەوە ، دیسان لە یاساکە دایە هەر ئەندامی هەر خێزانی لەبەردەم دادگادا روون بوەوە سواڵ دەکا ئەوا موچەکەی لێ دەبڕێ .

هەروەها یاساکە موچەی بۆ ئەو خێزانانە دیاری کردوە کە داهاتیان نیەوە دەستکەوتەی بەردەوامی ژیانیان زامن نیە

دیسان بەپێی یاساکە لە دائیرەی خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتی سندوقێ دادەنرێ بەناوی سندوقی سەرپەرشتی خێزانەوە بۆ سەرف کردنی موچەی ئەو خێزانانەی یاساکە دەیان گرێتەوەو پارەی ئەو سنوقەش لە بودجەی کۆماری عیراق و ئەو پارەیە دادەنرێ کە وەزارەتی ئەوقاف دیاری دەکاو لەگەڵ پارەی لایەنە خیریەکان .

ئەم یاسایە دەوری بەکاری دەوڵەتی دیاری کردوە لە پێویستی سەرپەرشتی ئەو منداڵ و وردیلانەی دەربەدەری خێزانیان بەسەر دێ بەهۆی مردنی دایك و باوکیانەوە یان بەکێکیان بەوەی کە پەروەردەی پێویستیان بۆ زامن بکا .

هەروەها یاساکە پیرو پەکەوتەکان بەپێی توانایان لەکارکردندا جیا دەکاتەوە و بۆ ئەم مەبەستە مەڵبەندێکی شارەزا دروست دەکرێ و سەربە دەزگای گشتی سەرپەرشتی کۆمەڵایەتی دەبێ .

لە یاساکە سزای توندیاری کراوە بەرامبەر هەر کەسێ معلوماتی هەڵەو پێچەوانەی راستی بدات بە دەزگا دیاری کراوەکانی سەرپەرشتی کۆمەڵایەتی و هەروەها یاساکە ئەوەی دیاری کردوە کە فەلەستینیەکانی ناو عیراق لە رووی راپەراندنی ئەم یاسایەوە وەك عیراقیەکان مامەڵە بکرێن .

لە هوئاراستایەکانی دانانی ئەم یاسایەدا دیاری کراوە کە بۆیە ئەم یاسایە دانرا تا پیداویستی ئەو خێزانانە زامن بکرێ پێریست و شایانی سەرپەرشتی و بەتەنگەوە هاتنن و لە سایەی شۆڕشدا دەبێ بەپێی ناوەرۆکی سۆشیالستی وا مامەلەیان لەگەڵ بکرێ رادەی ژیانیان بەرەو چاکتر بەرێ .

ئەنجوومەنی نیشتمانی ئەمرو سیی حوزەیرانی ساڵی ١٩٨٠ دەبەسترێتو تا ١٧ی مانگی تەمووزی ١٩٨٠ دەخایەنێت .

ئەمەیش دەقی ئەو مەرسوومە کۆمارییەیە کە لەم بارەیەوە دەرچووەو عەقید روکن طارق حمد العبدالله ئەمینداری نهێنیی گشتیی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتیی کۆمار بە وەکالەت ئێوارەی ڕۆژی چوار شەممەی رابوردوو لە پەردەی تەلەفزیۆنی بەغداوە خوێندیەوە .

بە ناوی خودای بەخشندەو میهرەبان
مەرسوومێکی کۆماری

بەپێی دەستەڵاتی مادەی (٥٣) و برگەی (٣) ی مادەی (٥٧) ی یاسای ئەنجومەنی

داوا لە ئەنجومەنی نشتمانی دەکرێت ڕۆژی دوو شەممەی ڕێککەوتی ٣٠ی حوزەیران ببەسترێت و تاوەکوو ڕۆژی پێنج شەممەی ڕێککەوتی ١٧ی تەمووزی ١٩٨٠ بەردەوام بێت .

لە بەغدا لە ڕۆژی سیازدەهەمی مانگی شەعبانی ساڵی ١٤٠٠ ی کۆچی ڕێککەوتی ڕۆژی بیست و پێنجی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٨٠ زاینیدا نووسرا.

صدام حسین
سەرۆك کۆمار

● وتەی هاوکاری ●

لە شەستەمین بیرەوەریی شۆڕشی بیستی نەمردا

هەموو ساڵێك لە سیی حوزەیراندا بیرەوەری لەگەڵ ئەو داستانە میللییە مەزنەدا نوێ دەکەینەوە کە ڕۆڵەکانی گەلی عیراقمان بە کوردو عەرەبەوە دژی داگیرکەری بێگانە رایانپەڕاند .. ئەویش شۆڕشی بیستی نیشتمانی و ئازادیخوازانەیە لەبەر ئەو وەرچەرخانە شۆڕشگێڕییەی لە مێژووی نیشتمانیماندا کە جەماوەر لە زۆربەی ڕەفتارو کردارە شۆڕشگێڕیەکاندا تۆماری کردووەو مێژوویش بە تیپی پڕ لە ڕووناکی نووسیوبەتی .

شۆڕشی بیستی مەزن ، لە مێژووی تێکۆشانی نیشتمانیی ووڵاتەکەماندا شوێنێکی دیارو گرنگی هەیە ناتوانرێت تەنیا ناوەرۆکەکان و ئەنجامەکان و کارتێکردنی لە چوارچێوەی سەرکەوتنە سوپاییە واقووڕهێنەرە دیارەکانیدا کە شۆڕش دژی سوپا نیزامیەکانی بریتانیا وەدەستی هێنان ، وەربگیرێت ، بەڵام سەرەڕای هەموو ئەوە نە باری ڕاستەقینەیدا توانایەکی شاڵاوبردنی سوپایی و سیاسی دەنوێنێت بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ یەکێك لە قۆناغە ناسك و بەیەكلاداخەرییەکانی مێژووی نوێی عیراق .

چونکە شۆڕشەکە لە ناو ووڵاتداو لە بارو دۆخێکی زۆر ناسکدا دەستی پێ کرد ئەوەبوو یەکەمین جەنگی جیهانی ئەنجامەکانی خۆی خستبووە ئاراوە چونکە سوپاکانی هاوسوێندە سەرکەوتووەکان بەسەر سوپای دەوڵەتەکانی میحوەردا چووبوونە زەوی و زاری عەرەبەکانەوە کە دۆخ و بار تیایاندا خراپبوو بۆ ئەوەی بەرەو ڕووی گەورەترین هەڕەشەی شارستانی و سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری ببنەوە کە مێژوومان لە کاتی ئاوابوونی هەتاوی شارستانیەت لە نیشتمانی عەرەبدا پێیدا تێ پەڕیوە .

شۆڕشی بیست وەك وەڵامدانەوەو پێویستییەکی نیشتمانیی پێشەنگ و نموونەیەکی مێژوویی بانەی بێ هاوتا سەری هەڵدا ئەویش بۆ کاردانەوە کاریگەرییەکانی دژ بە هەڕەشە سیاسییەکان کە کۆمەڵ و جەماوەرمان لە چوارچێوەی نیشتماندا پێیدا تێپەڕین و وەکوو دیاردەیەکی شارستانیانەی پێشکەوتوو بەڵگەی ڕەسەنیی گەلی عیراقمان پیشان دەدات بگرە لە ساڵانی سەرکوت کردن و دابەش کراویدا، لەبەر ئەوە ئەم شۆڕشە هات و کۆمەڵێك داهێنان و خستنەسەری هێنایە کایەوە کە ویژدانی گەلی عیراقیان هەڵگیرساند و لە دروست کردنی شەپۆلێکی نیشتمانیی تەووژمداردا دژی بوونی بێگانەو بەرژەوەندییەکانی و مۆنۆپۆلەکانی و دەستەڵاتەکانی ، بەشدارییەکی کاریگەری کاتی و باشەڕۆژانەی کردو تێکۆشانی جەماوەریی بە گوڕێکی هۆشیاری و هەنگاوهاویشتن دەوڵەمەند کرد بۆ تەواوکردنی سەربەخۆیی نیشتمانی و ئازادی .

ئەی شۆڕشی بیست لە بیرەوەریی نەمرتدا .. سڵاوت لێ بێت .

● هاوکاری ●

● **خومەینی هێرش دەباتە سەر سەرۆکی کومارە ڕەگەزپەرستانەکەی و هەڕەشە دەکات لە ماوەی دە ڕۆژدا لەسەر کاری لابەرێت .**

بەربەرەکانێی مەڵبەندی هێزەکان لە ڕژێمی فارسدا گەیشتە ئەوپەڕی قۆناغەکانی ئەوێش کاتێك خومەینیی ڕەگەزپەرست ڕۆژی هەینیی ڕابوردوو هێرشی بردە سەر سەرۆکی ڕژێمەکە ابو الحسن بنی صدرو هەڕەشەی ئەوەی لێ کرد کە لە ماوەی دە ڕۆژدا لە سەر کاری لابەرێت :

ئاژانسی ڕۆژنامەنووسیی فەرەنسی وا باسی ئەم هەڕەشەیەی کردووە کە هۆیەکەی وەك ناوی لێ ناوە بۆ سست بوونەوەی دەستەی فەرمانڕەواکەرو تاقمە ناکۆکەکانی ناوەوەی دەگەڕێتەوە .

لە لایەکی ترەوە ڕژێمی فارسی ڕەگەزپەرست تاوانێکی ناڕەوای نوێی خستە سەر زنجیرەی تاوانکارییەکانی کاتێك سەرلەبەیانیی هەینیی ڕابوردوو هەشت هاوولاتیی عەرەبی لە ناوچەی عەرەبستان لە سێدارە دا بە تاوانی ئەوەی گوایە بەرەنگارییان کردووەو دژی ڕژێمی خومەینیی ڕەگەزپەرست وەستاون .

Institut Kurde de Paris

له بڕیارێکی ئەنجومەنـــی سەرکردایەتی شۆڕش :

دادگاله ڕووداوی بەڕینەوەی شوێنی قەدەغەکراو ناپرسێتەوە

ئەنجومەنــــی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا دادگاکان گـــوێ لەو سکاڵانامانەی شـــێلان نەگرن کـــه لـــه دەرەوەی ناوچەکانی بەڕینــــەوەی هاووڵاتییان لە شەقامـــەدیاریکراوەکاندا که لـــه لایەن بەڕێوەبەرێتـــی هات‌وچۆوە دیاری کراون ، ڕوودەدات ، ئەمـــەی خوارەوەش دەقی بڕیارەکەیە:

ڕۆژی بڕیار ٢٥-٦-١٩٨٠
ژمارەی بڕیار ١٠٠٩

بڕیار

بەپێی دەسەڵاتی بڕگـــە(ا)ی مادەی چـــل‌و دووی دەستووری کاتی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لـــه کۆبوونـــەوەی ڕۆژی ٢٥-٦-١٩٨٠دا ئەمەی خـــوارەوەی بڕیار دا :

١ ـ دادگاکان له گوێ‌گرتن له سکاڵانامەکانی شـــێلان قەدەغە دەکرێن که لـــه دەرەوەی ناوچەکانـــی بەڕینەوەی هاووڵاتییان لـــەشەقامە دیاریکراوەکاندا که لەلایەن بەڕێوەبەرێتـــی‌ی گشتی‌ی هات‌وچـــۆوە دیاری‌کراون ، ڕوودەدەن .

٢ ـ وەزیـــری دادوەری‌وناوخۆ ئەم بڕیارە جێبەجـــێ دەکەن .

صدام حسین
ســـەرۆکی ئەنجومەنـــی
سەرکردایەتی شۆڕشـــ

بەپێی ئامۆژگاری‌یەکانـی سەرۆکی فەرمانـدە
صـــدام حسین

دەست بە پەرەپێدانی گەشت‌و گوزاری‌یانەی ناوچەی گەلی عەلی بەگ کرا

بەپێی ئامۆژگاری‌یەکانـــی بەڕێز سەرۆکی فـــەرماندە صدام حسین لە کاتـــی گەشتەکانی بە ناوچـــەی ژووررووداو بۆ جێبەجێ‌کردنی ئەو ئامۆژگاری‌یانە ئـــەوا دەزگای گشتی‌ی گەشـــت‌و گوزار دەستی بە پەرەپێدانـــی گەشت‌و گوزاری‌یانەی ناوچەی گەلی عەلی بەگ کرد لـــە ناوچەی سەروو .

لەبەر ڕووناکی‌ی ئـــەم ئامۆژگاری‌یانەدا ئەوا دەزگاکە یەکێك لە کۆمپانیا جیهانی‌یەنـاوەزاکانی ئەم بـــوارەی راسپاردووە ، لێکۆڵینـــەوەورووپێوی گەشت‌و گـــوزاری بۆ پەرەپێدانی ناوچەی گەلی‌ئەنجام‌بدات بۆ ئەوەی بکرێتـــە ناوچەیەکی گەشت‌و گوزاری‌ی بێ‌هاوتا لە وڵاتدا .

ئەوەبوو کۆمپانیای ناوبراولە سەرەتای هەفتـــەی رابوردوودا لە ناوچـــەی‌ناوبراودا دەستی بە کاروباری خۆی کرد .

به بۆنەی هەڵبژاردنەوە لە هەولێر

ڕۆژێکی نوێ

بەرەبەیانی بیســـتی‌حوزەیران ، شاری هەولێر ، گەورەترین تاقی کردنەوەیەکی‌مێژوویی دیموکراتی گرتـــە باوەش‌و هەزارەها هاووڵاتـــی‌بە گەورەو بچووك ، بـــە ئافرەت‌و پیاو ، بە کرێکاروجوتیار ڕوویان کـــردە مەڵبەندەکانی هەڵبـــژاردن‌ووێنەیەکی پیرۆزیان دروست کردو بە ئارەزووی خۆیـــان کەوتنە هەڵبژاردنی نوێنەرانی راستەقینەی گەل .

ئەو ڕۆژە، هەر لە بـــەرە بەیانەوە ، تا ئێوارە لێشاوی کۆمەڵانی خەڵك سەراپـــای مەڵبەندەکانی گرتبـــووەو بەمەش ڕۆژێکی مێژوویـــی سەری هەڵداو نیشانـــەی دەست پێ‌کردنی ژیانێکی نوێ بە ڕووی شارەکـــەوە بو . پیرێکی حەفتا ساڵی ، لـــە مەڵبەندی یەکـــەم بـــۆ هەڵبژاردن ، دوو سەعات بەر لە دەست پێ‌کردنی هەڵبژاردن ئامادە بو ، بە خۆی‌و بـــە گۆچانەکەیەوە ...

ئافرەتێکی تر بە خـــۆی‌و نەدەزانی ، بەڵام ئەمڕۆ لـــە ئەنجامی باوەڕ بە خۆ پەیـــدا کردن، دەتوانێ بە سەربەستی نیشانە لە سەر نوێنەری خۆی پەیدا کردن ، دەتوانێ بـــە سەربەستی نیشانە لە سـەر نوێنەری خۆی دابنێ بەمەش وێنەیەکی نوێ دروست دەکات کە ئەمیش موژدەی ژیانێکی نوێ‌یە .

بیستی حوزەیران ڕۆژێکی ئاسایی نەبو لە هەولێـــر ، هەروەکو ئاسایی نەبو لـــە سـەراپای گوندو شاری ئـەم وڵاتە پیرۆزە ، هەر لـــە

منداڵەکانی لە بـــەردەم مەڵبەندەکە بە تاســـەو خۆشەویستی‌یەکی گـــەورە چاوەڕوانی دەرگـــا کردنـــەوە بوون‌و لە ڕووی ئەو هەمـــو خەڵکە هیوایەکی گـــەورەو ڕووناك بەدی دەکـــرا . کە لە ئافرەتەکە ئەپرســـی ، کێ هەڵدەبژێری ؟ . وەکو ئافرەتێکی سەربەست ، وەڵام دەداتەوە :

نوێنەری گەل . جـاران ئەم ئافرەتە بێجگە لـــە بەچەو عەبا رەشەکە هیچی تـــر

دوورترین لوتکەی چیا ، تـــا دوورترین سنووری بیانان .

هەر بە بۆنەی هەڵبژاردن لە هەولێر ، چەنـــــد لێ‌پرسراوێك سەریان دایـــە بارێز گاکەو چۆنیەتـــی هەڵبژاردنیان لە مەڵبەندەکاندا بە سەرکردەوە ، هەروەهـــا وەفدێکی ڕۆژنامەنوســـی گەیشتە شارەکە بۆ ئـــەوەی ڕووداوەکانی ئەو ڕۆژە گەشە تۆمار بکات .

شێرزاد عبدالرحمن
پ. هاوکاری لە هەولێر

ڕاپۆرت

کە شاعیری گـــەورە بێکەس وتی (دۆستایەتـــی کوردو عەرەب زۆر کۆنـــە تاریخ شاهیدە . / ناحەزی ڕوورەش لە داخا بایەخـــەی خۆی دادڕێ . /) ومتمانەی بەشاهیدی مێژوو کردو ئـــەم بەڵگەیەشی بە بەهێزتریـــن چەکی بەگژدا چونـــی دوژمنەکانی برایەتی کـــوردو عەرەب داناوە .

بەسەرنج دانێکی خێرایـــی مێژووی هاوچەرخـــی بزوتنەوەی نیشتمانی گەلـــی عیراقدا ، ئەو راستی‌یـــە ڕوونـاك‌و بەهیـــزەمان بـــۆ دەسەلمێ کە ڕۆژێکـــی تێکوشان و خەباتی گەلـــی عیراق ، بەتەنیا لایـــەك هەڵنەسوڕاوەو هەمـــوو مەیدانەکانی خەبـــات‌و قوربانی‌دانی ئەم گەلـــە بەڵگەی پتەوی برایەتی هەتـا هەتایی کوردو عەرەب بووە .

کە ئینگلیز . بە مەکـــرو پیلانی ڕێ‌رەوی ئیستعماری کۆن وڵاتی عیراقی داگیرکرد . بەو هەموو مەکربازیەی خۆی‌و کە ناسراوە هەڵگری دروشمی

(ناکۆکی بنێرەوە سوودەمەند دەبی) ... دەڵێین ئـــەو ئینگلیزە مەکربازەش نەیتوانـــی کار بکاتە سەرپتەوی برایەتـــی کوردو عەرەب .

راستە شۆڕشی ١٩٢٠ی مەزن لەبیابانە گەرمەکـــەی وڵاتەکەمانا بەرووی ئینگلیـــزی داگیرکەردا تەقیەوە . بـــەڵام بۆ ئەوەی ئینگیز لە گۆشەیەکی تری ئەم وڵاتە پیشوو نەدا،لە کوردستانیشداو هەر لـــە هەمان کاتدا ڕوو بـــــە ڕووی تـــونـــدتریـــن لێدانی دەستی جەنگاوەرانـــی کورد بوو ، هەروەك چـــۆن لە ڕاپەرینەکانی دژی بەحوکمی نوری سعیدی کۆنەپەرستدا ، شەقامەکانی بەغدا هەڵـــدە چون ، لە شاری سلیمانیشدا پولیسەکانی نوری ســـعید بەردەباران دەکران ، ئا وەهـــا کاتێ جوتیارە خوێـــن

شۆڕشی ١٩٢٠ بەڵگەیەکی ڕووناکی برایەتی کوردو عەرەبە لە مێژووی هاوچەرخدا

حەبات‌و تێکوشانـــی نەبڕاویان ، بەفیـــڕو نەچوو ، ئەو ئاگرەی بـــۆ شۆڕشی بیست لـــە سەرتاپای عیراقدا هەڵگیرسا، هەر چەند جارێ خەفە کرا ،

بەڵام ، نەکوژایەوە ، برایەتی کوردو عەرەبیش هـــەر بەهێزبوو ، تا لـــە ١٧-٣٠ تەموزی ١٩٦٨دا داری خەبات بەری گرت‌و بـــــەو شۆڕشەبەردی بناغەی ئـــەم عیراقە بەهێزەی ئەمـــڕو دامەزرا کە لە سایدا عیراق لە ڕووی سیاسی‌و ئابوری‌و

هەموو لایەنـــەکانـــی ترەوە ســـەربەخویـــی تـــەواو بەدی‌هینا وهەر لەسایـــەی

ئەم سەرکەوتنەدا برایەتـــی کوردو عەرەب پتەوتربـــوو ، ئۆتۆنومی کوردستانی عیراق بە کۆلکەیەکی بەهێـــزی هەرگیز نەلەقاوی برایەتی‌یـــە هەتا هەتایی‌یەکەمان .

● **سلاو لەیـــادی (٦٠) ساڵەی شۆڕشـــی ١٩٢٠ی مەزن ڕووناکترین بەڵگـــەی برایەتی کوردو عەرەب .**

شۆڕشی بیستی نەمـــردا ، دەست بە شانازی زیاتـــر دەکەن ، کە بەرهەمـــی

ـ گەرمەکانی خواروو بــــە گورزوکۆپاڵ ئینگلتـــریان راو دەنا . جوتیارە کوردەکان لــە کوردستانداو لە ناوچـــــە شاخاویەکان بەردو هەڵدێـــر راویان دەنان .

تۆمارە مێژوویەکانی ئـــەو شۆڕشـــە مەزنە زۆر بەڵگـــەی جێ‌ی شانازیـــان لە ڕووی

یەکگرتوی هەردوو گەلـــی کوردو عـەرەبەوە لـــەو شۆڕشـــە مەزنـــەدا بـــۆ بەجێ‌هێشتوین کە لە ڕۆژانـــی

دوای شۆڕشی بیست‌و هەتـا هەتایەش هانـــــدەری بەهێزکردنی خەباتی ناوکویی‌و پشتیوانی پتەوکردنی برایەتی

کوردو عەرەب دەبن لــــە عیراقێکـــی ئـــاوەدان‌و پێشکەوتودا .

ئەوەی ئەمڕۆی گەلـــی عیراق، بەکوردو عەرەبیانەوە، ئـــە بادی (٦٠) ســـاڵەی

داواله هاووڵاتییان کراوەهەر چی زانیاری‌یەك دەربارەی تاقمە چەکدارەکە دەزانێ کە ئەندامەکانی چووبوونە باڵیۆزخانەی بەریتانیاوە رای بگەیەنن

لایەنە لێپرسراوەکـــان‌داوایان لە هاووڵاتییان کردووە هەر زانیاری‌یەك دەربـــارەی کەسانی تاقمە چەکدارەکـــە دەزانن کە بەدەستی هێزەکانی‌ئاسایش کوژران پاش ئـــەوەی سەر لەبەیانی‌ی نۆزدەی ئـــەم‌مانگە چووبوونە باڵیۆزخانـــەی بریتانیاوە ، پێیان ڕابگەیەنن‌لەبەر ئەوەی تاوانکارەکان هیچ بەڵگەنامەیەکیان هەڵنەگرتووە‌بەهۆیەوە ناوو نازناوو کاربان بزانرێت .

ئەوە بوو هێزەکانـــــی‌ئاسایش پاش قایل‌بوونـــی باڵیۆزی بریتانیا چووبوونـــە‌باڵیۆزخانەی بریتانیـــاوەو لەگەڵ ئەندامانی تاقمـــــە‌چەکدارەدا کە سێ کەس بوون کەوتبوونە قسەو هێنابوویانن‌تا ئەو ڕادەیەی کە لە گەڵیاندا کەوتبوونە تەقــــــەوبێکداهەڵپژان لە ئەنجـــام‌دا هەر سێ تاوانکارەکە کوژران‌وهیچ زیانێکیش بەسامـــان‌و بەگیان نەکەوت .

ئەم داواکردنەی لایەنـــەلێپرسراوەکان بۆ ئـــەوەیە بەتەواوەتی پێناسی ئـــەوتاوانکارانە بناسرێت کە لـەم کارەیان ئەوەیان ئامانج بـــووسەرنجی جیهان رابکێشـــن لەو کاتەی کە عیراق بـــۆ ڕەفتارکردنی فراوانتریـــن کاروباری دیموکراتی‌یانە لـــە‌مێژووی خۆیدا بۆهەڵبژاردنی نوێنەرانی گەل لە ئەنجومەنی‌نیشتمانی‌دا خەریکـــی خۆئامادەکردن بوو .

کرنی ئەم یاسا بە نرخـــەی کە بۆ یەکەمجار لە وڵاتـــدا بڵاو ئەکرێتەوە لـــەم ڕووەوە ئەلێ کۆری ڕۆشـــنبیری فراوانمان ساز کردوو گەلێ کاروباری ترمان کـــرد لەوانەش .

١ ـ هاوبەش کردنـــی هەموو ئەو کۆرە فراوانانـــەی کە ڕێکخراوە جـــەماوەری وگەلیەکان بۆ ڕوون کردنەوەو باس کردنـــی یاســـای هەڵبژاردن‌و تێ‌گەیاندنـــی جەماوەر لە ناوەرۆکـــی مەسەلەکە .

٢ ـ بڵاو کردنـــەوەو دابەش‌کردنی پۆستەراتی سەر دیوارو بڵاو کراوەی تر بـــۆ ڕوون کردنەوەی گرنگی ئـــەم یاسا پیرۆزە .

٣ ـ کاروانی ڕاگەیانـدن‌و پێك هێنانی کۆری ڕۆشنبیری فراوانمان ساز کردو وەبـــۆ قەزاو ناحیەو دێهاتەکانـــی دەوروپشتی سلیمانی بـــۆ تێ‌گەیاندنی جەماوەر لە ئـــەم یاسایە چەندە گرنگـــەو هاوبەشی هەموو چالاکیەکانـــی دایەرەکانی تریشمان کردووە.

● **خوشکە نیهایەت کریم حمە رەزا لێ‌پرســـراوی شوعبەی ناو سلیمانی یەکیەتی ئافرەتان ئەڵێ :ـ**

× ڕۆژی ٦/٢٠ ڕۆژێکـــی پیرۆز بوو لە مێـــژووی

حمە سعید حمە کریم
پ. هاوکاری لە سلیمانی
بڕوانە ل : ٧

ئەرەبەوە بزانێ که ئەمـــڕۆ پێ‌ی ناوەتە قۆناغێکـــی تازەی ژیانەوە کە بە سەربەســـتی‌و دیمکراتیانە نوێنەری خۆیـــان بۆ ئەنجومەنی نیشتمانـــی هەڵبژاردو ئەمەشـــــی دەسکەوتێکـــی تـــری سەرکردایەتی بوو بۆ گەلـــی عێراقمان‌و بە راســـتی ڕۆژی شادی‌و خۆشی هەر ئەبـــێ ناوا بەدی بهێنرێ کە هەموو چینەکانی گەل هاوبەشـــی تیا بکەن..

● **صبیحە خان حمز ئەکەم بزانم یەکیەتی چی‌کرد بـــۆ بارمەتی‌دانی سەرخستنـــی ئەم هەڵبژاردنە ؟ .**

× یەکیەتیمان هەر لـــە گەڵ دەرچوونی یاساکەدا ئیتر چالاکانە دەستی کـــرد بە هەوڵ‌دان‌و خۆ هیلاك کـــردن بۆ ڕۆشنبیر کردن‌و شارەزا کردنی ئافرەتانی کورد لـــە چۆنی‌یەتی هەڵبـــژاردن‌و هاوبەشی کردن لەم کـــارە پیرۆزەداو ڕوون کردنـــەوەی

● **ڕۆژی هەینی رابوردووڕیکەوتی ٢٠-٦ ڕۆژێکـــی تایبەتی بوو لە ژیانی گەلـــی‌عیراقداو ڕۆژێکی چـاوەڕوان کراو بوو هەر لە ساڵەهـــای‌ساڵەوە هاوڵاتیان بە تـــەمای ئەم ڕۆژە بوون کـــە بـــەهەوەسی خۆیان نوێنـــەری خۆیان بۆ ئەنجومەنـــی‌نیشتمانی هەڵبژێرن‌و مافی رەوای خۆیان هەســـت‌پێ‌بکەن . هەر لە گـــەڵ ڕۆژ بوونەوەدا خەڵکی خۆیـــان‌ئامادە کـــردوو بـــەرەو مەڵبەندەکانی هەڵبـــژاردن‌کەوتنە ڕێ .**

سەرگوزەشتەو بیرەوەری ڕۆژی هەڵبژاردن

● وردە وردە هەتاو گەرمی کردوو ئەوان هەر وەستا بوون‌و بە پەرۆشـــــەوە چاوەڕوانی سەرەی خۆیانیان ئەکردو بن دیوارو بن دیـــوار بەدوای سێبەرا ئەگـــەران‌و منداڵانیش چونکە ئـــەو ڕۆژە ڕۆژێکی ئاسایی نەبوو لـــە لایان ، هەر ئەیان پرســـی‌و

هەواریان بوو ئەیان‌ووت ئەمڕۆ ئەمڕۆ جەژنـــە وا ئـــەم هەموو خەڵکە لە ماڵ هاتۆتە دەرەوە ، ئیتر ئا ئـــەوا هەر کەسە بە جۆرێك هەســـتی بە خۆشی ئەو ڕۆژە ئـــەکردو ئێمەش بە زۆربـــــەی مەڵبەندەکاندا گەڕاین‌و گەلێ سەرگورشتەو ڕووداومان بینی

که تەنها لەم ڕۆژانـــەدا روو ئەدەن ، وەکو منداڵ بـــوون لە ڕێگای ماڵەوە بۆ مەڵبەندی هەڵبژاردن ، شەڕی نێـــوان ژن‌و مێرد لە سەر ئـــەو کەسەی هەڵی ئەبژێـــرن ، ڕێکەوتنی دوو خۆشەویست لە سەر ئەو کەسەی هەڵـــی ئـــەبژێـــرن‌و ... هتد

● که بە مەڵبەندەکانـــدا گەڕاین حەزمان کــــرد ڕاستەوخۆ رای هەندێ لـــە هاوڵاتیانی هاوبەش لــــە هەڵبژاردندا وەربگریـــن‌و والێرەدا هەندێکیان بـــــڵاو ئەکەینەوە .

● **بەڕێز صبیحە صالـــح کریم لێ‌پرسراوی لقی یەکیەتی ئافرەتانی سلیمانی وتی :ـ**

× من وەکو ئافرەتێـــك وا هەست ئەکەم کە ئەمـــڕۆ

خۆشترین ڕۆژی ژیانـــــی سیاسی ئافرەتانە ، چونکـــە لە یەکەم هەڵبژاردنـــــی ئەنجومەنی نیشتمانی وڵاتـــدا هاوبەشی ئەکەین وەکو پیاو چی بە خۆ ترشیح کردن‌و چی بە دەنگ‌دان‌و ئەمە دیاردەیەکی پێشکەوتوی ئەم سەردەمەیەو ئەبێ گەلێ عێراق بە کـــوردوو

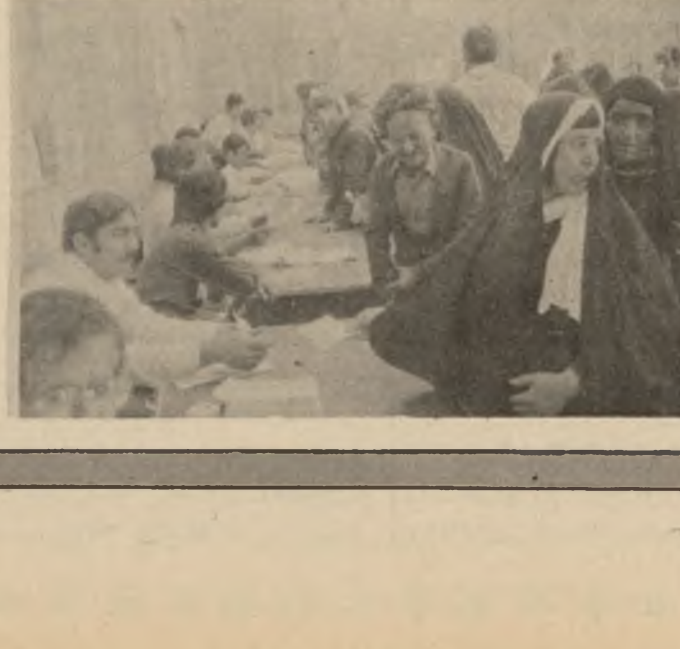

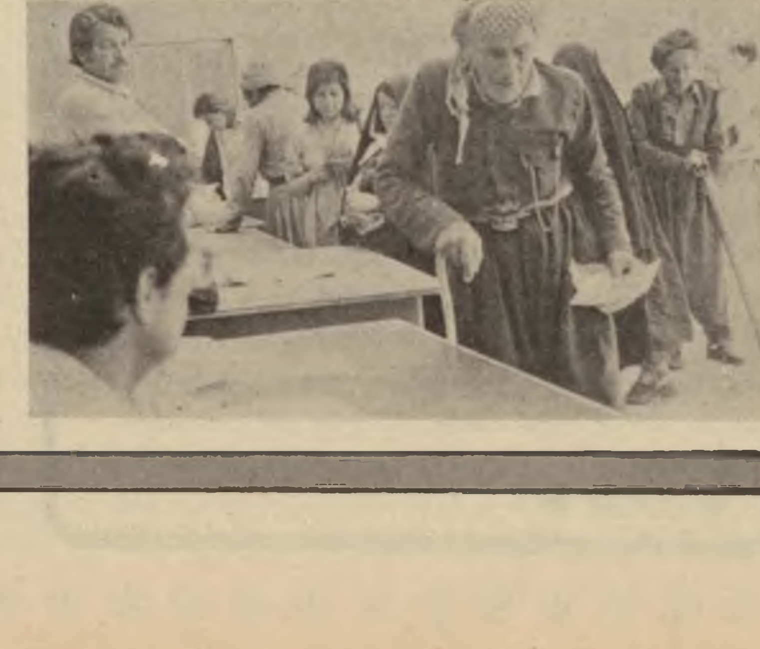

قسەکردن بەپێچ و پەنا

چیرۆکی چیرۆکنووسی سۆڤیێتی : ئەندریێز سکیلز
گۆڕینی : ئەکرەم عەلی
لە (الثورە الاسبوعی)یەوە

پەروەردەکردنی منال بە شێوەیەکی باش ، هەرگیز کارێکی ئاسان نیەو بمانەوێ و نەمانەوێ چەند گیروگرفتێکی تێدایە . دایك و باوکان هەمیشە ئەوە دەخەنە بەرچاویان کە لە بەردەمی منالەکانیاندا شەڕوهەرا نەکەن .

کەچی لەگەڵ ئەوەشدا زۆرجار بێ ئەوەی ئاگاداری خۆیان بن ، تووشی شتی وا دەبن کە هێمنی خێزانەکەیان بشێوێنێ و ناچاریان بکات لەبەرچاوی منالەکانیان قسەی ڕەق و توندو تیژ بە یەکتر بڵێن .

بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا هەندێك لەباوك و دایکان خۆیان لەو هەڵوێستە قوژسە ڕزگاردەکەن ئەویش بە وەی کە منالەکانیان دەنێرنە دەرەوەو پاشان بەزمەکە گەرم دەکەن ، ئەم کارە شتێکی خراپ نیە بەڵام لە هەمان کاتیشدا لەمەترسی بە دوورنیە ، چونکە زۆربەی منالان حەزدەکەن لە پشتی دەرگاوە بە دزیەوە گوێ بۆ قسە ڕادێرن .

بەڵام من و ژنەکەم جۆرە تەکتیکێکی جیاواز بەکاردەهێنین بۆ ئەم مەبەستە . هەر کاتێك ناچاربوین قسەی ڕەق بە یەکتر بڵێین ، بە پێچ وپەنا لەگەڵ یەك دەکەوینە قسەکردن ، لەم جۆرە کاتاناشدا منالەکانمان ئەبڵەق دەبن ، هیچ تێناگەن .

زۆرجار وارێك دەکەوێت کە لە ئیشەکەم دەگەڕێمەوە درەنگ دەچمەوە ماڵەوە ، بێ گومان لە حاڵەتێکی وادا هەر ئافرەتێك بێت کۆمەڵێ جنێوی چەور بۆ مێردەکەی ئامادە دەکات و ڕۆژی دوایی دەیدا بە ڕوویدا، بەڵام ژنەکەی من بەزمانێکەوە کە ئەدەبی لێ دەتکێ پێم دەڵێت :

- دوێنێ شەو ئەو چوار پێیە سەر خۆشە درەنگ گەڕابەوە .

- تەویلەکەی ، با بزانێ ئەگەر جارێکیتر ئەو کارە دووبارە بکاتەوە ڕێگای نادەم پێبنێتەوە تەویلەکەی و دەبێ لە دەرەوە بخەوێت .

دەستبەجێ کوڕەکەم دەپرسێ : دایە ، کام چوارپێ دەڵێیت ؟!

ژنەکەم خێرا وەڵامی دەداتەوە . نازانم کوڕم ، مرۆڤ ناتوانێ هەموو جۆرە چوارپێیەکان بناسێت.

بێ گومان منیش دەتوانم جنێ قسەی ڕەق و ناشیرین لە مێشکمدایە ڕاستە وخۆ بە ژنەکەمی بڵێم ،بەڵام مادام دەزانم بە پێچ وپەنا قسەبکەم بۆچی ئەو جنێوە ڕیسانە لەبەرچاوی منالەکان بەژنەکەم بڵێم ؟

- ئەوە دیسان پیرەژنە سەر ئاسنینەکە بە قیرەقیر هەراسانی کردمەوە .

لە پڕ کچەکەم هەڵدەداتێ وەکو لەوساوە گوێی بۆ من ڕادێرابێت :

- کام پیرەژنە سەر ئاسنینە دەڵێی ، بابە ؟!.

- سەر ئاسنینەیەکی سەیرە تادێت زیاتر حەز لە ئاژاوەو شەڕو شۆڕ دەکات ڕۆژ ، دوا ڕۆژ وا لە خۆی دەکات خەڵك بێزی لێبکاتەوە .

هەرجارێك ژنەکەم دەبێ پرسی من شەپقەیەکی تازەی بۆخۆی بکریایە بەنامەدەبردە بەر بەکارهێنانی ڕێگای پێچ وپەنا بۆ ئەوەی جێی لە دڵمدایە پێی بڕێژم ، بێم دەووت :

- ئەگەر مەڕەکە وا دەزانێت دەتوانێ بە ئارەزووی خۆی پارە بەم لاو لادا فڕێبدات و یاریی پێبکات ، زۆر هەڵەیە . ژنەکەشم لەسەرخۆ وەڵامی دەدامەوە :

- شەیتانێکی ئێسك قورس هەیە هەرکە پنسێك خەرج دەکرێت دەکەوێتە بۆڵە بۆڵ ، چەند هیچ و پووچ و پیسکەبێت با ببێت بەس دەبێت ئەوەندە بزانێت کە خەڵك مەبەستی نیە بە ڕووت و ڕەجاڵی لە دەوری ببێتەوە .

بێ گومان منالەکانمان زۆر حەزیان دەکرد بزانن ئەو مەڕە کامەیەو ئەو شەیتانە کێیە ؟ من و ژنەکەم وامان تێدەگەیاندن کە گوایە ئەرانە جۆرە مرۆڤێکی سەیرن و ئەوان نایان ناسن.

من و ژنەکەم وامان لێهات ئەم بە پێچ وپەنا قسەکردنمان زۆر بە دڵبوو ، وا لەسەری ڕاهاتبووین دەمانتوانی زۆر بە ئاسانی و لەبەرچاوی منالەکانمان ووردترین باس و خواس بکەینەوە بۆ نموونە جارێکیان بە ژنەکەمم ووت :

- دوێنێ بەرێکەوت لە ماڵی یەکێك لە هاوڕێکانم مەیموونێکم دی چاوی بڕیبوە قازێك ، پێویستە کەسێك ئەو مەیموونە ئاگاداربکات کە ئەوەندە چاو نەبڕێتە ئەو قازە ئەگینا ئەوەی بەسەر دێت کە بەسەری دێت کە بەسەری دێت .

ژنەکەم دایە قاقای پێکەنین و ووتی :

- جارێکیان جاڵجاڵۆکەیەك پاسۆڵێکی لە پێ کرد ، وای دەزانی بوە بە پڵنگ ، بەڵام بەداخەوە کەس لێی نەترسا.

بۆ ئەو کەسانەی کە لەم جۆرە قسەکردندا بەردەوام دووپاتی بکەنەوە ، من خۆم زۆربەی جار ووشەی (ماسی فرش ، بەراز ، داهۆڵ ، مەیموونی سەیرو سەمەرە)م بەکاردەهێنا ، ژنەکەشم زۆرجار دەیشوبهاندم بە (چوارپێ ، بەرازی کێوی ، نەگریس ، گەمژە ، دروپشك) بەری دووساڵی ڕەبەق من و ژنەکەم بەم شێوەیە قسەمان بە یەکتردەووت ، هەر کەپێمان نایە ساڵی سێیەمەوە ڕۆژێکیان گوێم لێبوو کچەکەم بە براکەیی ووت :

- مارەکە خۆی دەکات بە دڕکانەکەداو ناتوانین مرەباکە بخوێن ، ناچار دەبین بچینەوە ماڵەوە .

کوڕەکەم لەسەرخۆ وەڵامی دایەوە :

- پێویستە بچینەوە ماڵەوە کەرەکە لە ماڵەوەیە ، ئەگەر بمان بینێت ...

یەکسەر بەرزەپێ هەستام، گوێچکەی هەردووکیانم گرت و کەوتمە پرسیارکردن لێیان :

- قسەبکەن ، خوێڕیانە ، ئەو مارە کێیە ؟ و مەبەستان لەو کەرە کێیە ؟

کچەکەم بە هەموو ساکاری و پاکیەکی خۆیەوە ووتی :

- مارێکە نازانین چ جۆرێکە ، کەرەکەش تا ئێستا نازانین لەچ بابەتێکە .

کوڕەکەشم لەو لاوە هەڵیدایەو قسەکەی بۆ پارسەنگ کرد :

- مرۆڤ ناتوانێت هەموو جۆرەکانی کەر بناسێت .

ئیتر هیچم بۆ نەمایەوە ، ئەوە نەبێ قایشەکەی پشتم داکەنم و بەر ببمە وێزەیان، لەڕاستیدا مارەکەم زۆر بەلاوە گرنگ نەبوو بەڵام ئەوەی کارێکی ڕاستەوخۆی تێکردم و لە تەلی دڵمیدا کەرەکە بوو .

بژار

زۆر جار وا ڕێکەوتووە کە بە هەندێ نووسینی ڕۆژنامەی (هاوکاری)دا چوومەتەوەو لە بارەی زمانەوە سەرنجم داون هاتوومەتە سەر ئەو ڕایە کەوا لە کوردیشدا مەسەلەی هەڵەی باوو بڵاوی ڕاگوزاری وا لە نووسینەکانماندا هەیە کە ناڵێم کەس پێی نەزانیون بەڵام ڕەنگبێ زۆر کەس خۆی لێ نەکردوون بە خاوەن و ئیتر ئەم هەڵانە لە نووکی قەڵەمی یەکێکەوە دەڕوات و بەناو قەڵەمەکانی حەڵکی تریشدا (بە تایبەتی نووسەرانی لاو) ڕەت دەبێت و لەم هاتوچۆکردنەدا ڕەنگو ڕووی ناسیاوی پەیدا دەکات، دوورنییە لە دوا ڕۆژدا پێ بچەقێنێت و بە زۆری زۆرداره‌کی خۆیمان بە سەردا سەپێنێ . ئەوسا هەڵقەنینی ڕەنجێکی زۆرو بەربلاوتری پێ دەوێ .

خۆ لە زمانی عەرەبیی دەوڵەمەندو خزمەت کراویشدا هەر هەمان دیاردە هەیەو مامۆستایانی زمانزان لێی کەرتوونەتەکارو ئەکادیمیاکانیان خەریکن ئەم جۆرە هەڵانە ڕاست دەکەنەوەو تا ئێستا جۆرەها لیستەو کتێبیان لەم بارەیەوە بڵاوکردوەتەوە .

ئێمەش وەنەبێ لە ڕووی پسپۆڕیی زمانەوانییەوە هاتبێن چمکێکی ئەم کارەمان دەستدابێتێ ، بەڵکو لە ڕووی هەستکردن بە بێدەنگیی پسپۆڕانەوە لە لایەك و وەکو ڕەرتەنییەك کە لەڕێی خۆیدا خەریکی لابردن و فڕێدانی دەندێ بەردو داروباری سەرڕێبێت لە لایەکی ترەوە ئەم بژارە دەکەین ..

بۆ ساغکردنەوەی ڕاستییش پشت بە فەرهەنگە کوردییەکان و سەرچاوە لە شیعرو بەخشانی شاعیرو نووسەرانمان دەبەستین و بە پێی جێگا نموونەو بەڵگەی ڕاستی دەستنیشان دەکەین.

ئێمە دەمان توانی یەك بەیەك ئەم هەڵانە لە نووسینی ئەم و ئەودا بەسەر بکەینەوە باسی شوێن و ناونیشانی نووسینەکان بکەین . بەڵام چونکە ئێمە لەو باوەڕەداین دەگرێتەوەو لەو هەڵانەکە ئەم بژارە گشت زمانەکە دەدوێت کە باوون و بەسەر زوربەماندا دوور نییە تێپەڕن .. لەبەر ئەوە پێویست بەم جۆرە دەستنیشان کردنانە ناکات.. ئینر وا لەمەولا هەرجارەی نموونەیەکتان پێشکەش دەکەین و دەرگاش لە ڕووی مامۆستاو برایانی نووسەر دانەخراوە بۆ ئەوەی ئەوانیش بەرموون بەشداری لەم بژارکردنەدا بکەن .

بژار کوێلی

ڕۆمانی سەد ساڵ دووره‌په‌رێزی

نووسینی : گابریل گارسیا مارکیز
لێدوانی : حسین عارف

لە سەدی شازدەهەمدا ، (فەرەنسیس دریك)ی جەردەی دەریا پەلاماری (ریوهاشا)ی کۆنە شار دەدا . لە ئاکامیدا دایکی نەنکی (ئۆرسولا)و مێردەکەی ، ڕوودەکەنە هەژارە ئاواییەکی هیندییە سوورەکان لە چیای (سیپرا). لەم ئاواییەدا مرۆڤێك بە ناوی (دۆن جۆزێ ئەرکادیا بویندیا)وە دەژیا . لەگەڵ باپیری باوکی ئۆرسولادا ناسیاوی پەیدادەکەن و دەبنە برادەر . دوای ئەوە بەسێ سەدە ،ئۆرسولاو جۆزێ ئەرکادیۆ بویندیا دەبنە هاوسەری یەکتر ، کە ئەو وەختە بووبوونە ئامۆزای یەکتر .

بەڵام دوای سێ سەدە ژیانی پشت لە دوای پشت لەو ئاواییەدا ، جۆزێ ئەرکادیۆ بویندیا ، ئەنجامی کارەساتێك کە بە سەری دێ (کوشتنی برۆدینسیو ئەگویلار) ، بڕیاری کۆچ کردن لە ئاوایی دەداو کەمەڵە گەنجێکی تریش بە خۆیان و خاوو خێزانیانەوە دوای خۆی دەخا . هیچ شارەزاییەکی دەربارەی جوگرافیای ناوچەکە نییە . تەنیا هێندە نەبێ کە لە باپیری (ئۆرلیانۆ بویندیای یەکەم)ی بیستوە کە بەرەو ڕۆژهەڵات زنجیرە شاچێکی سەخت لەبەردەمدایەو بەو دیویدا (ریۆهاشا)ی کۆنە شارەکە فەرەنسیس دریك بە تۆپ تیمساحی لێ ڕاودەکردو پێستەکانیانی پڕدەکردن لەکاو بە دیاری دەینارد بۆ شاژن ئەلیزابیس.

بیست و شەش مانگ بەڕێوەدەبن ، تا دەگەنە ئەو مەڵبەندەی کە ناوی دەنێن (ماکۆندۆ) و کە سەرەتای کارەسات و بەسەرهاتەکانی ئەم شاکارە ئەدەبییەی (گابریل گارسیا مارکیز) یان لێیەوە دەس پێدەکا . کارەسات و بەسەرهاتی جۆزێ ئەرکادیۆ بویندیاو ئۆرسولای ژنی و لە گەڵیاندا هەردوو کوڕەکەیان ئۆرلیانۆو جۆزێ و ئاواییە بیست ماڵییەکەی (ماکۆندۆ) و نەوە لە دوای نەوەیان بۆ ماوەی سەد ساڵی ڕەبەق . ئینجا لە نێوانیدا ئەو ئۆرلیانۆو جۆزێ دێن و ئەمان دەچن و ماکۆندۆش لە گەڵیاندا دەگۆڕدرێ .. گەشە دەسێنێ .. دەشلەقێ .. بووچ دەبێتەوەو دەپووکێتەوە. ساڵ لە دوای ساڵی ژیانی ، بویندییەکان ، ئۆرلیانۆیی بن یا جۆزێیایی، تورسولایی بن یا فرناندایی ، نەوە لە دوای نەوە دێن و دەچن و (کۆمۆندۆ) دەدەهەژێنن . سات بەساتی ژیانیان بەندی ژیانی کۆمۆندۆیە . وەختێ کۆمۆندۆ هەیە ، هەن . ژیانی کۆمۆندۆ گەشاوەیە ، گەشاوەن . کە کۆمۆندۆش چرای ژیانی دەکوژێتەوە ، ئەوانیش ئەستێرەی گەشیان ئاوادەبێ .

لە ناویاندا کۆلۆنێل ئۆرلیانۆ بویندیا هەڵدەکەوێ کە (قارەمانی سی و دوو ڕاپەڕینی چەکدارانە بووە. حەڤدە ژنی هێناوەو حەڤدە کوڕی لێیان بووە کە یەك لە دوای یەك لە تەنیا شەوێکدا هەموو سەربڕدراون و هەرە گەورەکەشیان لە تەمەنی سی و پێنج ساڵیدابووە . لە چواردە تەقەلادانی کوشتنی شەست و سێ بۆسە بۆ نانەوەو لە چنگ دەستەیەکی ئیعدام کردن ڕزگاری بووە . میقدارێکی هەروەکوو جارێکیان وەدهای - ستریکنین - بۆ کراوەتە فنجانە قاوەکەیەوە کە بەشی کوشتنی ئەسپێکی کردوەو ئەو پێ نەمردوە . جگە لەمانە ئەو مەدالیای هەقیانەتەی ڕەت کردۆتەوە کە سەر کۆمار پێی بەخشیوە . هەروەکوو گەیشتۆتە پلەی پێشەوای هێزە شۆڕشگێڕەکان و دەسەڵاتی سەرانسەری وڵاتی گرتۆتەوە) هەروەها «هەمیشە سەرکردایەتی لەشکرەکانی خۆی لە جەنگدا کردوەو بەڵام تەنیا یەك جار برینداربووە ، ئەو جارەش ئەوەبووە کە خۆی تەقەی لە خۆی کردوە، دوای ئەوەی - نیبر لاندیا- خۆی بە دەستەوەداوەو بەوە شەڕی ناوخۆیی کۆتایی هاتوە . بەدوایدا گوللەیەکی ڕاستەی سەر سنگی خۆی کردوە ، گوللەکە لە شانییەوە دەرچووە ، بەڵام کوشندە نەبووە » . ئینجا .. « لە هەموو ئەم کردارانە، ئەوەی بۆی دەمێنێتەوە تەنیا ناونانی شەقامێکی بچووکە بە ناوییەوە لە ماکۆندۆ - ل ٩٦ » .

کۆلۆنێل ئۆرلیانۆ ئەگەرچی کەسی هەرە سەرەکییە لە ڕۆمانەکەدا ، بەڵام چەندین کەسی سەرەکیی تر شان بە شانی دێنە سەر شانۆی ژیان و لە ماکۆندۆدا دەوری کاریگەر دەگێڕن و پڕ بە پڕی ژیان دەبزوون و هەڵدەسووڕێن ، ئیتر سا چ لە نەوەکانی خێزانی بویندیا بن ، یا لە وەچەکانی ئەو بیست خێزانەی کە لەگەڵ جۆزێ ئەرکادیۆ بویندیادا ماکۆندۆیان دامەزراند ، یا لەو بێگانانەی کە لەم سەردەم یا ئەو سەردەمی ژیانی ماکۆندۆدا ڕێیان دەکەوێتە ئەوێ و تێیدا دەبنە خاوەنی بەرژەوەندێك ، یا خاوەنی جۆرە پەیوەندییەك . ناوەکان لە ژماردە نایەن .

بەڵام دەتوانرێ نموونەیان لێ بخرێتە پێش چاو . بۆ بویندیاییەکان ، جگە لە جۆزێ ئەرکادیۆی باوك و دامەزرێنەری ماکۆندۆو ئۆرسولای دایك و کۆلۆنێل ئۆرلیانۆی کوڕ ، جۆزێ ئەرکادیۆو ئامارانتای براو خوشکی کۆلۆنێل هەن . ئینجا لەوانەوە وەچە دەکەوێتەوەو چەندین ئۆرلیانۆو ئەرکادیۆی نێرومێ دێنە سەر شانۆ کە لەناویاندا ئۆرلیانۆی دووەم و ئەرکادیۆی دووەم و ڕیمیدیۆسی جوان و ئامارانتا ئۆرسولاو دوا جار دوا ئۆرلیانۆ پتر لە وانی تر کە بە دەیەهان لە سەر شانۆی ژیانی سەد ساڵەی ماکۆندۆدا دەور دەگێڕن . بۆ دەستەی دووەم ، دەستەی بیست خێزانەکەی تەك جۆزێ ئەرکادیۆی دامەزرێنەری ماکۆندۆ ، کۆلۆنێل جیرینیلدۆ مارکیزی هاوەڵی کۆلۆنێل ئۆرلیانۆ ، کەسی هەرەسەرەکیی و تەمەن هەرە درێژخایەنە . بۆ دەستەی سێیەمیش ، ملیکیادسی قەرەج و بیلار تیرنیراو دۆن ئۆبۆلینار مۆسکۆتەو خێزانەکەی و پیترۆ کریسبیی مۆسیقاژەن و فرنانداو پیترا کۆتیس و زانا کاتالانیی خاوەن کتێبخانە هەن .

لە ڕاستیدا ئەوەی بیەوێ سەروبەری کەسانی ئەم ڕۆمانەو هەڵس و کەوت و کارەسات و بەسەرهاتیان لە پەختەیەکدا دەربڕێ ، دەبێ پەنابەرێتە بەر خشتەیەکی ئاڵۆزو جەنجاڵ ، دەنا بەبێ داواکردنی خوێندنەوەی ڕۆمانەکە هیچی ئەوتۆی لەم ڕووەوە لەگەڵ خوێنەردا بۆ ناکرێ .

ئێستا دێمە سەر ئەوەی کە بپرسم : ئایا کۆمۆندۆ کوێیە ؟! . نووسەرەکەی کوێی مەبەستەو چی لێ مەبەستە ؟ .

هەردوو دەرگێڕی ڕۆمانەکە مامۆستایان (سامی الجندی وانعام الجندی) لە پێشەکییەکەیاندا دەڵێن : کۆلۆمبیای وڵاتی نووسەری ڕۆمانەکە - گابریل گارسیا مارکیز - ە ؟! .

هەرگیز نەء .. چونکە **« ئەوەی شایانی ئیشارەت پێدانە ئەوەیەکە - ماکۆندۆ- کەنار دەریای ونبووی سەر سنووری کۆلۆمبیای لە بیرکراو ، لە هەموو ڕۆمانەکانی نووسەردا دووپات دەبێتەوە - ل ٨ » . ئایا ئەم بۆچوونە ڕاستە ؟ .**

مەبەستم ئەوەیە بپرسم : ئایا ڕاستە کە لەم ڕۆمانەدا مەبەست لە - ماکۆندۆ - شارێکی کەنار دەریای ونبووی سەرسنووری نەرۆما نەکەدا ئەوە بە ئاشکرا دیارە کە نووسەر لە ڕووی جوگرافییەوە کووچەیەکی ئەفەریقای بۆ ئەم - ماکۆندۆ- یە هەڵبژاردوە بەڵگەشم بۆ ئەم ڕایە ئەوەیە کە لە چەند شوێنێکدا ئیشارەت بە وڵاتی (ئەنجانیقاو مەدەگەشقەرو شاری لیربۆلدفیل و دەریای سپی) دەدەرێ و لە نێوان هاتو چۆی کەسانی ڕۆمانەکەوە بۆ ئەم شوێنانە ، پەیوەندییان لەگەڵ - ماکۆندۆ - دا دەردەخرێ هەروەکوو جارەها باسی بازرگانە عەرەبەکان و پەیوەندیی بازرگانییان لەگەڵ - ماکۆندۆ - دا دەکرێ . کەوابێ لە ڕووی جوگرافیاوە، ناچێتە ئەقڵەوە کە ئەو شارە خەیاڵییە لە کۆلۆمبیای ئەمەریکای لاتین بێ . بەڵکوو دەبێ لە کووچەیەکی تەریکی ئەفەریقادابێ .

بەڵام لە هەمان کاتدا لە ڕۆمانەکەدا ئیشارەت بە زنجیرە شاخی (سیپرا) دەدرێ . ئەم شاخە ئەگەر مەبەست لە (سیرا مابسترا) بێ ، ئەوا ئێمە دەزانین کە دەکەوێتە وڵاتی کوبای ئەمەریکای لاتینەوە . جا دەبێ بپرسین : ئایا نهێنی لەمەدا لە چیایە ؟!. تۆ بڵێی مەسەلە ئاڵۆزییەك بێ و لای نووسەری ڕۆمانەکە دروستبووبێ ؟! . نەت ناشێ ... چونکە ناچێتە ئەقڵەوە کە نووسەرێك خاوەنی ئەوتواناو دەسەڵاتە بێ لە نووسیندا کە لەڕۆمانەکەیدا نواندوێتی ، هەڵەی وەهای لێ بوەشێتەوەو تووشی ئەم بابەتە غەفڵەتە ببێ . بە تایبەتیش کە مەسەلە جارو دووجار نەبێ .. لە شوێنێك و دوواندا نەبێ . بەڵکوو بە هەردووباردا (نیشانەکانی ئەفەریقاو سیبرای ئەمەریکای لاتین) جاوەها ئیشارەت بەسێی بدرێ ! . بۆیە من بۆ ئەوە دەچم کە هەڵەو غەفڵەتەکە لە لایەن وەرگێڕەکانەوە ڕوویداببێ و ئەوان زەفەریان بە مەبەشی نووسەر نەبردبێ و نەیانتوانیبێ لە ڕووی هونەرییەوە مەسەلەکە یەکالابکەنەوە .

● ★ ●

بە هەرحاڵ دەتوانین بڵێین کە - ماکۆندۆ -ی گابریل گارسیا مارکیز ، یەکێکە لە کوێرە دێیەکان ، لە شاروکچەکان ، لە شارە گەورەکانی یەکێك لە وڵاتانی جیهانی سێیەم و بە ووردی و لە نزیکەوەو بە چڕی و خەستی ، مێژووی تەمەنی سەد ساڵەی ، یا دوا سەد ساڵی تەمەنی دەخرێتەروو . ئەوەی لە ماکۆندۆی خەیاڵیدا ڕوودەدا ، دەگونجێ لە چەندین ماکۆندۆی واقیعیدا ڕوویدابێ و نهێنیی سەرکەوتوویی ڕۆمانەکەش پتر هەر لەمەدایە .

● ★ ●

دوا سەرنجم دەربارەی ئەم ڕۆمانەی کە زۆر بە شەوقەوە خوێندمەوە ، سەبارەت بە باری هونەری یەکەمیش .

ئایا گابریل گارسیا مارکیز ڕۆمانەکەی لە شێوەی ئەفسانەدا داڕشتوە ؟! .

بڕوانە ل : ٧

هەڵوێست

شێرکۆ بێکەس

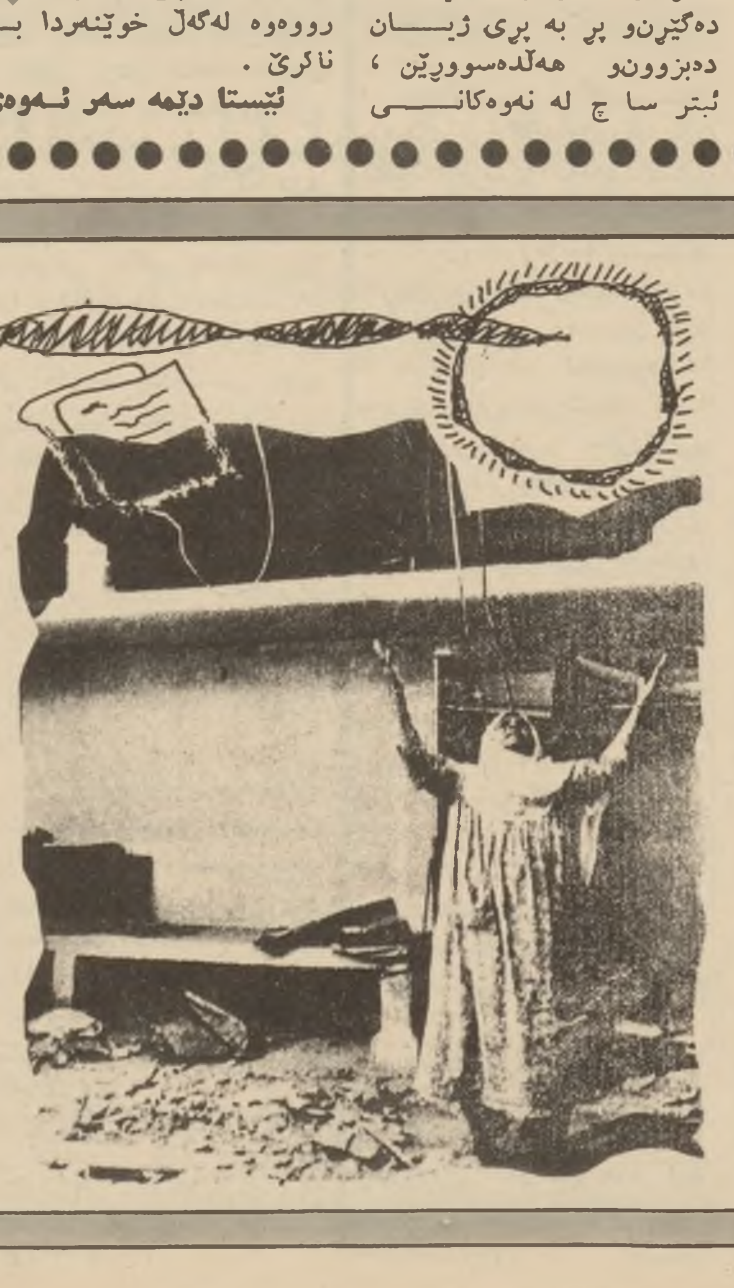

سێبەری گەڵای دارتوویەك .. کشایەوە
وەختێ زانی : ئەو ڕێبوارەی
وا بەپەلە خۆی ئەکوتێ ،
بۆ پشوودان لە سایەیدا
لە هەڵدێرەکەی ئەو دیودا ،
دوو سێ نەمامی سەربڕی ! .
مانگ .. تریفەی کوژانەوە
وەختێ زانیی : لەبەر ئەودا
تۆڕ بۆ گرتنی گزنگی
سبەی بەیانی ئەچنرێ ! .
کلیلێ خۆی ،
لە کونی قفڵا عاسی کرد
کە هەستیکرد .. ئەیانەوێ :
چرایەك بێننە دەرەوە ، بیخنکێنن !.
ڕێگایەك .. « حەرەس »ەکانی
یەك .. یەك وێڵ کرد
وەختێ زانیی : ئەچن بۆ ئەوەی باخچەیەك،
بە دیل بگرن !.
نامەیەکیش خۆی لە زەرفەکەیدا دڕان
وەختێ زانی :
هەواڵی « ئیعدام » کردنی ،
هەڵبەستێکی لەناودایە
بۆ « مەهاباد »ی لەیلایە !!.

Institut Kurde de Paris

دووپات کردنەوەی درێژەدان بە تێکۆشان دژی داگیرکەری زایۆنی تا ئەوکاتەی سەرکەوتنی تەواو بەدی دێت

ئامادەکردنی : اکرم محمود

لە ئەنجامی ئەو رەفتارە ستەمکاری و زۆر لێ کردنانەی داگیر کردنی زایۆنی لە فەلەستین دا دەیکات و لە موسادەرە کردنی زەوی وزاری زۆر تر لە خاوەنەکانیان و دروست کردنی نیشتەجێی بەهوودی لە هەموو لایەکی زەوی‌ی داگیر کراودا بۆ ڕێگەخۆش کردنی بە جوولەکە کردنی سەرتاپای فەلەستین، هاوولاتی بە فەلەستینی‌یەکانەوە کە لە ژێر زەبری داگیرکردن دا دژوار ترین چەشنی زولم و زۆری و ئازار دان تووش هاتوون بۆیە مافی خۆیان، مافی سروشتی و ڕەوایی و یاسایی خۆیانە دا کۆکی لە خۆیان بکەن وستەم بەرووی دوژمن دا بدەنەوەو نیشتمانی پیرۆز لە چنگی دوژمنان ڕزگاربکەن .

ئەوە بوو دەستدرێژی جوولەکەکان بە سووتاندنی مزگەوتی (اقصی) گەیشتە جێبەجێ و گۆڕینی مزگەوتی خەلیل بە کلیساو سەنگەری سوپایی و ڕێگە گرتن لە مسولمانەکان و نەهێشتنیان نوێژی تێدا بکەن لە کاتی دیاری کراودا نەبێت و لە ژێر سایەی نێزەی سەربازەکانی جووەکان دا کە بە پێلاوەکانیانەوە دەچنە مزگەوتە کەو جووەکان درێژەیان بە هەڕەشە لێ کردنی هاوولاتییان داو زۆری مالیان لە شاری خەلیل موسادەرە کردو بە زۆر شاری خەلیل و دەست بە شەر فرۆشتن و ڕیسوایی پێ کردن دەکەن دژ بە خەلکی.

کاتێکیش ئەندام و سەرۆکانی شارەوانی‌ی (خەلیل) بە هۆی ئەوەوە را گەیاندنیانەوە کاروبارە ستەمکاری‌یەکانی دەستەلاتدارەکانی داگیر کەرو نیشتەجێیەکانی کریات ئەربەعیان ڕەت کردەوە ، کە ئەو داهات دەست بە ڕیسوایی پێ کردن و بێ تاوان کوشتن کرا لە خەلیل داو ژمارەیەک لە هاوولاتییان دەر بەدەر کران بەو جۆرە ئەوانیش دەست درێژیان دابڕ کرد .

بە هۆی ئەم جەنگانەوەیش هەردوو سەرۆکی شارەوانی‌ی خەلیل و حەلحوول دوور خرانەوە لەم بارەیشەوە بەڕێزان فهد القواسمه و محمد ملحم و قازی‌ی شەرعی‌ی خەلیل بەڕێز ڕەجب تمیمی لە کۆنگرەیەکی ڕۆژنامە نووسیدا رایا ن گەیاند کە دوور خستنەوەیان لە وولاتی خۆیان لە چوار چێوەی نەخشەیەکی زایۆنی دانراودایە بۆ چۆل کردنی بەرەی ڕۆژ ئاوا لە دانیشتووەکانی، بەڕێز قواسمە ووتی ئەو هەوڵی لە ناوبردنەی کە دژی سێ لە سەرۆکەکانی شارەوانی یەکانی بەرەی ڕۆژ ئاوا کرا ئەوە دەر دەخات کە دەستەلاتدارانی داگیر کەر نەک هەوڵی دوور خستنەوەی ئەوە کانی دیکە دەدات بەڵکوو دەشیان کوژێت ، بەڕێز ملحم سەرۆکی شارەوانی‌ی حەلحوول ووتی کە سەرۆکی وەزیرانی دوژمنی زایۆنی مەناحیم بێگن گەورە ترین تیرۆریستە لە مێژووی ئادەمیزاددا .

لە لایەکی تریشەوە دەستەلاتدارەکانی دوژمنی زایۆنی کارە ناڕەواکانیان دژی هاوولاتی یە عەرەبەکان لە شارەکانی بەرەی ڕۆژ ئاوادا پەرە پێ دەدەن ئەویش بۆ سەر نەگرتنی مانگرتنێکی گشتی کە بۆ ماوەی سێ ڕۆژ ڕاگەیاندرا .

ئەوە بوو دەسەلاتدارەکانی داگیر کەری سوپایی زایۆنی

بڕوانە ل : ٧

داواکردن لە دەوڵەت و ڕێکخراوە جیهانی یەکان بۆ هاتنە هاناوە بۆ وەستاندنی دەست درێژی یەکانی زایۆنی دژی هاوولاتی یە عەرەبەکان لە فەلەستینی داگیر کراودا

تیایدا نیشتە جێ بوون سەرەڕای تەواوکردنی نیشتە جێگەی (کریات ئەربەع) کە بتەنەوەی شاری (خەلیل)دا دروستیان کردووە و کردوویانە مەڵبەندی دەست پێ کردنی هەڕەشە لێ کردن و شەڕ پێ فرۆشتن ، لەمەیشدا حاخامی زایۆنی سەرکردەیان دەکات ، کە بە شێوەیەکی ئەو تۆ دا دەبەزنە دابە دواوە و داکۆکی یان لە خۆیان کردو جەنگێک لە نێوانیانداو لە نێوان سەربازەکانی داگیر کەری زایۆنیدا رووی دا ئەوە بوو دەستەلاتدارەکانی داگیر کەر بە هۆی ئەم جەنگەوە هۆشیان لا نەماو هات چۆیان لە شاری خەلیل دا قەدەغە کردو لە شارو دێهاتەکانی ناوچە داگیرکراوەکانی تری

دەست پێکردنی کردنەوەی قوتابخانەی میللی لە عیراقدا

بە پیرەوەچوونی کردنەوەی قوتابخانەی میللی لە عیراقدا لە ئەنجامی ئەو تێڕوانینە زانستیە ڕاستەقینە بایەخدارەوە بوو کە لێپرسراوان و کاربەدەستان و جەماوەری گەل بەوپەری تواناو خۆلێبوردن و بە هەستێکی پیرۆزی نەتەوایەتیەوە پێشوازیان لە هێرشی نەهێشتنی نەخوێندەواری کردبوو بەو نیازو مەبەستە که ڕەچەڵەکی نەزانین لە بنەرەتە وە دەر بهێنرێت و نەخوێندەواری لە عیراقدا نەمێنێت .

— ئومێد کاکەرەش —

ئەگەر چی هەندێ کۆسپ و تەنگوچەڵەمە لە ڕێبازەکە نەبوون کە دەستمان لەو کارە مەزنە پێ هەڵبگرن و دوورمان بخەنەوە لەو ئامانجە پیرۆزەی کە پڕۆژەکە هەیەتی . و مەبەستەکەمان هاتە دی و ژمارەیەکی زۆری پێ ئەندازە لە کوێرەوەری نەهامەتی و دەردی نەزانین رزگاریان بوو وە ئەمرۆ خوێندەوارن لە ناو کۆمەڵەکە ماندا و شان بەشانی خوێندەوارەکان هاتوونەتە بواری خزمەتگوزاری‌یەوەو تێدەکۆشن لە پێناوی پێشخستنی کۆمەڵەکەماندا کە ئەمە ئاوات و خواستی هەموو دڵسۆزێکی هۆشمەندی ئەم گەلەیە .

ئاشکرایە خوێندن مەودایەکی دوورو درێژی هەیەو پلەیەکی دیاریکراوی ڕاوەستاوی نی‌یە کە مرۆڤ هەوڵبداو تواناو سەلیقەو بەهرەی هەبێت ئەوەندە بواری بۆ گونجاوو ڕێگای بۆ کراوەیە کە مەبەستی خۆی تێدا بهێنێتە دی و پلەی بەرز بە دەست بهێنێت ... ئەو خوێندن و نووسینەی کە فێرخوازەکان لە مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا فێری بوون نامان گەیەنێتە ئەو ئامانج و مەبەستە کە دەمانەوێت .. .لەبەر ئەوە پێویستمان بە قۆناغێکی نوێتر هەیە بۆ بەدەستهێنان و بڵاو کردنەوەی زانست و زانیاری و تا بە تەواوی ئامانج و دەستکەوتەکانمانی پێ مسوەگەر بکەین ئەو قۆناغەش قۆناغی قوتابخانەی میللی‌یە کە چەند هۆیەک و چەند زروفێکی تایبەتی هێنایەتە پێش کە پەیوەندی‌دارن بە بارو زروفی ڕامیاری و کۆمەڵایەتی و ئابووری میللەتەکەمانەوە وە ئەو هۆ سەرکیانەی کە ئێمە بەرەو ئەم ڕێبازە دەبات ئەتوانین لە چەند خاڵێکدا دەست نیشان بکەین .

یەکەم :

بایەخدان و گرنگی پێدانی سەرکردایەتی شۆڕش بە هەموو تواناو دەستەڵاتێکی و ئامادە کردنی هەموو پێداویستەکانی هێرشەکە بە شێوەیەکی ڕاست و گونجاو بوونی باوەڕێکی تەواو بە پڕۆژەکە کە هۆیەکی کاریگەرە بۆ پێشکەوتنی و هەموو بارو زروفێکی وڵات .

دووەم :

هۆی دووەم لە لایەن جەماوەرانی گەلەوە دەستی پێکرد ئەویش و ئەوەبوو ژمارەیەکی زۆری نەخوێندەوار بە ئارەزووە ڕەزامەندی خۆیان ڕوویان کردە مەڵبەندەکان و دەستیان کرد بە خوێندن ... لە بنەڕەتدا بەپێی پلانی هێرشەکە کە زۆر بە وردبینی و چاودێری و ڕەچاو کردنی هەموو بارو زروفێکەوە دانرا ... ژمارەی نەخوێندەوار بە پێی ئەژماری سالی ١٩٧٧ لە عیراقدا ٢٢٥ر٢٣٥٤ر٢ بوو دەبوایە بە چواربەش (وەجبە) پەیوەندیان بە مەڵبەندەکانەوە بکردایە بەڵام ئەو بە پیرهاتنە زۆرە کارێکی گەورەی کردە سەر پلانەکەو وای لێکرو کە بڕیارەکە بە نسبەت وەرگرتنەوە بگۆڕیت و بکرێت بە دوو بەش لە بانی چوار بەش ...

چونکە دوو ملیون و حەفتا هەزار پەیوەندیان کردبوو بە مەڵبەندەکانەوە ... واتە ژمارەیەکی کەم مابونەوە کە پەیوەندیان نەکردبێت بە مەڵبەندەکانەوە . . . ئەو ژمارەیەش بریتی بوون لەو کەسانەی (٤٥) ساڵ و زیاتر لە کاتی دەست پێکردنی ! هێرشەکەدا وە ئەو کەسانەی کە تەندروستیان تەواو نەبوو چاوەڕوانی بەخشینیان دەکرد .... یان ئەو کەسانە بوون کە کاتی خۆی فێری هەندێ نووسین و خوێندن بوون و لە هێرشەکەدا توانیان بە تاقیکرونەوەی بارستایی دەرچن ...

سێهەم :

وەک لە تاقیکردنەوەی گەلاندا کەوتە روو ئەو کەسانەی لە مەڵبەندەکەندا فێری خوێندەواری بووبوون ... پاش تەواو کردنی خوێندەکەیان و دوور کەوتنەوەیان لە خوێندن بە تایبەتی ئەوانەی کە خۆیان دەربەست نەبوون و بایەخیان پێ نەئەدرا پاش ماوەیەک خوێندەکەیان لەبیر چووەو گەڕانەوەو بوونەوە بە نەخوێندەوار .... جا بۆ ئەوەی ئێمەش بەم هەڵەیەوا نەڕوین و ڕەنجەکەمان بە فیرۆ نەڕوات سەرکردایەتی شورش دەست پێشکەری کردو بڕیاری کردنەوەی قوتابخانەی میللی دا .

چوارەم :

زوربەی جەماوەری گەلەکەمان لەبەر هەندێ هۆی ڕامیاری و کۆمەڵایەتی و ئابووری لە کاتی خۆیدا دەستیان لە خوێندن هەڵگردووەو وازیان لە قوتابخانە هێناوە کە بڕوانامەی پۆلی سێیەمی سەرەتای و بەرەو ژووریان بە دەستەوەیەو چاوەڕوانی ئەوە بوون دەرفەتیکیان بۆ هەڵکەوێت و دەست بکەنەوە بە خوێندن وەباشترین هەل کە بۆیان ڕەخسا ئەم توتابخانەی میللی‌یەیە .

پێنجەم :

هەموو ئیشوکارێکی ئەمرۆ پەیوەندی دارە بە خوێندنەوەو بێ خوێندن هیچ کارێک هەڵناسوڕیت و هیچ مەرامێک نایەتە دی . . تەنانەت وای لێ هاتووە زۆر چاک هەستی پێ دەکرێت کە نەخوێندەواری بوویە (عەیبە) و کەس وا خۆی نیشان ناوا کە نەخوێندەوارە تا ڕادەیەکیش ڕۆشنبیرێتی کاری خۆی کردووەو ڕۆژبە ڕۆژ بەرەو پێشمان دەبات و وای لە خەڵکی کردووە کە زیاتر هەوڵی فێربوون بدەن . . . یەکەم لەبەر ڕاپەراندنی ئیشو کارەکانیان هەرجۆرە پیشەیەکیان هەبێت ، دووەم بۆ زیاتر تێگەیشتن لە هەموو بارو زروفێکی ئەمرۆی خۆمان و وڵاتان و چێژ وەرگرتن لە هەموو بابەت و باسێکی بڵاو کراوەی ناو کۆڤارو ڕۆژنامەو کتیبەکان .

بەسەدا وتەیەکی غاندی مەزنم دێتەوە بیر کە دەڵێت ئەو کەسەی ڕۆژی ڕۆژنامەیەک نەخوێنیتەوە من بە نەخوێندەواری دادونیم .

شەشەم :

ڕۆشنبیرانمان بە هەموو توانایەکیانەوە هەوڵ دەدەن خوێندەوارمان زۆربێت نا خوێندەوار لەناودا نەمێنێت لەبەر ئەوە بە تەواوی هاتوونەتە سەر ئەو بڕیارە کە نابێنیت ئەم دەروە سامناکە کوشندەیە لەناو کۆمەڵەکەماندا بمێنیت ، لەبەر ئەوە پیشەکی کەوتوونەتە ناو خیزانەکانی خۆیانەوەو یارمەتی و هاندان داون تا بەردەوامی وەرگرن لە سەر خوێندن ماوەی دوورکەوتنەوەیان نادەن ... کە ئەمە دەورێکی کاریگەری هەیە بۆ پیشوازی خوێندن .

حەوتەم :

ئەوەی ڕاستی‌بێت موچە خۆرانی ئەمرۆش پەرۆشی ئەم کارەن و دەورێکی ڕاستەقینەیان گرتۆتە ئەستۆ لە پێناوی بەدی‌هێنانی ئامانجەکانماندا . . . زیاتر هەوڵی ڕاپەراندنی ئیشوکاری ئەو کەسانە دەدەن کە فێرخوازی مەڵبەندەکان و خوێندەوارن کارەکانیان بۆ ئاسان دەکەن کە ئەمە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی ئیش ئەو دامودەزگایە بە باش بڕوات و نەخوێندەوارەکان هانبدا بۆ خوێندن تا ئەوەندە کاربەدەستان تووشی ناڕەحەتی و سەر ئیشە نەکەن. لە ڕاپەراندنی ئیشو کارەکانیاندا .

هەشتەم :

هەندێ لە دامودەزگاکانی دەوڵەت کە خەڵکی بە زۆری ڕوویان تێدەکەن . پەیرەوی ئەو یاساو بڕیارانەی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و ئەنجومەنی باڵای نەهێشتنی نەخوێندەواری دەکەن کە ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی کە خەڵکی دووره بەرێز نەوەستن لە خوێندن . ئەگەر چی ئەو خاڵانەی سەرەوە ئەوە دەدەنە دەستمان کە لە ماوەیەکی دیاریکراوی کەمدا ببینین هەموو کەس خوێندەوار بێت و بەرەو پێشکەوتنیکی تەواو بچین و ڕادەی شارستانیەتی و زانست و زانیاریمان بەرز بێتەو ، بگەینە ئامانجە دیاری‌کراوەکانمان لە پێناوی پێشخستنی کۆمەڵەکەماندا چونمان بەرەو ژیانێکی ئاسودەترو گونجاوتر .

ئەوەی ئاشکرایە ئەمرۆ لە قۆناغی قوتابخانەی میللی‌داین و پێویستمان بە هەندێ زانیاری شارەزایی هەیە لەو بابەتەوە . . . جا بۆ ئەوەی خوێندەوارانی ئازیز زیاتر شارەزایی پەیدا بکەن لەم قۆناغە وام باش زانی باسەکەم لە سەر قوتابخانەی میللی بکەم بە چەند بەشێکەوە لە هەر بەشەی چەند لایەنێک ڕوون بکەمەوە تا بە ئاسانی خستنی.

● بەشی یەکەم ●

سەرکردایەتی شورش لە ١٩-٤-١٩٧٩ بڕیاری دەست پێکردنی کردنەوەی قوتابخانەی میللی دراو بە پێی بەندی یەکەم بەش یەکەم ئەنجوومەنی باڵای نەهێشتنی نەخوێندەواری کاری گشتی هەڵسوارندن و ڕاپەراندن و جێبەجێ کردنی فەرمانەکانی کەوتە ئەستۆ ئەویش بە یارمەتی و هاریکاری هەموو دامودەزگاکانی دەوڵەت و بەشداری هەموو ڕێکخراوە پیشەیی و میللی‌یەکان ..

هەروەها دەرچوونی ئەم بڕیارە لە ئەنجامی ئەو پێشوازیە گەرمەوە بوو کە بەرامبەر هێرشەکە کرا کۆمەڵێکی زۆر لە جەماوەران و کارگێران و مامۆستایان بەوپەری تواناو خۆلێبوردنەوە خۆیان تێدا ماندوو کردو سەرکەوتنی هێرشەکەیان دا بە دەستەوە ئەوەی ڕاستی بێت ئەو سەرکەوتنەمان بە سەر لایەنێکی گەورەی نەخوێندەواری ئەلف‌وبێدا بوو بەڵام لایەنی شارستانیەتی تا ڕادەیەک ئەو گرنگیەی پێ نەدرابوو کە لە خوێندا دەورێکی سەرەکی هەیە لە پیشکەوتن و ڕاپەراندن و بەرز کردنەوەی ئاستی ئابووری و کۆمەڵایەتی و ڕامیاری کۆمەڵدا لەبەر ئەوە قۆناغی میللی ئەم ئەرکەی دەکەوێتە ئەستۆو پێویستە هەموو توانامان بخەینەوە کار بۆ بەدی هێنانی نەهێشتنی نەخوێندەواری شارستانیەتی ... وەک لە پێشەوە باسمان کرد ئەو خوێندن و نووسینەی کە لە مەڵبەندەکاندا فێری بوون ئەگەر بایەخیان پێ نەدرێت وا لە بیریان دەچێتەوە . .. و ئەم چەرخەش چەرخی زانستەو ڕۆژ بە ڕۆژ پێویستیمان بە خوێندن دەبێت زیاتر بایەخ و گرنگی بە مەسەلەکە بدەین و بە تەنگیەوە بێن تا زیاتر مرۆڤی کارامەو جەسوورو بە توانا بهێنینە کۆری خزمەتکردنەوە کە بەرگەی هەموو کۆسپ و ناخۆشیەکی وژواری ڕۆژگار بکرێت و بەرگری بکات لە هەموو مافێکی ڕەواو زیاتر هەوڵبدات بۆ پێشخستنی میللەتەکەمان و باوەڕێکی پتەوی نەگۆڕیان بە خۆیان هەبێت و کار بکەنە سەر کەسانی دەوروپشتیان لە پێناوی خزمەتی نیشتمان و گەلەکەماندا .

لە لایەکی ترەوە ئاشکرایە بەرهەم هۆیەکی کاریگەرو گرنگە لە ناو کۆمەڵەکەمەنداو ئابووری نەتەوەکە مافی لە سەر وەستاوە پێویستە هەوڵ بدەین چاک و زۆر بێت کە ئەمەش بە خوێندنیکی زۆر دێنە دی لەبەر ئەوەی کە پێویستی بە شارەزای وردبینی هەیە .

وە ئەم قۆناغە دەبێتە هۆی کە خوێندەوارە بەردەوامەکان خۆیان پێ بگەیەنن و ئەو خۆ ڕەوشتە بەرزانە وەرگرن کە خزمەتی مرۆڤایەتی دەکات وایان لێ دەکات کە دووره بەرێز نەوەستن لە هیچ ئاکارێکدا توانای خۆیان بخەنە کار ، تا بە هەوڵ و کۆشش هەموو لایەکمان کۆمەڵگایەکی نوێی خاوەن توانا دادەمەزرێنین کە

بڕوانە ل : ٧

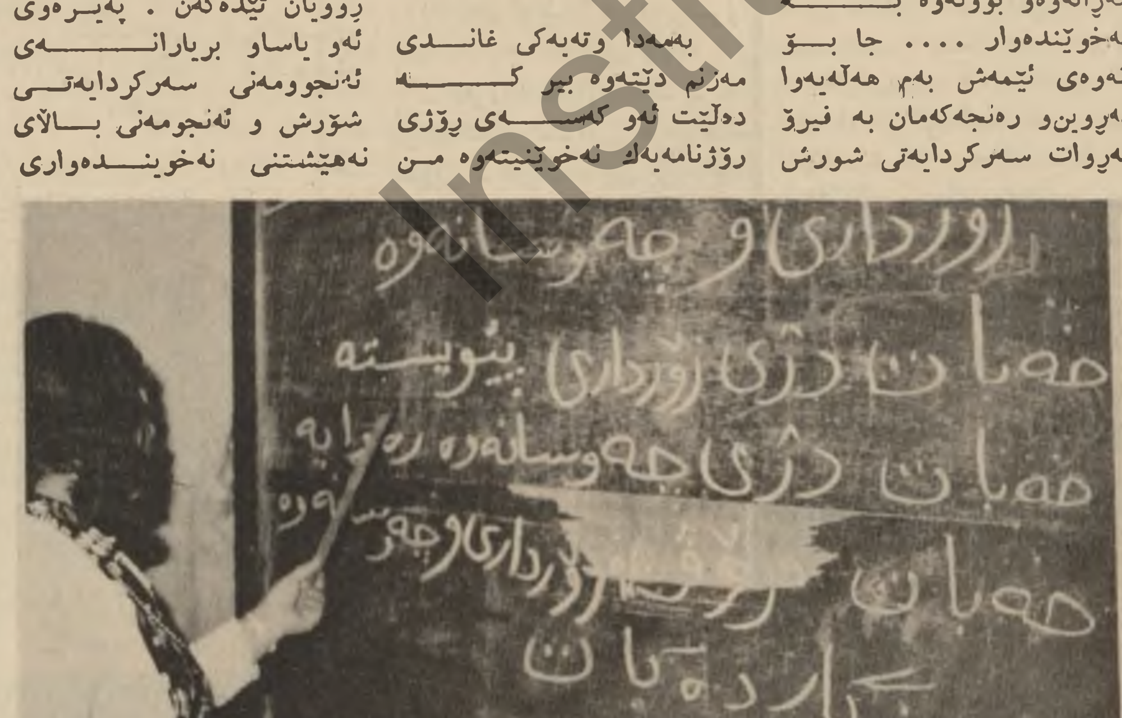

Institut kurde de Paris

دیدەوانی چادرگەی قوتابیان لە سلێمانی

لە وەرزی خوێندنی ساڵێکدا قوتابی گەلێک ماندوو دەبێتو پێویستی بەپشودانێکی فراوان هەیە بۆ ئەوەی بێتەوە سەرخۆیی‌وسەر لە نوێ خۆی ئامادە بکاتەوە بۆ وەرزی داهاتووە ،

فریا عبدالله

هەر لە بەر ئەمەشە زانایانو لێپرسراوانی پەروەردەیی پشوی نیوەی ساڵو هاوینیان تەرخان کردوە بۆ ئەم مەبەستە ، بەڵام جاران قوتابی لەم دوو پشووەدا هەروا دەسوڕایەوە بەبێ ئەوەی هیچ سودێک بە خۆیانو بە کۆمەڵەکەیان بگەیەنن بەڵکو بەپێچەوانەوە زۆر جار ئەو پشوانە دەبوونە هۆی تەنگو چەڵەمە پەیدا کردن بۆ قوتابیو خێزانی قوتابی ... ئاشکرایە ئەم دیاردەیە وە نەبێت لە بەر چاوی خاوەن مەبەست فەرامۆش کرابێت بەڵکو پاش چەندەها لێکۆڵینەوە تاووتوێ کردن گەیشتونەتە ئەنجامێکی دروست ، ئەویش خەریک کردنی قوتابیانە بە گەلێ بابەتی زانیاریو ڕۆشنبیریو زانستی‌یەوە . یەکێک لەوانە دروست بونی دیدەوانی چادرگەی قوتابیانە ...

سەبارەت بە مێژووی دروست بوونی ئەم دیدەوانی‌یە مامۆستا هۆشیار کمال رشید سەر پەرشتیاری وەرزشیو دیدەوانی لە بەڕێوەبەرێتی پەروەردەی سلێمانی دەڵێ :

بیری دامەزراندنی ئەم دیدەوانی‌یە دەگەڕێتەوە بۆ ساڵانی ١٨٩٩ ز ، بەڵام بۆ یەکەم جار لە ١٩٠٧ ز دا لە لایەن (لۆرد بادن باوڵ) کە پیاوێکی بەریتانیایی بوو دامەزرا . بەڵام ئەم مێژووە لە عێراقدا دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی عوسمانیەکان ١٩١٤ – ١٩١٥ ودلە ساڵی ١٩٢١ دا بە تەواوی لە عێراقدا پەرەی سەندو لە سلێمانی ١٩٣٠ – ١٩٣٥ لە سلێمانی دروست بووو پەرەی سەندوە .

پاشان کاک هۆشیار سەبارەت بە جیاوازی ئێستاو جارانی ئەم دەیدەوانی‌یە دەڵێ !

بەرنامەی دیدەوانی جاران دیدەوان زۆر بە دەستی‌یەوە هیلاک ئەبوو بەڵام بەرنامەی نوێی ئێستا گۆڕانێکی زۆری بە سەردا هاتوە وەک پەرەپێدانو دروست بوونی لایەنی هونەریو مۆسیقاو کێشانی وێنەو پۆستەرو ئامادە کردنی بڵاو کراوەی وەرزشیو ئەدەبیو دروست کردنی نامێری زانستیو گەشت کردن بە شوێنەوارەکانو هاوینە هەوارەکانداو بەشدار بوونی قوتابیانی دیدەوانی لە کاری گەلێ لە ناو چادرکاندا جگە لە چەندەها جموجۆڵی تر .

هەروەها کاک هوشیار دەربارەی ئامانجی دروست بونی ئەم دیدەوانی‌یە دەڵێ

ئەتوانین بڵێین دیدەوانی جوڵانەوەیەکی بە نرخی کۆمەڵایەتی‌یە کە بە هۆیەوە دیدەوان فێری یارمەتی‌دانی یەکتریو خۆشەویستیو یەکێتیو برایەتیو خۆ نەپەرستیو ئازایەتی دەکات.. هەروەها هانیان دەدات کە بارەریان بە خۆیان بەهێز بێتو هەمیشە لەش ساغو گورجو گۆڵ بن کە ئەمانە تێکرا پێک هاتوون لەو قوتابیانەی کە لە قوتابخانەکانیاندا ژیرو گورجو گوڵیو مەیلی تەواویان هەیە بۆ بزوتنەوەی دیدەوانیو یارمەتی قوتابی‌یەکانیان ئەدەنو لە لایەن مامۆستاکانیانەوە باوەڕ پێ کراون .

هەروەها کاک هوشیار سەبارەت بە ماوەی هەر چادرگەیەکی دیدەوانی کە لە دەرەوەی سلێمانی‌دا دەکرێت دەڵێت :

دووجۆر چادرگە هەیە بۆ تیپە دیدەوانی‌یەکان کە بەشداری تیادا دەکەن یەکێکیان لە پشووی نیوەی ساڵدایە کە پێی ئەوترێ چادرگەی بەهاری ئەوی تریشیان لە پشوی هاوین‌دایە . یەکەمیان پێنج ڕۆژ ئەخایەنێتو /١٠/ دیدەوانو یەک ماموستا بەشداری تیا ئەکەن بەڵام چادرگەی دووەم ماوەی دە ڕۆژ ئەخایەنێتو ٢٥ دیدەوانو دوو مامۆستا بەشداری دەکەن ، لەو ماوەیەدا گەلی چالاکی دەنوێنن ێ.

دوایی کاک هۆشیار سەبارەت بە پەرەپێدانی ئەم لایەنە چەند پێشنیازێکی دەست نیشان کرد لەوانە :

١ – دروست کردنی چادرگەیەکی دیدەوانی تایبەتی لە جێگایەکی باشو گونجاودا .

٢ – دروست کردنی تیپێکی دیدەوانی لە یانە وەرزش‌یەکان بۆ ئەوەی ببنە بنکەیەک بۆ پێشخستنی دیدەوانی لە شارەکەماندا .

بڕوانە ل : ٧

بەڕێوەبەرایەتیێکی گواستنەوە لە هەولێر

شێرزاد عبدالرحمن
پ. هاوکاری لە هەولێر

لەم ماوەیەی دووایییەدا ڕۆژبەڕۆژ مەسەلەی گیرو گرفتی هاتو چۆ لە نێوان شارەکاندا گەورەتر دەبوو ، چ لەرووی کەمی‌ی ژمارەی ئۆتۆمبێل‌یا زیاد وەرگرتن لە نرخی هاتو چۆی نێوان شارەکاندا ، ئەمەش خۆی لەخۆی‌دا بوو هۆیەکی دیار بۆ ئەوەی لێپرسراوان لە دامو دەزگاکاند بیر لە چارەسەرێکی بنەڕەتی ئەم گیرو گرفتە بکەنەوە .

ئەوەبوو ئەمینداریەتی گشتی کاروباری ناو خۆیی ئەم دەست پێشخەریەی کردو لە چوار چێوەی بایەخ دانی بە کاروباری هاوولاتیان بەڕێوەبەراتیەکی تازەی لە هەولێرەو لەم چەند ڕۆژانەدا بەڕێز پارێزگاری هەولێر ک. بنکەی گشتی لە هەولێرەو لەم چەند ڕۆژانەدا بەڕێز پارێزگاری هەولێر مامۆستا بەهائەدین ئەحمەد بەبۆنەی ئاهەنگەکانی حوزەیرانی خۆماڵی کردن کردیەوە .

ئەم بەڕێوەبەراتی‌یە نوێیە (٣٠) ئۆتومبێلی تایبەتی بۆ دانراوە کە بەبەردەوامی ڕۆژێ چەند جارێک هاتو چۆی شارەکانی ناوچەکە دەکەنو بەم نرخانە : هەولێر – کەرکوک بە (٣٠٠) فلسو هەولێر – سلێمانی (٧٠٠) فلسو هەولێر–نەینەوا (٢٥٠) فلسو هەولێر – دهۆک(٦٠٠) فلسو دهۆک – نەینەوا (٢٥٠) فلسو کەرکوک – سلێمانی (٣٠٠) فلسە .

لە بەشەکانی ئەم بەڕێوە بەراتیە کە لەوشارانەدا هەیە شوێنی دانیشتنو حەسانەوەو چاوەڕوانی هاوولاتیان هەیەو بۆ هەرنەفەرێک پلیتی تایبەتی هەیەو لە وەختێکی دیاری کراودا ئەم ئۆتومبێلانە دەکەونە ئیش . ڕاستی‌یەکەی ئەم بەڕێوەبەراتیە دەتوانێ هاوبەشیەکی گەورە بکات لە کەم بونەوەی گیرو گرفتی گواستنەوەو ئەگەربێتو کاربەدەستان لە ئەمانەتی گشتی‌ی ناوخۆو لایەنە پەیوەندیدارەکان هەوڵ بدەن تافی کردنەوە خزمەتگوزاریە ئەزاو ناحیەکانیش بگرێتەوە ڕەنگە زیاتر بتوانێ خزمەتی هاوولاتیان بکات ، ئەم لایەنەش بەدەستەوەبەو ـواچاوەڕوان دەکرێ لە دەرفەتێکی زوودا بگاتە ناوچە دوورەکانیش ، خۆئەگەر بێتو بگاتە هاوینە هەوارەکانیش بەتایبەتی لەم وەرزەی گەشتو گوازو بۆ ناوچەی کوردستانو هاوینە هەوارە دلگیرەکانمان زیاتر دەتوانێ بەشداری لە چارە سەرکردنی گیرو گرفتی گواستنەوە بکات .

کارەساتی ئۆتۆمبیل‌و چارەسەرکردن

بەڕێوە بەرێتی پۆلیسی هاتووچۆ لە سلێمانی و تەقلای دڵسۆزانە لە خزمەتی خەڵکدا

لە پارێزگای سلیمانیدا

● لە ماوەی شەش مانگدا (٤٦٤) کارەساتی ئوتومبێل‌لە ڕێگاوباندا قەوماوە ، ئەنجام (٥٠) کەس مردوونو (٣٩٢) کەس بریندار بوون .

ژمارەی ئۆتۆمبیلی تایبەتی گەیشتۆتە (٢٤٥٠) هەمان ژمارەی ئۆتومبیلی تریش هەن .

● لەم ماوەیەدا (٨٥٦٦) ئیجازەی سایەقی تایبەتی دراوە ، بەڵام ژمارەی ئیجازەی سایقی گشتی گەیشتە (٧٧٦٦) .

● پولیسی هاتووچوو لەشارەکەدا ، هاوولاتیان بانگدەکا بۆ یارمەتیو ئاسان کردنی ئەرکی پیرۆزیان.

● وەکو دیاردەیەکی ..کەوتوو هەستپێ‌کراو لەم ..راییەدا لەگەڵ زیادکردنی باری ئابوری خێزانی عیراقیدا ئوتومبێل بە هەموو جۆرەکانی‌یەوە زۆر بووە ، هەر لە گەڵ ئەوەشدا لە هەموو سەرانسەری وڵاتدا ڕوودراو کارەساتی دڵتەزێنی ئوتومبێل زۆر بووەو ڕۆژانە گەلێ هەواڵی سەختو ناخۆش ئەبیسین ، لە ڕاستیشدا گەلێ جێگای داخە کە مرۆڤێک بە هۆی کارەساتێکەوە کە هیچ هۆیەکی سەرەکی نەبێت بمرێت یان شۆێنێکی نوقسان ببێت . ژیانی مرۆڤێك زۆر ئەهێنێو هەرگیز نرخی تەواو نابێت و ئەوانەی ئەمرن جارێکی‌تر نابنەوە و ئیتر وابزانم ئەرکی سەرشانی هەموو دڵسۆزێکی مرۆڤایەتی‌یە کە هەوڵ بدات شتێك لەم دیاردەیە کەم بکاتەوە و بەگوێرەی توانا نەیان‌هێڵێ ، دڵسۆزترین لایەن بۆ هەوڵی بەرگری کردنو نەهێشتنی هۆکانی ئەم دیاردەیە لە هەموو سەرانسەری جیهانی ئەمڕۆدا پۆلیسی هاتوچۆیەو لە تێکڕای سەرانسەری وڵاتە خۆشەویستەکەی ئێمەشدا ئەم لایەنە ئەمڕۆ هەنگاوی باشی بەرەو پێش ناوەو ئەلێك پێشکەوتووەو بەرەو باشتریش ئەچێتو ئێمەش بۆ شارەزابوون لە هەوڵو تەقەللای بەڕێوەبەرێتی پۆلیسی هاتوچۆی سلێمانیو دەرخستنی هەندێ لایەنی هۆکانی ڕودانی کارەساتە سەختەکانی ئوتومبیل لەم ناوچەیەدا ، بە سەردانێکی ڕۆژ نامەنووسی چووینە هەندێ گفتوگۆمان لەگەڵدا کردنو وا لێرەدا بە نیازی سودی گشتی بڵاوی دەکەینەوە هیوارین هەمووان کەلکی لێ‌وەرگرن .

● کە چوینە ئەوێ بەڕێز عەمیدی هاتوچۆ تەیمور عبدالقادر زۆری پێ‌خۆشبوو بە دڵخۆشی‌یەوە پێشوازی کردینو دیاربوو زۆری پێ‌خۆشبو کە ڕۆژنامەنووسەکان دەربارەی ئیشو کارو هەوڵەکانیان بنووسن بە شێوەیەکی گشتی دەربارەی کاروباری هاتوچۆ لە سلێمانیدا وتی :ـ

× تۆ لە سەرەتادا باسی

بڕوانە ل : ٧

حمه سعید حمه کریم

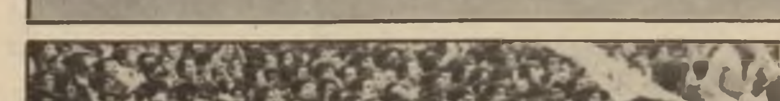

هاوکاری وکۆمەڵانی خەڵك

بۆ بەرچاوی کاربەدەستانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان .

بەڕێزان

بەپێی ئەو گۆرانکاری‌یە بەرەوپێشکەوتنەی ناوچەکەمان بەتایبەتی‌و تێکڕایی‌وڵاتەکەمان بەگشتی بەخۆیەوە دەبینێ ، خەڵکی ئێستا هوشیارنو بەوردی سەرنجی باری ئێستای خۆیان دەدەنوبەشداری ڕاستەو خۆی ئەو گۆڕانکاری‌یە بەرەوپێشەوەچوونە دەکەنو ئەمەش جێگای شادمانی‌و شتێکی دڵخوشکەرە ، ئەوەتە بەپێی ئەو دوو نامەیەی لەبرادەر(فریا عبدالله) پەیامنێری « هاوکاری » لە سلیمانی‌یەوە پێمان گەیشتوە خەڵکی دوو گوند خۆیان چونەتە بنوسکەی ڕۆژنامەکەو داواکاری خۆیان بەرچاو خستوە کەلەڕۆژنامەدا بڵاوبکرێتەوە ، ئێمەش ، تکای دڵسۆزانەمان‌لە ئێوە ئەوەیە بەهەمان گیانی دڵسۆزی‌یەوە بەتەنگ خواستەکانیانەوە بنو چاوەڕێنین .

«هاوکاریو کۆمەڵانی خەڵك»

● ئەمەش خواستی «داری تەلان»

گوندی داری تەلان لە شارەزور یەکێکە لە گوندە جوانەکانی ئەم ناوچەیەو پێویستی بەدابین کردنی چەند داخوازی‌یەک هەیە بۆ نموونە هێڵی کارەبا بە بە ئاسمانی ئەم دێیەدا بۆ گوندەکانی دوای خۆیی‌و دەوروپشتی ڕاکێشراوە بەڵام داری تەلان تا ئێستا ڕۆشن نەکراوەتەوە ، هەروەها لەم دێ‌یەدا دوو مزگەوتی تیادایە یەکێکیان بینایەکی نوێ‌ی گەورەیەو لە بەربێ‌ئاوی داخراوە جا لەبەر ئەوەی کەمستوصفی تیادا نەکراوەتەوە دەتوانرێ کەڵک لە بینای ناوبراو وەربگیرێو بکرێ بەمستوصف ئەمەو قوتابخانەیەکی گەورەو قوتابی‌یەکی زۆری کوڕو کچو تەنها یەک مامۆستای بێ فەڕاشی هەیە کە شەوانیش لە مەڵبەندی نەهێشتنی نەخوێندەواری گوندەکەدا دەرس دەڵێتەوە ئایا ناتوانرێ مامۆستایەکی ترو فەڕاشێکی بۆ دابنرێ . شایانی باسە ئەم دێ‌یە تەنها ٣ کم لە جادەوە دوورە ئەگەر نەشتوانرێ بۆیان قیرتاو بکەن وا بزانم چەورێژ کردنی کارێکە خزمەتی دانیشتوانی گوندەکەی پێ دەکرێ .

خەڵکی گوندی ناوگردانو شاندەرێ داوا دەکەن .

لەم ڕۆژانەدا هاووڵاتیان محمد حاجی عارفو جلال کاک علی محمد نیشتەجێ‌ی گوندی ناوگردانو شاندەری هاتنە نوسینگەی دەزگای ڕۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی لە سلێمانیو چەند داخوازی‌یەکیان هێنابوو کە بە هۆی ڕۆژنامەی هاوکاری یەوە بخرێنە بەرچاوی لێپرسراوان لەوانە تا ئێستا لە ناوگرداندا قوتابخانەیەکی ناوەندی نەکراوەتەوە کە دەبێتە هۆی ئەوەی قوتابیانی کچان دوای شەش‌ساڵ خوێندنی

بڕوانە ل : ٧

«ژ ئەڤینا چرایێن کەڤن» و پێناسینەک

● ادریس محمد علی ●

بەری چەند رۆژەکا دیوانا هوزانڤانێ هێـــژا عبدالرحمن مزوری کەفتە بازارێ ل بن ناڤێ «ژ ئەڤینا چرایێن کەڤن» یاپێکهاتی یە ژ (١٤٢) بەرپـــەرا ژ رەنگێ بچویك (١٢×١٦/٥) هەروەسا کاغەزەکا جان و چاپەکێ سپەهی، ل چاپخانا «الحوادث» هاتیــە چاپکرن، بەخشێ بەرگی هونەرمەند نزار بـــەزاز کێشایە، . (١٦) هوزانێت کورت و ناڤنجی پێت تێدا د گەل پاشکۆتنەکێ، د ناڤبەرا سالێـــت ٧٢-١٩٨٠م هاتینە نڤیسان، ...

خاندەڤانێ هێژا !! دەمێ مرۆڤ دەستێت خـــو د هاڤێتە پەرێت هەر پەرتوکەکێ و وەردگێرێـــت، مروڤی د ڤێت تشتەکێ نوی تێدا ب بینیت، تشتێ نوی یێ ب گێولەو خوشە، تشتێ نـــوی زانیـــن و تێگەهشتنەو پێشکەڤتنە، ... ئەگەر ئەم ب ڤــی چاڤی دیوانا مزویری تێکڤەدەین دێ بینین یا تـــژی تشتێ نوی یە، تژی تشتێ رندو جان و ژێهاتی یـــە، تژی درو مرارینە، ...

خاندەڤانێ هێژا ئەڤاهـــــە نەلێکولینـــەو نەرەخنەیە، ئەڤە پێناسینەکە ب تنێ، لێ ژ بـــو رونکرنا گوتنا مە گوتی پێدڤیە ئەم بزانین:

١ - ئەڤە جارا ئێکێ یە

دیوانەکا هۆیا بەرکەڤتی د هێتە بەر چاڤـــا - ل کوردستانا ئیراقێ دەڤەرا کرمانجی یا ژۆری - هەمـــی هوزانا هەڤچەرخ، ئێك هوزانا کەڤن تێـــدا نینە، هەمی د تژی ئاوازو (ایقاع) دارێتنەکا جان و ب هێز، ئەڤە ژ لایێ روخساری ڤە، ژ لایێ ناڤەرۆکـــێ ژی، دیمەنێت ژێهاتی، ئاشوپەکا بەرفرەهـ، بیروباوەرێت پێشکەڤتی، بو مللەتێ خو یێ کوتی، بو جیهانێ تد،... ب ڤێ چەندێ ئەز د. بێژم: مزویری دانەرێ هوزانێت هەڤچەرخە ل دەڤەرا کرمانجی یا ژۆری ل کوردستانا ئیراقێ،، ..

بەلێ راستە کو هوزانڤان فیصـــل مصطفـــی ئێکەمین کەسە هوزانا هەڤچەرخ نڤیسی ی ب کرمانجی یا ژۆری ل کوردستانا ئیراقێ، لێ دەمێ دیوانا وی «ئەڤین» دەرکەڤتی هەمی هەمـــی دوو ســێ هوزانێت هەڤچەرخ تێداهەبین، بەلێ مزویری هـــەر

جارا ئێکێ خو نیشامەدا هوزانڤانەکێ هەڤچەرخ، بێی کو هوزانەکا کەڤن دانیتە تێدا «دیوانێ» ..

فیصل مصطفی ی خیمێت دیوارێ ڤێ هوزانـــێ یێ د کۆلای، مزویری یێ: تژی کری و دیـــوارێ بلندکری و خانیەکێ موکومێ ل سەر دانای، ...

هەرچەند ئەم د زانین تو مزویری هوزانێـــت کەڤن ژی یێت دانای، لێ هەروەکی وی ب خـــو گوتی د پاشگوتنێ دا ئەڤێت هە مانە د قافکێت خوداو نەکارین بێنە گوڤەندێ، ... نەکرنە د دیوانێ دا، .

ئەڤە ژی گەلەك کارەکێ باشبی مزویری کـــری، چونکە دەمێ هوزانێت کەڤن چوو، د ڤێت سال بـــو سالێ ئەم کەڤلێ خو ب گورین و مە باوەری ب گورینـــا بەردەوام هەبیت .

ئەڤە ئێکو یادوێ:

ئەڤ هوزانێت کەڤن ج پەیڤەند ب ســـابان و فلکلورێ مللەتێ مەیێ کوردڤەنینن، ئەو ژی وەکـــی هەمی کارتێکرنێت (تأثیرات) دی ئەوێت ب رێکـــا ئول و بیانیا هاتیە د ناڤ مەداو ئەم پاشئێخستی، لـــێ

هوزانا هەڤچەرخ رەسەنیەتەکا راست و درست یا تێدا هەی و پەیڤەندەکا موکوم یا د گەل فلکلورێ مە هـــەی ب تایبەتی سترانا کوچك و جڤاتا، هەروەسا ئەڤــــە تشتەکێ نوی یە، هندە، جیهان دێ تشتەکـــێ نوی تر ئینتە کاخێ، هێشتا ئەمێ بەرەڤانیێ بو هـــوزانا کەڤن د کەین، !!!

٢ - پەیڤێت مزویری

هەمی د پاك و بژینن، کێمەك تێنەبن وەکـــی (بەحر، شعر، عەمر، قەید، زەمان، راحـــەت، ئو هندەکێت دی) ئەڤێت هە بیانی نە، لێ هنـــدەك پەیڤێت ژێهاتی و تازە ئەوێت بیانی بەرزەدکەن، وەکی (ئەلند، بێلا، تاڤگاوجەلال، بیتانوك، خروسك، مەلوکڤان، بسترە، بلێسمە، ئو گەلەکێت دی ..)..

٣ - دیوانا مزویری

یا تژی یە ژ نیشان و سالوخێت خاندنگەهـــــا «ریالزمی» و «ریالزما هەڤپشکی»، بو رونکرن:

ریالزم یان ریالزمی = - ب رێبازێ خویـــێ رەخنەیی ڤە -:

«نەشیانا یان نەکارینا رژیما سەرمایـــەدارەو چوونا وێ یە بەرف هەرفتنێ و نەمانێ ڤە(١)»...

لێ ریالزما هەڤپشکی: «بیروباوەرێت خەباتێ نە د رێکا پەیداکرنا ئازادیەکا راست و کامیرانی یێ بـــو هەمی گەلی، ل دژی زوری یێ و ستەمکاریـــێ، ل دژی بن دەستکرنا مرۆڤا بو مرۆڤا» ئەم دێ سەحەکێ ل هوزانێت مزویری کەین دا گوتنا مە خۆیا ب بیت،...

مزویری ئێشا مللەتـــێ مە دیاردکـــەت د خولێکدان و حەنکێت ناڤبەرا تەختێت پالەو ئاغـــادا چاخێ د بێژیت:

«ل باژێرێ من
هەمی رێنجبەر
پالەو هەژارو قەلەندەر
د خاسی و رویسن
د بێ مال و هێلین و لیسن

بروانە ل : ٧

لووتکەو بــــڕوا..

مدحت بێخەو

(١) لووتکە .. !

وشەی بەدو کینە بۆ پاك
وەك دەنگ و شاخ ..!
ریسوایی کینە دەنوێنێ
لە ناتەواویش وشەی ماك
تەواوی پاك دەسەلمێنێ
زێپیس نابێ و بەرزی نروتکەش
سەر بەنزم دادەنوێنێ .. !

(٢) بڕوا .. !

لەناو دەریا مەلەباسکەم لەکاردایە
شەپۆلەکان دەبەزێنم
بڕوام بەکەنار بەهێزەو
ئەڕۆم تا دوا وزەو تینم
لە ئاسمانیش ئەستێرەی دوور ئەدۆزمەوە
کە سەیری ناخی خۆر دەکەم
سەوزایی دڵێ دەبینم
پەنجەم بە رستەی زەنگ دەگاو
مۆژدەو ووشە دەپەخشێنم .. !

چیرۆك

سەگ

سەلام مەنمی

زێوەر سەگێکی هەبـــوو ناوی (شێرە) بوو، هەتـــا بلێی پاس کەرو ئازابوو . . نەی ئەهێشت مەل بـــەدەوری ڕان و ماڵەکەیا بڕوات .. لە لایەکی تریشەوە ئەوەندە بـــە وەفابوو هیزەیەك ڕۆنـــت لەبەر دەستادا بنایە دەمـــی بۆ نەئەبرد، یاخود ڕۆژێ لە ڕۆژان زەلامێك لە ماڵیـــان بەتایبەتە دەرەوە بۆ جـــاری دووەم پیا هەڵنەئەشاخا ! . چ قوورەت بوو پەلامـــاری ئافرەتی بدایە .. بە تایبەتی ئازەڵی خۆیشیانی ئەناســـی .. بە نموونە، ئێوارەیـــەك نەهاتەوە . زێوەر کێـــچ ئەوتە کەوڵی و بە (حەمـــە) شوانی وت:

- ئەم ئێوارەیە شـــێرە نەهاتۆتەوە .. ئەبێ شتـــێ ڕووی دابێ .. چونکە ئـــەو بو هیچ شوێنێ ناچێ ..

- ئێمرۆ لەگەڵ ڕانەکەدابوو .. وام ئەزانی لە کەوانـــەی ڕانەکەوەیە ..

بابچین بۆ جێی ڕانەکە ..

بەرەو جێی ڕانەکە پایـــان هەڵگرت و گەیشتنە ناوەڕاستی شاخەکە .. دەنگی شێرە ڕای وەستان ..

- ئەم وت ئەبێ شتـــێ ڕووی دابێ ..

چوونە پێشـــەوە .. سەیریان کرد، بە دیـــان مەڕێکەوەیە لەبن بەردێکـــا زاوە ..

(٢)

ڕۆژێکی ڕەش پـــەردەی مرۆڤێکـــی دڵڕەقبـــوو .. خۆشی بە چارەی کەس و کاری خۆیشیا نەئەهاتەوە، لـــە ورگی خۆی بەو لاوە هیـــچ ئەمێکی تری نـــەبـــوو .. کەزانی گەمۆڕبووەو کەلکـــی باس کردنی نەماوە، هـــات دەرری خستەوەو منداڵانـــی

بەسەریا دادایەوەو تووشـــی نەخۆشییەکی کوشندەی کرد .. تیسکەکانی هەڵوەران .. دەنگی نووسان .. مێشـــی لە خۆی بۆ دەرنەئەکـــرا .. لە توولە یەکی گەڕیشـــی ئەترسا ..

زێوەریش هەتا بلێـــی

خستە دوای .. ئەویش لـــە ترسا ئازارەکەی خۆی لـــە بیرچۆوەو لە پێشیانـــەوە ڕای ئەکرد .. دواجاریشـــ هیچ شوێنێ نەبـــوو ســـەری پیابـــکات، ناچار بەرەو ماڵەکەی خۆیـــان ملی ئەنا ..

(زێوەر) چاوی پەڕییـــە پشتی سەری:

(خۆ دوور ناکەوێتەوە ! بلێ من ئەم کەلاکـــەم بـــۆ چییە .. ئەیبەم بۆ شـــارو بەرەڵای ئەکەم ..)

بردی بۆ شار لـــەوێ خۆی لێدزییەوە .. لەوێش منداڵان ژیانیان پێتاڵ کـــردو سەریان لێشێوان، ســـەری بە دوکان و ماڵان و گەڕاجـــا ئەکردو لوتی بەرزئەکردەوەو بۆنی ئەکرد، ئەی ویســـت ماڵەکەی خۆیان بدۆزێتەوە.. بەڵام بۆی دەرکەوت ئـــەو فەرەباڵغی و دار سنەوبەرانەو عەموودەکان لە گوندەکـــەی ئەوانانین .. بە شەویشـــ گلۆپەکان بە شەوارەیـــان خست، بەرەو زوور تەکانی ئەدا ئەی ویست پەچڕانەکە بدۆزێتەوە، بەڵام گلۆپـــەکان وەك لەزگە پێـــوەی نوسابوون و گێژیان کـــردوو لەبن عەموودێکا خەویـــان لێ خست، لە خـــەویا وەك جاران بە فیزەوە لە دانگـــەی ڕانەکەوە ئەڕۆیشت و کلکـــی خستبووە سەر نەڕنـــەڕەی

شانی و ئامبازی نێـــــرە گورگێك بـــوو، (حەمـــە) شوانیش دەی لێ کرد، بـــەو حاڵە لە ژێر دەســـتی قوتاری بوو .. هات بـــۆ لای حەمە .. ئەویش نانێکـــی دایە .. خشەی نانەکـــەی نێوان هەردوو دەستی بـــە ئاگای هێنا .. سەیری کـــرد گۆپەکان لە ئێوارە گەلێك بە شەوق ترن .. خـــەوی لێ کەوتەوە، لە خەویا زێوەرو منداڵان نیشتوونەتە ســـەری، ئەوبش لە پێشیانـــەوە ئەکەوت و هەڵئەسایەوە .. چەند خزمەتی ئەم سپڵەیـــەم کرد، جاران لە پێش خۆیانا نانیان بۆ دائەتام .. ئێستایش لە پێش منداڵانەوە بـــەردم تێ ئەگرێ !!

(٣)

ڕۆژێ برێ منداڵ بـــەرەو ئوتێلـــێ ڕاویانـــا .. لەوێ کابرایەکی چاوشینـــی باڵابەرزی موو زەردی لێبوو) کە چاوی پێیان کەوت تێـــی خوڕین .. ئەوانیشـــ هەرچەند تێی نەئەگەیشتن بەڵام زانییان داوای چییـــان لێ ئەکات . لێـــی دوورکەوتنەوە .. کابرایش لە چێشتخانەی ئوتێلەکە نانێکی بۆ هێناو دایە .. شیرەیشـــ ئەوەندە ماندووبوو، زمانـــی ستێ دەرهێنابوو .. هەناوی تبانەمابوو، نانەکەی لێ نزیك تر خستەوە .. لە برســـا

بەلاماری داو دەستی بـــە خواردنی کرد .. بەدبارییـــەوە وەستا .. بەزەیی لێ تەتکا:

«ئەمانـــە چـــۆن ئادەمیزادێکن ! لەو بڕوایەدام ڕێزی مرۆڤیش ناگرن ..»

- ٤ -

سەگەی لەگەڵ خـــۆی بردو لەوێ سپاردی بـــە: (کۆمەڵەی بەزەیی هاتنەوە بە زینـــدەوەردا ..) تیماریان کرد . . بـــەردەوام خواردنیان ئەدایە .. پاشـــ ماوەیەك زیندووبۆوە، دەنگی بەرزبۆ .. سری قاچـــی دەرچوو . . گوێکانـــی فرت بوونەوە، بەرچـــاوی ڕوون بۆوە .. کە سەیری ئەو هەموو زیندەوەرەی ئەکـــرد ئەکەوتە پێخوێ ســـەر سوڕمانەوە: «کۆمەڵـــەی بەزەیی ...» بەڕاســـتی ناوەکەی پڕ بە پێستێتـــی .. بڵێ ئێمە چ چاکەیەکمان لـــە گەڵ کردوون ؟! . بزانـــە زیندەوەرێـــك لـــەوی تر ئەکەوێ .. ؟ گـــوندێـــك نەیانتوانی من بگرنە خۆیان.. لەوێ ئازارو ئەشکەنجـــە، لێرەیش خۆشی و بەختەوەری .. منداڵەکانی ئێـــــرە خواردنمان ئـــەدەنـــێ .. تیمارمان ئەکـــەن . . منداڵەکانی ئەوێشـــ بەردەفڕێیان بەشـــێرەوە خواردبوو ..»

کاتێ .. مەرگ شیرین دەبێ

ئونامارسۆنی شاعیری کاریبی

سەرەتا:

تۆ بڵێی مانای مەرگی راستەقینە، کە شاعیر بۆی دەگەڕی چی بێ ؟ ئایا ئەوەیە مرۆڤ لێی بترسێ ؟ یان مایەی دڵنیایی و ئارام دەبەخشێ ؟

ئەم شاعیرە، وای بۆچووە کە مەرگ بەسەلامەتی دێت و لەرێگای باوەڕو ئاینەوە .. ، بەڵام لەبەر ئەوەی ئەم مەسەلەیە ئاساییە حوکم دان بەسەر شیعرێکـــی وادا ئاسان نییە ! لەگەڵ ئەوەشدا هەستێکی ئاشکرا لەم شیعرەدا هەیەو تارادەیەکیشـــ شـــێوازی هەڵخلیسکانە ناو دنیای وشەسازیی زیرەکانە خـــۆی دەنوێنێ، مەرگ، لە ژوورەکەی بەرامبـــەرەوە وێنەیەکی بەهێزە ... دووبارە ... حوکمدان بەسەر ئەم شیعرەدا ... ئاسان نیە ..

کاتێ .. مەرگ شیرین دەبێ ..
زۆر بیرم لێ کردەوە ...
ئینجا پێیان وتم ...
تۆ .. مردووی ...
لە ژوورەکەی بەرامبەر بینیم ... !
دانیشتبوو ..
ئارەزووی ئەوەی دەکرد بانگی لێ بکرێ ..!
لەبەر ئەوە، کە بیستم پێشوازیت کردووە ..
بێدەنگی دایگرتم و ...
کە لەساوەشی مەرگا حەوتی ..
حەزم بەبینینت دەکرد ...
بەڵام .. ترسام ..
وام زانی دیمەنێکی وا دڵم لەت و پەت دەکاو..
هەڵدەچم و بەرووی مەرگا تووڕە دەبم ..
بەڵام، کە سەرنجم لە ڕووی جوانت داو .
ئەو هێمنی یە بەلەزەتەم بینی لەسەر رووت
دروستی کردووە ...
نەگریام، تووڕە نەبووم ..
ئەی مەرگی جوان .. .
چەندە بەعەزرەت ئەوانەرەم
خەمێ دەکێشن ... قورسەو گران ..
ئەی ئەو خۆشەویستەی مەرگ
دڵنیایی پێ بەخشیت ..
ماچی مردن .. لەسەر لیوەکانت شیرین بوو

«بەهرە» لە عەرەبیەوە کردوویەتی بەکوردی ...

نامەی ڕۆشنبیری

لە بیرەوەری سەد ساڵەی کۆچی دوایی گۆستاف فلۆبێردا

لە مانگی ڕابردوودا نێوەندە ئەدەبیە جیهانیەکان بە گشتی و نێوەندە ئەدەبیـــە فەرەنسایەکان بە تایبەتـــی، بیرەوەری سەد ساڵـــەی کۆچی دوایی ڕۆمانووســـی فەرەنسایی (گۆســـتاف فلۆبێر)یان کردەوە .. لـــە هەموو لایێکەوە ئاهەنگ و کۆڕو کۆمەڵ بۆ خاوەنی ڕۆمانـــی «مـــەدام بۆڤـــاری»و «سالامبۆ» و «پەروەردەی عاتیفی» ســـازکـــرا . . لاپەڕەی گۆڤارو ڕۆژنامـــەکان فایلی تایبەتیان بۆ تەرخان کرد کەلە نووسەرو ئەدیبانیشـــ بیروڕای خۆیان بەرامبـــەر بەرهەم و ئوسلوبی مـــرۆڤ سەرســـام کـــەری «گۆســـتاف فلۆبێـــر» دەبڕی و لەوەوبەریش جـــان بۆڵ سارتەر گەورەتریـــن دانراوی خۆی بۆ ئەم کەڵـــە ڕۆمانووسە تەرخان کرد بوو. فلۆبێر لە ساڵی ١٨٢١دا لە شاری (ڕوان)ی نزیـــك پاریسی پایتەخت لەدایك بووە..

هەر لە سەرەتـــــای ژیانیشیەوە تووشی نەخۆشی دەروونی جۆراوجۆر بـــووەو بە هەموو توانایەکیەوە بەدوای پاکی و پوختی تەواودا لە نێـــو کۆمەڵگایێکی شپرزەدا گەڕاوە .. ئیتر بێ گوێدانە ڕەوشت و نەریتـــــی باوی ئـــەو سەردەمە .. یەکەمین ڕۆمانی بە نێوی «مەدام بۆڤـــاری» لە ساڵی ١٨٥٧دا بڵاوکردەوەو لە هەموو لایەکەوە دەنگـــی دایەوە . بە جۆرێ کـــە دەسەڵاتدارێتی فەرەنسایـــی ناچاربوو فلۆبێر بداتە دادگـــا بە تاوانی ئەوەی کە بـــە چاوێکی سووك دەڕوانێتـــە ڕەوشتی کۆمەڵایـــەتی . . فلۆبێر لەم ڕۆمانەدا لە کچـــە

جوتیارێ دەدوێ کە لـــە سەرەتاوە خوو دەداتـــە خوێندنەوەی چیرۆکـــی دڵداری و سوارچاکـــی شازادەکان و دڵی پابەنـــدی ئەو نێوەندو ئاوو هـــەوا ئوروستوکراتیە پڕ لە دیکۆرو چڵچراو گەوهەرو کەیـــفو ڕابواردنە دەبێ .. لە تەمەنی هەژدە ساڵیدا باوکی ناچاری دەکات کە شوو بە (شـــارل بۆڤاری) پزیشك بکـــات. ژیانی لادێی لە گـــەڵ مێردەکەیدا بە دڵ نابـــێ و تووشی وەڕزی و بێزاری دەبێ تا تێکـــەڵاوی ئاهەنـــگ و شەونخوونی ئوروستوکراتیانە دەبێ و ئەو خەوو خەیاڵـــەی لە نێو کتێبدا فێری ببـــوو

شەوێ لە شەوان بە چـــاوی خۆی دەیبینێ و ئیتر توانـــای ئەوەی نامێنێ لەگـــەڵ مێردەکەیدا هەڵبکات ..

مەدام بۆڤاری (ئیمـــا) پێوەندی لەگەڵ دوو کەســـدا پەیدادەکات یەکێکیـــان ڕۆشنبیرێکی لەخۆبایی و لووت بەرزو دوەمیـــــان مروچەخۆرێك بەڵام ئیمـــا لە دڵداریەکی ساکاردا دەبێ لەگەڵیاندا . دوای ئەمـــان کابرایێکی دەوڵەمەند کـــاری تێ دەکاو دڵی دەفرێنێ و ئیمـــا داوای لێ دەکات کـــــە هەڵی بگرێت بەڵام کابـــرا قایل نابێ .. ئیتر بێـــزاری ژیان و گوزەران وای لێ دەکات دەست بکاتە درۆو فێـــڵ و

ساختەو پارە قەرز کـــردن و ئەمجا مـــاڵ و مێـــرد بەجـــێ هێشـــتن و ڕەدوو کەوتـــن و لـــە ئەنجامدا خۆی دەرمانخوارد دەکات ..

فلۆبێر زۆر سەنعاتکارانـــە ووشەو رستەکانی دانـــاوەو هەروەکو بیەوێ ڕۆمـــان نەنووســـێ بەڵکـــو هونەرمەندێتی وشـــە دروستکردن و ڕســـتە پێك هێنان بۆ خەڵکـــی بسەلمێنێ .. کـــە چ وەك ناوەرۆك و چ وەك ئوسلـــوب بە گەشەپێدانێکی ڕۆمانـــی فەرەنسایی دەژمێررێ .

شارل بۆدلێر دەڵـــێ «پاش بلزاك کڵپەی ڕۆمانـــی فەرەنسایی دامرکایەوە، بەڵام گۆســـتاف فلۆبێـــر دایگیرساندەوە، .. ئەمەش لە ڕێی سەختـــی شیکردنەکانی و راستگویـــی وەسف کردنی و مۆرکی زانستی پێ بەخشین لە شیکردنـــەوەی دەروونی پاڵەوانەکانی دا ... هتد ..»

دوای (مەدام بۆڤاری) ڕۆمانی «سالامبۆ»ی لـــە ساڵی ١٨٦٢دا نووسی . . کە ڕووداوەکانی لە دۆخ و ئاوو هەوای داستانە ئەفریقیەکانەوە نزیکەو ئەو سەرکەوتنـــەی بەدەست نەهێنا کە «مـــەدام بۆڤاری» بەدەستی هێنـــاو لە ساڵی ١٨٦٩دا ڕۆمانـــی «پەروەردەکردنی عاتیفـــی» بڵاوکردەوە .. کە ئەمەشـــیان لە ڕۆمانی مەدام بۆڤاریـــەوە نزیکەو لە جیاتی «ئیمـــا»ی کچە پاڵەوان، کوڕە لاوێکـــی

لە پەیامنێری ڕۆشنبیرییەوە

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

شاكارێكی ئەدەبی ((پاشماوە))

بەلێ .. تۆ بەدەم خوێندنەوەیەوە لە گەلێ شوێندا واهەستدەكەیت كە ئەوەی دەیخوێنیتەوە ئەفسانەیە ، چونكە مردووی تێدا لە شێوەی تارماییدا دێتەوە بەرچاوو دەدوێ‌و گفتوگۆ لەگەڵ كەسانی زیندووی ڕۆمانەكەدا دەكا ، وەك (برۆدینسیۆ ئەگویلارو مێلكیادس) . یا كیژێك باڵی لێ پەیدادەبێ‌و بەرەو ووڵای ئاسمان هەڵدەفڕێ‌و نیتر نابینرێتەوە وەك (ریمیدیۆسی جوان) . یا دەستەیەك سەرباز دەچن بۆ گرتنی یەكێك‌و لە ژوورەكەدا زەق زەق سەیری دەكەن‌و نایبینن وەك لە (جۆزێ ئەركادیۆی دووەم) ڕوودەدا. ئەمانەو گەلێ شتی تری لەم بابەتە لە دوو توێی ڕۆمانەكەدا دەنوێنرێن . ئەمە جگە لە وەی كە زۆرجار هەڵس‌وكەوتی كەسانی ڕۆمانەكەو بە تایبەتی لە خێزانی بوێندیادا شێوەیەكی ئەفسانەیی وەردەگرێ ، یا هەر هیچ نەبێ وەها دەنوێنرێن كە نا ئاسایی بن‌و بە زەحمەت ئەقڵ بیانبڕێ‌و لە هەڵسی‌وكەوتی مرۆڤی ئاسایی ئەچن ، وەك ئەوەی جۆزێ ئەركادیۆی باوك ، یا كۆلۆنێل ئۆرێلیانۆ ، یا میلیكیادس ، یا باوكی فرناندا ، یا جۆزێ ئەركادیۆی دووەم ، یا ڕۆدینكا ، یا دوا ئۆرێلیانۆو زۆری تریش لە كەسانی ڕۆمانەكە دەیكەن.

بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا كارەسات‌و بەسەرهاتەكانی ڕۆمانەكە بە سەرجەم ، ڕووداوی كتومتی ڕۆژانەی ژیان‌و ئاسایی ڕوودەدەن‌و هەڵدەسوورێنرێن بە ئەنجام دەگەیەنرێن . واتە ڕۆمانەكە لە شێوەدا چەندە ئەفسانە ئامێزە ، هێندەش واقیعی‌یەو بەندی ژیانی ڕۆژانەی كۆمەڵە مرۆڤێكی كوێرە دێیەكی تەریكن كە كۆمۆندۆی ناوەو كە دوایی دەبێتە شارێكی بە ناوبانگ‌و دوایی‌تریش سەر لە نوێ كوێردەبێتەوە .

كەوابێ دەتوانین بڵێین كە گابرێل گارسیا ماركیز زۆر زیرەكانە ئەفسانەی لە شێوەدا تێكەڵ بە ڕووداو كردووەو هەر ئەمەش بۆ ڕۆمانەكەی بۆتە نهێنی هەرە سەرەكی سەركەوتنی.

دوا وتەم سەبارەت بەم شاكارە ئەدەبی‌یە جیهانی‌یە ئەوەیە كە ئاواتەخوازم بەم هەموو خوێنەرانی كوردو بەتایبەتی ئەدیبان‌و بە تایبەتی تریش چیرۆكنووسان ، ئەو هەلەیان بۆ هەڵبكەوێ كە بیخوێننەوەو وەك من تام‌و چێژو كەڵكی لێوەربگرن ..

قوتابخانەی میللی ((پاشماوە))

بەرەنگاری هەموو كۆسپ‌و ناخۆشەكی ڕۆژگار بكەین . لە پێناوی پێشخستنی وڵاتەكەماندا .

● بەشی دووەم ●

ئەو كەسانەی كە قۆناغی قوتابخانەی میللی دەیان كرێتەوە بەپێی بڕیاری ئەنجومەنی باڵای نەهێشتنی نەخوێندەواری كە لە سەر جێبەجێ كردنی بڕیارەكانی ئەنجوومەنی . سەركردایەتی شورش ژمارە ١٧٥٥ لە ١٨-١٢-٩٧٩ هاتووە دەبێت

یەكەم :

بە نسبەت هێزی چەكدارەوە (سەربازو پۆلیس) و كارگوزارانی دامودەزگاكانی كەرتی سوسیالستی بەشی هەرهەم هەموو ئەوانە دەگرێتەوە كە قۆناغی كۆتاییان تەواو كردووە لە مەڵبەندەكانی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا ، یان كاتی خۆی لە پۆلی سێیەمی سەرەتای‌و بەرەو ژوور دەرچوون تەمەنیان لە نێوان (١٥ = ٤٥) سالیدایە ، دەبێت پەیوەندی بكەن بە قوتابخانەی میللی‌یەوە .

دووەم :

هەموو دەرچووانی قۆناغی كۆتایی مەڵبەندەكانی نەهێشتنی نەخوێندەواری دەگرێتەوە كە تەمەنیان لە نێوان (٥ -٣٥) سالیدایە.. بەڵام ئەوانەی كە تەمەنیان لە نێوان (١١ - ١٤) سالیدابە دەبێت بچنە قوتابخانەی هەرزەكاران یان قوتابخانەی سەرەتای ئەگەر لەو جۆرە قوتابخانانە لەو شوێنەدا نەبوو وا پەیوەندی دەكەن بە قوتابخانەی میللی‌یەوە ... بەڵام ئەوانەی لەو تەمەنانە تێپەریان كردووە بەمانا (٣٦ = ٤٥) ساڵ بەشی متابعە دەیان گرێتەوە كە لە هەفتەیەكدا (١) یەك ڕۆژ دەوام دەكەن‌و بێگومان دەوام كردنیان ئیلزامیە وەئەو كەسانەی كە كاتی خۆی پۆلی سێیەمی سەرەتای‌و بەرەو ژووریان تەواو كردووە بۆیان هەیە پەیوەندی بكەن بە قوتابخانەی میللی‌یەوە دەست بكەنەوە بە خوێندن . وە ئەو كەسانەی كە تەمەنیان لە نێوان (١٥ = ١٨) سالیدایە وازیان لە خوێندن هێناوە لە قوتابخانەی سەرەتای یان قۆناغی كۆتاییان تەواو كردووە دەبێت پەیوەندی بكەن بە قوتابخانەی میللی‌یەوە پێش ئەوەی بچن بۆ خزمەتی سەربازی .

بەڵام بە نسبەت ئەو ژن‌و مێردەوە كە هەردووكیان قۆناغی كۆتاییان تەواو كردبێت وەتەمەنیان لە ٣٦ ساڵ كەمترە بۆیان هەیە یەكێكیان پەیوەندی بكات بە قوتابخانەی میللی‌یەوەو ئەوی تریان پەیوەندی بكات بە بەشی متابعەوە ئەویش پاش ڕەزامەندی ئەنجوومەنی جێی نەهێشتنی نەخوێندەواری ئەو شوێنە پڕ كردنەوەی نوسراوێك (تعهد) لە لایەن هەردووكیانەوە بۆ ئەوەی ، ئەوەی كە چۆتە بەش متابعە پاش تەواو كردنی قوتابخانەی میللی لە لایەن پەیوەندی دارەكەوە ئەمیش دووبارە پەیوەندی بكات بە قوتابخانەی میللی‌یەوە بۆ تەواو كردنی خوێندنەكەی لەمەشەوا ڕەچاوی تەمەنی تیدا دەكرێت .

● بەشی سێیەم ●

وەكو ئاشكرایە لامان دەوام لە مەڵبەندەكانی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا قۆناغی بناغەیی‌و قۆناغی تەواو كردن (كۆتایی) لە هەفتەیەكدا (٥) پێنج ڕۆژ بوو كە ڕۆژی (٢) دوو وانەیان دەخوێندو ڕۆژانی پێنجشەموان دەوام نەبوو بەڵام بە نسبەت قوتابخانەی میللی‌یەوە دەبێت لە هەفتەیەكدا (٣) ڕۆژ دەوام بكەن و بەش متابعە لە هەفتەیەكدا (١) ڕۆژ دەوام بكەن ... بۆ (٣) ڕۆژە كە ڕۆژی یەكەم (٣) سێ وانەیان پێ دەوترێت‌و دوو ڕۆژەكەی تر ڕۆژی (٤) چوار وانە . هەر وانەیەكیش (٤٥) دەقیقەیە ... وە ماوەی خوێندنی پۆلی چوارەم‌و پێنجەم (٧) حەوت مانگە بەڵام پۆلی شەشەم (٨) هەشت مانگە كە لە هەفتەیەكدا (٣) ڕۆژ دەوام دەكەن وەكو پۆلەكانی سەرەوەو ڕۆژی (٣) سێ وانەیان پێ دەوترێت لە چوار مانگی یەكەمدا لە چوارمانگی دووەمدا ڕۆژی (٤) چوار وانەیان پێ دەوترێت كە ئەمانەش دەكرێن بە دوو بەشەوە هەروەها بەشی متابعە ڕۆژی (٣) وانەیان پێ دەوترێت .

بەش یەكەم :

لە ڕۆژی ١-١٣-١٩٨٠ دەست پێدەكات‌و لە ڕۆژی ٣١-٣-٩٨٢ كۆتای دێت بەم جۆرە

پۆلی چوارەم لە ١-٣-٩٨٠ تا ٣١-١٠-٩٨٠ .

پۆلی پێنجەم لە ١-١٢-٩٨٠ تا ٣٠-٦-٩٨١ .

پۆلی شەشەم لە ١-٨-٩٨١ تا ٣١-٣-٩٨٢ .

بەش دووەم : لە ڕۆژی ١-٩-٩٨٠ دەست پێدەكان بۆ ١٥-١١-٩٨٢ بەم جۆرە .

پۆلی چوارەم لە ١-٩-٩٨٠ تا ٣١-٣-٩٨١ .

پۆلی پێنجەم لە ١-٥-٩٨١ تا ٣١-١٢-٩٨١ .

پۆلی شەشەم لە ١٥-٢-٩٨٢ تا ١٥-١١-٩٨٢ .

وە دەبێت لە بەش یەكەمدا هەموو دەرچووەكانی قوناغی كۆتایی وەر بگیرێن كە لە پێش ١-٣-٩٨٠ دا دەرچوون ودلە بەش دووەمدا هەموو دەرچووەكانی قوناغی كۆتایی وەربگیرێن كە لە پێش ١-٩-٩٨٠ دەرچوون .

سەرچاوەكان

مجلة المرفه /العدد ١٣ / كانون الثانی ٩٨٠ /ص ٦و٧.
النظام الداخلی للمدارس انشعبیه .

سەرگوزشتەو (پاشماوە)

گەلەكەماندا‌و هەڵبژاردنی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی بەم شێوە دیمكراتیانەی كە بەچاوی خۆمان دیمان وەرچەرخانێكی گرنگە لە ژیانی سیاسی‌و كۆمەڵایەتی گەلێ عێراقدا .

ئەم مەسەلەیە دەسكەوتێكی تری شۆرش‌و سەركردایەتی بوو كە چووە سەر هەموو دەسكەوتەكانی ترو ، دیاردەی هاوبەشی كردنی ئافرەتانیشی لەم كارە گرنگەدا هەمدیسان جێگای شانازی‌و دڵخۆشی ئافرەتان بوو

● هاوڵاتی كاك حمە ڕەش احمد قادر لە مەڵبەندی دوكاندا خەریك بوو بیتاقەكەی پڕ ئەكردەوەو لیمان پرسی‌و دەربارەی گشتی هەڵبژاردن وتی :-

× كاكە گیان من گەلێ دڵ خۆش‌و كامەرانم كە وا لەم ڕۆژەدا ڕووبەڕووی سنوقی هەڵبژاردن ئەچم‌و بە هەوەسی خۆم نوێنەری خۆم هەڵ ئەبژێرم ئا بەم شێوە دیمكراتیانە سەربەستەی كە بۆ یەكەمجار لە وڵاتدا روو ئەدات‌و خوا سەركردایەتی كاك صدام حسین‌مان بۆ بێڵێ كە ئەم كارەی بەم شێوە دیمكراتیانە بۆ ڕەخساندوین.

● هاوڵاتی فرج محمود قادر لە مەڵبەندی هەڵبژاردنی دووەم لە تاسلۆجە ئەڵێ :-

× ئەم وڵاتەی ئێمە دەمێكە چاوەڕوانی ڕۆژێكی ئاوایەو یەكەم جارە كە وڵاتەكەمان بەم تاقی كردنەوە دیمكراتیانە سەربەستەدا ئەرواو ئەبێ هەمومان زیاتر لە گەڵ سەركردایەتیماندا نزیك ببینەوەو هەولێ چەسپاندنی هەموو دەسكەوتەكانی شۆرشەكەمان بدەین كە هەموو هۆكانی ژیانی ئاسودەیی‌و كامەرانی بۆ بەدی هێناوین‌و ئەمرۆ ڕۆژێكە كە هەرگیز لە یادمان ناچێتەوەو ئەبكەین بە خاڵێك بۆ هەنگاو نان بەرەو گەشەكردن‌و پێش كەوتنی وڵاتمان .

ژئەڤینا چراییێ (پاشماوە)

فەرێژا وان
خوهو بزاڤو هێزا وان
ئاغا د خون
یان بەگلەرو پاشا د خون
تێربن ئەو !
بلا هەژار
كەڤل‌و هەستیكا ..
بالیسن)) (٢) ...

دیسا ل سێ جها مزوبری ئەڤینیا خو بو تەخا هەژاراو برسی‌یا دیاردەت‌و خو د كەتە نان بو وان بەلكی بژین چاخێ د بێژیت :

((من ژ دل‌و مێلاكان هیڤی‌یە
خوبكەمە نان
بو هەژارا))(٣) ..

هەروەسا چاخێ د بێژیت :

((ئەڤیندارم بو دەڤ‌بەشان ..
نان‌و ئاردم))
خەتا د گەهیتە :
((مروڤەكم
بو سێوی‌یان‌و برسی‌یان ..
ئاڤا د كەم

ژ هەستیكێن خو ، ئەز پرا (٤)))

لێ مزوبری ب درستاهی پشتەڤانیا خو دیاردكەت بو تەخا هەژارا ، دژمنیا خو بو تەخا برجوازیاو دەرەبەگا ، دیسا دژمنیا خو ئاشكرا د كەت بو رژیما سەرمایەدارو سەروكا ئیمپریالیزمێ ((ئەمریكا)) چاخێ د بێژیت :

((مدارەمە
ئەز دەستەجونی‌و هارەمە
هەمی بەگا
گەمی تلێن دەرەبەگا
دێ فەهێرم ، پەرچفینم
ژ ئاخا یاڤژا واری ..
راتەڤینم ،.. (٥)))
((نانێ برسی‌و هەژارامە

هەروەسا مزوبری خەباتا گەلێ ((فلسطین))ێ ژ بیرنەكریە دەمێ خەباتا ملەتێ مە گرێدەت ب خەباتا ملەتێت جیهانێ ڤە چاخێ د بێژیت :

((كوترەكم دێ فرم بو
(فلسطینێ)
وێ برینێ
دڤیا دەرمان‌كەم
ب خوینێ)) (٦)

هەروەسا ل جهەكێ دی د بێژیت :

((بوچی خەمێن پرتەقالێن
جنیكا (محمود دەرویشی) ..
بوینە گلوازو تلوڤە ؟!
بوچی وەرزێ
(خانی) ژ دل پەرچانكری ..
هەرێ بێ دان‌و بێ توڤە ؟!
ئەو بهارا
(نیرودای) پالدایە ناڤ ،
خەمرت‌و شوڤە .
خانما دلبەرا (لوركای) ..
ژ ناڤ دەفتەركا شعرێن وی ،
رابو چوڤە))(٧) ..

ئەڤە هەمی بەلگەنە ل سەر بیروباوەرێت مزوبری بیت پێشكەفتی‌و نوی ، نیشانێت خاندنگەها (ریالزما هەڤپشكی)نە د هوزانێت وی دا ، ل دویماهیێ پیروزباهیا مزوبری دكەم ل سەر ڤی بەر هەمێ هوێ بەركەڤتی ، ئو د بێژمە رەخنەنڤیساو نڤیسەڤانا ئەڤ دیوانا هە هەژی لیكولینابە ، ... هەژی شروڤە كرنایە ، ..

ژێدەر

١ - الواقعیه فی الادب الكردی دكتور عزالدین مصطفی رسول ص١٦ الطبعه الاولی .
٢ - ژ ئەڤینا چراییێ كەڤن ب ١١٧ - ١١٨ ،
٣ - هەر ئەو ب ١٢٨ ، .
٤ - هەر ئەو ب ١٢٤ - ١٢٥ ، .
٥ - هەر ئەو ب ٣٨ - ٣٩ ،.
٦ - هەر ئەو ب ٣٨ ، .
٧ - هەر ئەو ب ١٠٤ - ١٠٥ ،.

هاوكاری‌و كۆمەڵانی خەڵك (پاشماوە)

قوتابخانەی سەرەتایی واز لە خوێندن بهێنن چونكە - كەس‌و كاریان ڕێگایان نادەن كە هەموو ڕۆژێك بڕۆن بۆ ناحیەی سید صادق‌و بێنەوە كە بە لای كەمەوە تەنها هات‌و چۆیان بەپێ زیاتر لە دوو سەعاتی دەوێ هەروەها داوا دەكەن كە لە سەر دووریانی گوندی گامێش تەپەو ناوگرداندا نوختەیەكی وەستانی پاس دابنرێ چونكە لەو جێگایەدا هات‌و چۆی چوار پێنج دێی دەكەوێتە سەر جگە لەوەش كە گوندی كامێش تەپە خۆیان نزیكەی (٦٠) ماڵێك دەبن. دیسانەوە دەڵێن لە نزیك ناوگردانەوە بە یەك كیلۆمەتر پڕۆژەی بەخێو كردنی مریشكی تیادا كراوەتەوە كە جادەی قیرتاویان بۆ ڕاكێشراوە بەڵام لە پڕۆژەكەوە بۆ گوندەكە وەك ووتمان هەر یەك كیلۆمەترە ئایا نابێ یان قیرتاو یان چەورێژ بكرێ هەرچەندە دانیشتوانی گوندەكە خۆیان ئامادەن كاری هەرەوەزی بۆ بكەن بە مەرجێ شوفلێكیان بۆ بنێرن .

كارەساتی ئۆتومبێل‌و (پاشماوە)

كارەساتی ئۆتۆمبێلت كرد ، بەڵام من وەكو لەم دواییەدا بۆم دەركەوتووە لە شاری سلیمانیدا بە گوێرەی زۆربووی ئوتومبێل لە شوێنەكانی تر كەم ترەو بە گوێرەی سەرژماردی خۆمان لە ماوەی ٦ مانگی ڕابوردوودا تەنها ٤٦٤ كارەساتی ناخۆشمان دیوە بە تامپۆن‌و وەرگەڕان‌و خەڵك كردن بە ژێریشەوە كە بەهەموویان ٥٠ كەسیان كوشتووەو ٣٩٢ش بریندارە دڵخۆشكەرە گەر بتوانین كەمتری بكەینەوە .

● دەربارەی زۆربوونی ئوتومبێل وتی :-

× كاتی خۆی شاری سلێمانی بچكۆلانە بوو ، هەروەها ئۆتومبێلی كەمی تیابوو لە هەموو شاری سلێمانیدا ..! ئوتومبێل نەبوو بەڵام ئێستا هەنا ئەمرۆ كە ئێوە هانەوەن زمارەی ئوتومبێلی تایبەتیمان زۆر بوە (وەك لە ژمارەكانی سەرەوە دیارن بەڵام شەقامەكانی شار هەروەك خۆیان‌و سەرەك ترین گیروگرفتمان لێرەوە دەست پێ ئەكات . جا ئێتر سەیری جۆتی‌یەتی زۆربوونی ئوتومبێل بكەو حەز ئەكەم ئەوەش بڵێم كە لەگەڵ ئەم زۆربوونەدا ئێمە تاكو ئێستا گەلێ ئیشوكاری باشمان كردووەو ئەتوانم بڵێم تارادەیەك دەسمان بەسەر تەنگوچەڵمەكانی هاتوچۆدا گرتووەو گیرو گرفتێكی وامان نی‌یە .

● جاران ئەتوانوت پۆلیسمان كەمەو دەسەڵاتمان نی‌یە ، بەڵام وابزانم لەم ماوەیەدا پۆلیسی زۆرتان دامەزراندو ئوتومبێلی تایبەتی هاتوچۆ وئامێری تری باشیشتان بۆ هاتوە ، نازانم لەم ڕووەوە ئەڵێن چی .

× ڕاستە كاتی خۆی ئەوەندە پۆلیسمان نەبوو كە بتوانن بە تەواوی دەستبگرین بەسەر هاتوچۆی ناو شاردا ، هەروەها ئەوەندە ئوتومبێلمان نەبوو كە بتوانین بە تەواوی ئیشوكاری خۆمان بكەین بەڵام ئێستا ژمارەی پۆلیسەكانمان زۆر بوون‌و ژمارەیەكی باشیش ئوتومبێلی تایبەتیمان بۆ هاتووە كە هەموو جبهازێكی تایبەتیان تیایەو بە هۆیانەوە لە گەلێ گیروگرفت رزگارمان بووەو ئێستا لە سەر ڕێگاكانی دەرەوە چوار نوختەی مرورمان هەیەو مەفرەزەمان بە هۆی ئەو سەیارانەوە ڕۆژانە ئەچنە قەزاو ناحی‌یەكان بۆ بەسەركردنەوەی جۆنی‌یەتی ئیشوكاری ڕێكوپێكی هاتوچۆ لەو شوێنانەداو كارێكی باش كردۆتە سەر چۆنی‌یەتی هاتوچۆو كەم كردنەوەی كارەساتی ئوتومبێل .

● (وەستان‌و هیلاكی بێ مخصصات) ●

● پۆلیسی هاتوچۆ لە هاوین‌و زستان‌داو لە بەر گەرماو سەرمادا بەپێوە وەستاوەو خزمەتی خۆش گوزەرانی‌و سەلامەتی خەڵكی ئەكەن‌و ئەم ئەركە ئەركێكی زۆر پیرۆزو گرانەو گەلێكیان بەهۆی كارەساتی ئوتومبێل‌و كەم تەرخەمی سایەقەكانەوە مردوون‌و تروشی نوقسانی بوون‌و زۆریان تووشی نەخۆشی (تشنج العضلات‌و الاعصاب) بوون . ئەی باشە بۆ باداشتی ئەم شتانە هیچ جۆرە مخصصاتێكیان هەیە؟.

× نەخێر هیچ جۆرە مخصصاتێكیان نی‌یەو ئێتر خۆ پیشەكەشیان ئەوەیە كە خۆتان ئەزانن‌و باستان كردو ئەیزانن‌و لەم ڕووەوە پۆلیسی هاتوچۆ زۆر مەغدورە .

● كاك تەیمور دایەرەكەتان والەناو گەرەكێكی قەرەباڵغداو ئێوەش پێویستان بە شوێنی چۆڵ هەیە ، ئایا بیرتان لەمە كردۆتەوە ؟

× كاكە ئێمە خۆشمان ئەزانین ئەم شوێنە بۆ ئێمە نائێت بەڵام بەم كوتو پڕیە شوێن‌مان چۆن دەستئەكەوێ . خۆمان لە نزیك مەڵبەندی لاوانەوە پارچە زەویەكمان دراوەتێ بۆ بینای دایەرە ، دوای تووش هاتنی هەندێ گیروگرفت لەگەڵ شەقامە ٦٠ مەتری‌یەكەدا وا خەریكین جێبەجێی ئەكەین‌و دەستی پێ ئەكەین‌و كە تەواو بوو لێرە نامێنین .

● زۆر لە قەزاو ناحی‌یەكان هەن پێویستیان بە پۆلیسی هاتوچۆ هەیەو ئێوە پشت گوێتان خستوون؟.

× ڕاستە كاتی خۆی ئێمە پۆلیسمان كەم بوو ، نەمان ئەتوانی ئەم مەسەلەیە چارەبكەین ، بەڵام ئێستا ژمارەی پۆلیسمان باشەو ئێستا لە دەربەندیخان‌و هەڵەبجەو چەمچەماڵدا پۆلیسمان هەیەو بە گوێرەی توانا لە شوێنەكانی تریش دای‌ئەنێین‌و مەفرەزەكانمان بەردەوام سەر لە قەزاو ناحی‌یەكان ئەدەن .

● كاك تەیمور ئایا ئێستا ئیجازەی سایەقی ئەدەن ؟.

× بەلێ ئێمە دەوراتمان بەردەوامەو ئێستا نزیكەی ١٦٨ كەسمان هەیە كە ڕۆژانە فێری هەموو كاروبارێكی ئوتومبێل‌و هاتوچۆیان ئەكەین‌و بە گوێرەی یاسا داخلی دەورەكە بوون .

● ئەمانە چی كەلكێك لە وەستانی سەر شەقامەكان وەرئەگرن ؟ .

× گرنگترین شتێ كە لە سەر شەقامەكاندا فێری ئەبن ئەوەیە كە ئەزانن‌و جوان تێ ئەگەن كە پۆلیسی هاتوچۆ چەندە هیلاك ئەبێ‌و چەندە هەوڵ ئەدات تا ئەوان تووشی زیان نەبن‌و هەمدیسان فێری هەندێ یاسای هاتوچۆو لێخوڕینی ئوتومبێل ئەبن ئیتر لای سەیر نی‌یە كە پۆلیسی . لەسەر جادە ڕای‌ئەگرێت‌و محاسەبەی ئەكات‌و سزای ئەدات .

● چیتا هەیە بۆ هاوڵاتیان‌و برا سایەقەكان .

× تەنها ئەڵێم خۆزگا تۆزێك بیریان لە بەرژەوەندی خۆیان‌و گشتی خەڵكیش ئەكردەوەو ئەوەندە خێرا ئوتومبیلەكانیان لێ‌نەئەخوڕی‌و بە سەرخۆشی سواری ئوتومبێل نەئەبوون‌و بیری منالەكانی خۆیانیان ئەكردەوە. داواشمان لە ڕێكخراوە جەماوەری‌یەكان ئەوەیە هەوڵ‌بدەن جەماوەر ڕۆشنبیر بكەن‌و تێیان بگەیەنن كە یاسای هاتوچۆ تاچی ڕادەیەك لە بەرژەوەندی ئەواندایە .

نامەی ڕۆشنبیری (پاشماوە)

لە دێوە هێناوەتە شار بۆ ئەوەی بە هەوڵ‌و كۆششی خۆی ئاواتەكانی بەدی‌بێنێ .. بەڵام لەهەموو لایەكەوە - جیاوازی چینایەتی‌و واسیتەكاری ....- لە لووتی دەدرێت‌و نائومێد دەبێ ..

جۆراو جۆری نووسینەكانی فلۆبێر .. بابەخدانی بە وشەو وردەكاری تێ‌یدا پاڵی بە هەندێ لە ڕەخنەگرانەوە نا كە بڵێن گوایە فلۆبێر بە تەنێ سەرگەرمی‌و شەكاری‌و دارشتن بووە لە گەڵ ئەمانەش‌دا لە بیرەوەری سەد ساڵەی كۆچی دوایی‌دا «پیتەر هاندل » لە ئەڵمانیای ڕۆژئاواوە نووسیوێتی (فلۆبێر لە هونەری چیرۆكنووسین‌دا هەر بە مامۆستایی دەمێنێتەوە) ..

لە نەرەنساشەوە نەتالی ساروت دەربارەی « مەدام بۆڤاری » بەرەو بوارو -مەنزلێك دەچی كە هێشتا نەبینرابۆوە .. جیهانێك كە بریتی بێ لە كۆمەڵە شوێن‌و جێگەیەكی چلپاوی ..ئەمەیان - واتە ناوەرۆك‌و مەبەست - بەسەر شێوەو دارشتن‌دا زاڵ‌دەبێ‌و دەوڵەمەندی‌و قوولیەكی ئەوتو بە فلۆبێر دەبەخشێ كە بەرهەمەكەی بمێنێتەوە » ..

بكاتە مەزنترین دانراوێكی ئەدەبی كە بە زیندویی‌و بە نوێی هەتا هەتایە

سەرۆكی فەرماندە (پاشماوە)

كە وەكو تێكۆشەران بە هۆی تێگەیشتنمانەوە لە واقیعی بزروتنەوەی كۆمەڵ تێگەیشتنێكی هۆشمەندیانەو وورد ویژدانمان قایل‌بكەین .

بەڕێز بەڕێوەبەری ئاسایشی گشتی بە ناوی خۆی‌و كارگێڕانی دەزگای ئاسایشەوە پەیمانی ئەوەی دا وەكو سەربازی بەوەفا بن بۆ پاراستنی خاكی ئەم نیشتمانەو داكۆكی كردن لە وەدەست هێنراوەكانی‌و وەدی هێنانی پێشكەوتنی‌و لایەنگرتنی تەواوەتی بیروباوەڕەكانی حزبی سەركردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست .

دووپاتكردنەوەی (پاشماوە)

لە كارە تۆقاندنە ڕێكخراوەكانیان دا بە ردەوامن بۆ سەر كوت كردنی ئەو ڕاپەڕینە گەلی‌یەی فەلەستین دژی بەردەوامیی تۆقاندنی ڕەگەزپەرستی كە دوایەمین قوربانیی هەر دوو سەرۆكی شارەوانیی ڕام‌اللە و نابلس بوون .

لە مەحزەری ددان پێدانانی قسەكەری سوپایی بە ناوی هێزەكانی داگیر كەرەوە هاتووە كە هێزەكانی سنوور كە بە درندەیی ناسراون سەدان بازرگانی عەرەبیان لە شاری قودس دا لە تەنیا یەك شەودا دەست بەسەر كردووە ئەویش لەبەر ئەو دوكانە كانیان داخستووە ئەویش لەبەر ئەو بانگەوازەی لە جەنگاوەرانی ناوخۆی خاكی فەلەستینی داگیر كراوەوە را گەیاندراوە بۆ دەست پێ كردنی مانگرتنی بۆ ماوەی سێ ڕۆژ .

دیدەوانی ((پاشماوە))

٣ - بەشدار بونی زۆربەی
٤ - كردنەوەی بەشێكی مامۆستا وەرزشی‌یەكان لە دەورەكانی دیدەوانی ناوەوەو دەرەوەی عێراقدا .
تایبەت بۆ دیدەوانی لە كولێجی وەرزشی‌دا .
٥ - بونی بەرنامەی دیدەوانی لە تەلەفزیۆندا .
٦ - كردنەوەی چادرگەی ساڵانە بۆ قوتابیانی سەرەتایی هەموو عێراق وەك بۆ قوتابی‌یەكانی ناوەندی‌و ئامادەی ئەكرێتەوە هەموو پارێزگاكان بەشداری تیا بكەن لە كۆتای‌دا كاك ئازاد صابر كە یەكێكە لەو قوتابیانەی كە زیاتر لە (٤) چوار ساڵە بەشداری دەكات لە هەموو جوڵانەوەو گەشتەكانی دیدەوانی‌دا دەڵێ : لە جادرگەدا فێری ئەوە بورم كە چۆن بتوانم هەڵس‌و كەوت بكەم‌و چێژێكی خۆش لە ژیانی پشوەكانی قوتابخانە وەربگ

بەهرەیەکی تازە

رزگار رەنجەرۆ

★ لە هەولێر سالی ٩٦١ لە دایك بوە .. قوتابی پۆلی شەشەمی بەشی (زانستی)یە .

★ **دەربارەی مۆسیقا دەڵێ :**
مۆسیقا خۆراکی مێشکەو ناسکترین رێگەیە بۆ دەربڕینی سۆزی ئادەمیزاد .. لە منداڵییەوە کاری تێ کردوم‌و نورساوە بە دڵ‌و دەروونمەوە .. وا هەست دەکەم دونیا بێ مۆسیقا شاری خامۆش‌و تاریك‌و بێ گیانە .

★ **دەربارەی .. بەرهەمەکانی دەڵێ :**
دوو گۆرانیم تۆمار کردوە کە هەردووکیان خۆم شیعرم بۆ داناون ، یەکەمیان (قاسپەقاسپی کەو دێ) کە مامۆستا وریا ئەحمەد ئامادەی کردوەو مۆسیقاکەی بۆ دابەش کردوەو لە گەڵ تیپی مۆسیقای کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی /لقی هەولێرو مۆسیقای تیپی منداڵانی رەواندوزدا تۆمارم کردوە .. دووهەم گۆرانیشم بەناوی (کاکی رێبوارە)هەر مامۆستای ناوبراو ئامادەی کردوەو مۆسیقاکەی بۆ دابەش کردوە.

★ **رزگار رەنجەرۆ دەڵێ :**
لە دەورەیەکی مۆسیقا فێر بووندا بەشداریم کردوە کە پار لە بارەگای کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی /لقی هەولێر کرابوەوەو مامۆستا وریا ئەحمەد سەرپەرشتی دەکرد .

★ لە رزگارمان پرسی بۆچی لە ئێزگەو تەلەفزیۆندا گۆرانیت نیە .. وتی :
– جارێ قوتابیم‌و ناتوانم سەر لە بەغدا بدەم‌و بەو رێگایەوەبم . بەڵام ئەو دوو گۆرانیەم کە باسم کردن حالی حازر لە ئێزگەی هەولێرەوە لێ دەدرێن .
بێگومان حەزیش دەکەم لەو دوو دەزگایە گۆرانیم هەبێ‌و بەشداری رەوتی گۆرانی‌و مۆسیقای نەتەوەکەم بکەم .

عبدالوهاب تالەبانی

لە دەرەوەی سنوور

داهاتی نوێ !

تەنیا چەند سالێکی لەمەوبەر دووپاتی ئەوە کرایەوە کە سەردەمی پیشەسازی ئۆتۆمبێل گەیشتووەتە قۆناغێکی مێژوویی لە کاروباری دروست کردن‌و پەرەپێدانی‌دا.. دوای سەد ساڵ بەرهەمهێنان نەك پتر ئەوائێستا دەتوانرێت بووترێت کە سەردەمی بە کارهێنانی پیشەسازی ئەلەکترۆنی لە بەرهەمهێنانی ئۆتۆمبێلدا وەك سەردەمێکی زێڕین دەستی پێ کردووە .. هیوا خوازین نابدا ئەوپەڕی پێشووو دڵنیایی ببینن .. خۆزگە بە خۆتان .. !

ئەو ئۆتۆمبێلەی خەونی پێوە دەبینرا

لەم دواییانەدا لە شاری فرانکفۆرت پیشانگای پیشەسازی ئۆتۆمبیلی نوێ‌و تازە لە مۆدیلە پێشکەوتووەکانیاندا کرایەوە. کە خەونێك بوو نەخشە سازەکانیان خەونیان پێوەدەبینی .. !

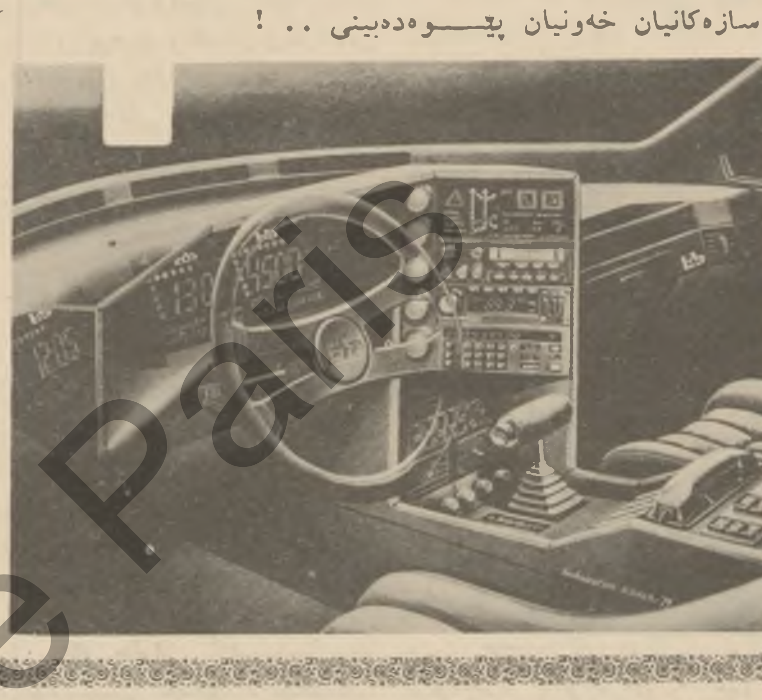

ئەوە بوو نموونەیەکی بێ‌هاوتای پیشەوەی ئۆتۆمبێلێکی تێدا پیشان درابوو ، وەکوو پێشەوەی فڕۆکە وابوو چونکە چەندین دوگمەو سویچی جۆراوجۆری تێدا بوو ، کە ماوە بە شۆفێر دەدات خێرایی‌و گەرمای مەکینەو چەندی ئاوو پلەی گەرماو چەندی هەوای تایەو چەندی رۆن‌و بانزینی ئۆتۆمبێلەکە بزانێت.. سەرەڕای توندی‌و تیژی‌و کەمی ڕووناکی گڵۆپەکان‌و ئەو ڕووناکییەی ئاراستەی ئۆتۆمبێلەکە دەکرێت . . هەموو ئەمە بە ژمارەی ئامێری ئەلەکترۆنی دەبێت .. ئەوەی زۆر تر لەمەدا سەیرە ئەو ئامێری ڕاینی‌و کۆنترۆڵە ئەلکترۆنییەیە کە هەیەتی . .

ئەگەر لە کاتی ڕاینن‌دا هەستت بە ماندوێتی کرد دەست بە دوگمەیەکدا دەنێیت بۆ ئەوەی ئۆتۆمبێلەکە بە کۆنترۆڵی بەڕێوە بچێت ، ئەگەریش شتێك ڕوویدا ، بۆ وێنە بەنزین کەم بێتەوە ئەوا دەنگی وریایی کردنەوە هەیە دەنگێکی لێیەوە دەردەچێت بە قسە ئاگادارت دەکات کە بەنزین خەریکە تەواو دەبێت .. ئەگەریش زمانەکەت نەگەیت ئەوا دەنگی نزمی (هۆرن)ە ئەو ئیشارەتی ژماریاری تایبەتی تانکی بەنزینەکە ئاگادارى ئەوەت دەکەن ..

هەروەها ئۆتۆمبیلەکە نایر کۆندشنی گەرم‌و ساردی تێدایە بە شێوەیەکی ئۆتۆمبێلەکە دەگۆڕێت ئەوا دەکات ، کاتێك هەوای نێو ئۆتۆمبێلەکە دەگۆڕێت ئەوا هەوای نێو ئامێرەکە لە خۆیەوە دەگۆڕێت .. هەروەها دەتوانیت بەهۆی ئەو تەلەفوونەوە کە تێدایە تەلەفوون بکەیت بۆ هەر شوێنێك دەتەوێت .. یان گوێ لە کاسێتێك بگریت .. یان قەوان .. یان ڕادیۆ .. ئەوا پێشەوەی ئۆتۆمبێلەکە هەموو ئامانەی تێدایە ..

خوێنەری بەڕێز .. دوای هەموو ئەم ووشەو ئامێرە ئەلکترۆنیانە .. . هیوای خەونی خۆشت بۆ دەخوازین‌و .. حەز دەکەین بەختت یار بێت‌و .. ببیتە خاوەندی ئەو جۆرە ئۆتۆمبێلە .

عبدالقادر علی مردان

ئەوەك ئەنجام پێچەوانە بێ !

ئەمرۆ لەزۆر لای جیهاندا خەریکی لێکۆلینەوەی ئەوەن کە رەچەڵەك زانەکان دەیانەوێ بگەنە ئەوەی منداڵ بەو جۆرە ببێ کە دەویسترێ .هەتا لەڕووی عەقل‌و شێوەو دروست بوونەوە . بەڵام ئەنجام تائێستا جێگای ئومێد نیە .

برنارد شو

دونکان

دەزانن باشترین وەڵام لەم بارەیەوە نووسەری بەناوبانگ برنارد شۆ نووسیویەتی ؟
وەك زانراوە کچە شۆخی زەمانی برنارد شۆ (ئیزادورا دونکان) داوای ئەوەی کرد شوو بکات بە برنارد شو تاکو منداڵێکیان بێ بە جوانی (دونکان)و زەبرەکی برنارد شۆ ، بەڵام ئەم داواکەی دایە دواوە و وتی :
– رازی نابم .. نەوەك ئەنجام پێچەوانە بێ !

هەرچارەی نووسینێك

عبدالله سەراج

بە دەنگی بلند

● ئەدەب وەك سووجێکردەیەکی ژیاوی‌و هونەری دەستێکی سەوزی هەیە لە دوروست کردن‌و هەژاندنی کو هۆشیاریی خەڵك بێگومان هۆش‌و ئاگاییش ڕۆڵێکی کاریگەر لە ڕێڕەوی مێژووو پەرەسەندنی‌دا دەنوێنێ . بەم پێوەرەش : مێژوو هاوسەنگی ئاگایی‌و ئەدەب ددوەستێ ، بە پێچەوانەشس هەر ڕاستە .

● نووسەر سەرومەر جێگای زاناو مێژوونووس‌و دەروون ناس و .... هتد ناگرێتەوە ، هەر چەندەش لە کارتێکردن‌و پاڵپشتی ژبانەوە ، یان لە بارێکی سایکۆلۆجی ، یاخود لە دیمەنی جووڵانەوەیەك ، وەك لەنجەی خونچەیەك ، تورەیی ڕەشەبایەك ، بێدەنگییەك دەکاتە هەوێنی بابەتێك‌و لە گۆشە نیگای خۆیەوە ، هەڵیدەشێلێ‌و ڕاستی‌و یەکالا کردنی هەڵوێستەکان دەسەلمێنێ .

● مایەی بەزەیین ئەوانەی وا دەزانن کە (ئایدیا) دەسەپێندرێتە سەر بەرهەم !نا .. بەڵکوو لە ناخی بەرهەمەکەوە هەڵدەقوڵێ‌و چەکەرە دەکات،بە پێچەوانەش هەر لکاندنێکی دەرەوە ، بەرەوناسازیی : ڕاپۆرتی‌و ڕاستەوخۆیی‌و ڕووکەشی‌ودروشم ڕایدەماڵی‌و مەودای بڕ کردنی لە سێبەری خۆی تێپەڕ ناکات . ئەمەو لە کاتێکدا هەر نووسراوێك گەندەڵ دەبێ بەوەی کە ناواخنێکی مەزنی نەگرتبێتە خۆ .

● ئەدەبی باڵا ئەوەیە کەزۆرتر دەگەیێنێت لەوەی ددنی نووسراوەکە ڕاستەوخۆ نیشانی دەدات . ئەگەر واتایەکی دبکەت دەوێ: وشەکان لە سنووری تەنگی ئەرهەنگییەوە بەلدەهاوون بۆ جیهانی هێماو مەبەستە پیرۆزەکان . لە ناوەرۆکێکی خوبی‌و بازنەی داخراوەوە ، بەرەو ڕووگایەکی بەرینی مرۆڤایەتی هەنگاو دەبات .

● شێوەی دەربڕین‌و تەکنیك ، ناوەرۆك ، دەخەملێنن‌و لە ناوەوەورشەی پێدەدەن ، چونکە بنچینەی جوانی‌و ئەمری لە ئەدەبدا توانەوەی ناوەرۆك‌و شێوەیە لە گیانێکی نەتەوەییدا . واتە ناوەرۆك لە ناو شێوازەکەیەو شێوازەکەش بە گیانێکی (روح) تایبەتییەوە ناوەرۆکەکە لە ئامێزی پڕسۆزی خۆی دەگرێت ، هەرچەندەش ئەو دابڕینە بە ستەم‌و ئیفلیج کردنی ناڕەوای هەر بەرهەمێك دەزانم .

● لە بواری گەڕان‌و پشکنینی نووسەر بە دووای دارشتن‌و تەکنیکی نوێدا ،ناوەرۆکی سەر سوڕمێنەرو بابەتی نائاسایی‌و خەست ددۆزێتەوە ، کە پێشووتر بەو تەوژم‌و گۆشە نیگاو هەست‌و تێڕوانینەوە نەبدەدیتن‌و دەستگیری نەدەبوون . لەم ڕووەوە (ئەندرێ جید) دەڵێ :شێوە نهێنیی کاری هونەرییە . هەر نەبێ بەش بەحاڵی خۆم هەمیشە بەرهەمەکانم بە ڕێنمایەك دەزانم لە ڕێچکەی تاقی کردنەوەو پشکنین ، لەوانەشە هەتاکو دەست لە پێنووسیش هەڵدەگرم لە لابۆردی نووسین، هەر ئەمە هەڵوێستم بێ ، ئەمیش بەلامەوە ڕەچەڵەك‌و هەم ترۆپکی هونەریی ئەم چاخە گۆڕانکارەیە .

● **ئاگادارییەك لە گۆڤاری (بەیان) ەوە** ●

تکا لەو خوشك‌و برا نوسەرو شاعیرو رۆشنبیرانە دەکەین کە بەرهەمەکانیان بۆ ئەم گۆڤارە دەنێرن ، بۆ ئەوەی وون‌نەبێت‌و بلاوبکرێتەوە لەمەودوا یان بە ناوی بەڕێوەبەری نووسین مصلح مصطفی جەلالی یان سکرتێری نووسین فؤاد حسین ئەحمد بنێردرێن .
ئەگەر بەرهەمەکان بە ناوی یەکێکی ترەوە رەوانەبکرێن یان بدرێتەدەست یەکێکی ترەوە ئەوا ئێمە لێپرسراوی وون‌بوونیان نین .
« سوپاس »

ژمارەی نوێی گۆڤاری :

بەیان

ژمارەی ٦٣ ی مانگی حوزەیرانی ١٩٨٠ ی گۆڤاری « بەیان » کە لە دەزگای رۆشنبیری‌و بلاو کردنەوەی کوردی دەردەچێ کەوتە بازارەوە لەم ژمارەیەدا چەندان باس‌و بابەتی لێکۆلینەوەو ردخنەی ئەدەبی‌و چیرۆك‌و شیعرو کەلەپووری بلاو کراوەتەوە کە ژمارەیەکی دیار لە نووسەران بەشداریان تیا کردوە .

× ×

پاشکۆی شۆڕشی کشتوکاڵ

ژمارەی ٨ی ساڵی سێ‌یەمی گۆڤاری شۆڕشی کشتوکاڵ – پاشکوی کوردی، کە لە لایەن وەزارەتی کشتوکاڵ – دەستەی گشتی رۆشنبیری‌و رابەری دەری دەکا لەم دواییەدا کەوتە بازارەوە .

چاپکراوو بلاوکراوەی نوێ

چەپکێکی پەلکە زێڕینەیی لە شیعری نوێی کوردی

بەو ناونیشانەی سەرەوەولە هەڵبژاردن‌و وەرگێرانی نووسەری نوێ « ئازادعبدالواحد » لەم رۆژانەدا

کتێبێ بەعەرەبی دەرچووە کە چەپکێکی شیعری کوردی نوێی تێدایە لەگەڵ مێژووی ژیانی شاعیرەکان‌و پێشەکی‌یەك بێگومان ئەم کارە ، تەقەللایەکی بەسودە بۆ زیاتر ناساندنی باری ئەمڕۆی ئەدەبی کوردیمان بە خوێنەرانی عەرەب لە عیراق‌و وڵاتە عەرەبیەکانی تردا .

بلاوکراوەی لاوانی هەڵەبجە

مەڵبەندی لاوانی هەڵەبجە بەناوی « شنروێ » بەوە بلاوکراوەیەکی دەرکردووەکە چەند بەرهەمێکی ئەدەبی تیا بلاوکراوەتەوە لەگەڵ چالاکییەکانی مەڵبەندەکەدا .

باوەڕ دەکەی ؟!!
ئەم کابرایە (١٠،٠٠٠) ژنی هێناوە !

ئەم کابرایە ناوی «ژۆژ سیمنون » ە کاری نووسینی رۆمانی پولیسیەو لە فەرەنسا زۆر بە ناوبانگە ، لەم دواییە رای‌گەیاند کە لەم تەمەنی «١٣» ساڵەیەوە تا ئێستا « ١٠،٠٠٠ » دە هەزار !! ژنی هێناوە . کابرا ئێستا تەمەنی ٧٤ ساڵەو ٣١٤ رۆمانی نووسیوە کە زیاتر لە ٣٥٠ ملیون نوسخەیان لێ فرۆشراوە . . « سیمون »ی ژن زۆر !! بە رۆژنامە نووسیکی وتوە پیاو ناتوانی ژن بناسێ تا نەیهێنێ!

جیهانی منالان

بۆ شارەزا بوونتان

منالە ئازیزەکان :
دەزانن پەلکە زێڕینە چی‌یە؟
لە رۆژانی زستان‌و بەهاردا بەسەر چیاکاندا لە ئاسمانەوە چەند رەنگێکی جوان پەخش دەبن ، پێ دەڵێن پەلکە زێڕینە ... تۆ بڵێی چی‌بێ ؟
رووناکی رۆژ ، لە حەوت رەنگ پێك هاتووە ئەم رەنگانە ، لە حاڵەتی ئاساییدا لێك جیا ناکرێنەوە ، بەڵام لە هەندێ رۆژانی زستان‌و بەهاردا تیشکی رۆژ رەنگە بنەڕەتیەکانی خۆی لەماوەی کشانی تیشکەکانیا بە ناو نمەی باراندا دەردەخاو لە ئاسۆوە « پەلکە زێڕینە » دەنوێنێ‌و رەنگەکان ئەمانەن :
مۆر ، شینی خەست، شینی کاڵ ، سەوز ، زەرد ، پرتەقاڵی‌و .. سوور .

چیرۆکی منداڵان

سەیران

جەزا عەلی ئەمین گورێویتی

مراوی وتی :
دەچم بۆ سەیران
کە لەشێر وتی :
بۆ کوێ ؟
مراوی وتی :
بۆ ئەو گوێ‌چەم‌وئاوە .
کەلەشێر هەڵی‌دایە :
منیش لەگەڵتانا دێم .
سەگ وتی :
منیش .
کەلەشێر وتی :
لە گەڵ خۆمانت نابەین .
پشیلەش قسەی کەلەشێری پەسند کردو وتی: نات‌بەین .
مراوی وتی :
– خۆ بە کۆڵی ئێوەنایە.. بابێ .
کەلەشێر وتی :
–حەز لە چارەی ناکەم .
پشیلە وتی :
– وەڕینەکەی ناخۆشە .
مراوی وتی :
– هات‌و هاواری پێ‌ناوی هەموو دەڕۆین ..
رۆشتن .. کەلەشێرو پشیلەکە وەڕزبوون . . سەگیش بێ کەیف بوو .. گەیشتنە لای رووبارەکە . . ناریان کرد .. گێرپیان حوارد .. پاشان پشوویان‌دا .. پشیلە لە لای دارێکەوە مات بوو ..
مراوی لەناو گژوگیادا دانیشت .. کەلەشێریش لە بنەنای‌دا دانیشت .. سەگیش لەناو قامیشەڵاندا چەپۆلەی‌دا .. پاشی قاوێك .. رێوی بۆنی کەلەشێرو مراوی کرد .. ملی قوت کردەوەوە ، بە ماتەماتە بۆ لایان هات هەر کە چاویان بە رێوی کەوت مراوی خۆی خستە ئاوەکەوە .. کەلەشێر مایەوە .. ناچار هاواری کرد :
– خورام .. خورام !
کە سەگ گوێی لێ‌بوو حێرا بەهاوارییەوە چوو . .
مام رێوی کاتێ سەگی دی هەڵات ئەمما هەڵاتن .. هەموو تێکرا بەترسنۆکی رێوی پێ کەنین .. گەلێك دڵخۆش بوون‌کە کەلەشێر رزگاری بوو ..

پیکاسۆ و منداڵ

بیکاسۆ ، کە لە ئەسپانیادا لەدایك‌بوەو لە فەرەنسەدا ژیاوە ، بە گەورەترین هونەرمەندی ئەم چەرخە دادەندرێت .

مەغدید حاجی

ئەم هونەرمەندە هەمیشە لە پێناوی ئاشتی‌و بەختیاری‌دا تێکۆشاوەو لە هەموو مەیدانێکیشدا لە دژی زۆرداری‌و چەوساندنەوەی ئادەمیزاددا وەستاوە .

بیکاسۆ منداڵە دەروون پاکەکانی سەر ڕووی ئەم‌زەمینەی لە دەروونەوە خۆشویستوون – هەر بۆیەشەدەبینین هەردوو بابەتی منداڵ‌و کۆتر بوونەتە هەوێنی گەلێك لە تابلۆ بەرخەکانی . ئەم وێنەیەشی لە ساڵی ١٩٠١ دا دروست‌کردوە .

بیکاسۆ لە ماڵەکەی‌خۆیدا شوێنێکی تایبەتی تەرخان‌کردبو بۆ ئەوەی‌منداڵانی تیا فێری هونەری وێنەدروست‌کردن – بکات‌وخۆیشی لێ‌یانەوە فێربێت .

ئەوەتانێ بیکاسۆ خۆی‌ونوویەتی ، « لە منداڵانەوە فێربووم کە چۆنم بووێ‌وا جیهان ببینم » .

بیکاسۆ لە هەموو شوێنێکدالەگەڵ منداڵەکانیدا بینراوە ، خۆشترین کاتیشی لە ژیانداێه‌و کاتانە بو کە لەگەڵ منداڵەکانیدا خەریکی یاری‌کردن‌و ڕابواردن بوە .

ئەم هونەرمەندە مەزنەی‌مرۆڤایەتی زۆر دیمەنی لە ژیانی منداڵە هەژارەکان‌دروست‌کردوە ، هەروا وێنەی منداڵانی‌دروست‌کردوە کە یەکەمین هەنگاو بەرەو ژیان‌دادەهاوێن .

لە تابلۆکانیشیدا منداڵ بە ڕەنگی شین وەیا گوڵی دەبیندرێت کە ئەمەش نیشانەی هیواو خێرو بێ‌تاوانی‌یە .

شایانی باسە دەبینین شێوەی دەم‌وچاوی ئەو منداڵانەی بیکاسۆ لە تابلۆکانیدا دروستی کردوون لە شێوەی دەم‌وچاوی خۆی دەچن ئەمەش ئەو پەیوەندی‌یە دەروونیە قووڵەمان بۆ دەسەلمێنێ کە لە نێوانی هونەرمەندو منداڵاندا هەبوە .

کۆتریش بەلای بیکاسۆوەدروشمی ئاشتی‌یە لەپێناوی پاراستنی پاشەڕۆژی‌منداڵاندا .

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

شەقامی الجمهوریە
مەیدانی الخلانی
ت ٥/٨٨٧٥٧٩٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی
هەفتانەیە
١٠ لاپەڕە
٢٥ فلسە

● دووشەممە ٧ی تەمووز ١٩٨٠ ژمارە ٥٣٣ ●
● الاثنين ٧ تموز ١٩٨٠ العدد ٥٣٣ ●

سوور بوونی حزبی بەعس لەسەر مافە دیموکراتیەکان بۆگەل، دووپاتکردنەوەی بەکاری راستگۆیی و قووڵی باوەڕیەتی بۆ بەرگری لێ کردنی .

سەرۆکی فەرمانده
صدام حسین

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کردنەوەی ئەنجومەنی نیشتمانیدا :

گەل بیروباوەڕی شۆڕش و بەعسی بەسەرکردەی کاروان هەڵبژارد

هاووڵاتیان ستایشی سەردانەکانی سەرۆکی بەڕێزو لێکۆڵینەوەی لە ژیانی رۆژانەیان دەکەن و پەیمان تازە دەکەنەوە کە بۆ ئامانجەکانی حزب و شۆڕش راستگۆ و ئەمین بن

پێری ئێوارە ، سەرۆکی بەڕێز صدام حسین لە چوارچێوەی گەشتەکەیدا بە ناو شاری بەغدادا ، سەری لە چەندماڵێکی هاووڵاتیەکان دا .

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین لەگەڵ خێزانەکانی ئەو ماڵانەدادانیشت و هەواڵی باری ژیانی کۆمەڵایەتی و چۆنیەتی ئیشوکاری پرسین لە پاڵ دووپاتکردنەوەی سووربوونی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لەسەر بەدواداچوونی خۆی زانینی باری ژیانی هاووڵاتیەکان .

دانیشتوانی ئەو ماڵانە ، دەستی رێزیان لەو هەنگاوە پیرۆزەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ناو بەڵێنیان بۆ بەڕێزی دووپات کردەوە کە هەمیشە بەوەفا بن بەرامبەر ئامانجەکانی شۆڕشی ١٧ی تەموزو تەقەللاو هەوڵیان زیاتر بکەن بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی نەتەوەی عەرەب لە یەکێتی و سەربەستی و سۆشیالستیدا .

ئا. د. ع

پاش نیوەڕۆی رۆژی ٣٠ حوزەیران سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە هۆڵی کۆبوونەوەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانی یەکەم کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی نیشتمانی کردەوەو لەو کۆبوونەوەیەدا سەرۆکی فەرماندە وتارێکی مێژوویی ئاراستە کرد تیایدا ئەوەی دووپات کردەوە کە گەلی عیراق پشتیوانی سەرکەوتنی بەعسی کرد و گەلی عیراقی مەزن دەستی رێزی لە قوربانی و دەستکەوتە گەورەکانی ئەم حزبە نا .

لە کۆبوونەوەکەدا کە بە چەند ئایەتێکی قورئانی پیرۆز کرایەوە بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیرەکان و میوانێکی زۆر ئامادەبوون . کە سەرۆکی فەرماندە گەیشتە هۆڵەکەو بەڕێز طه محی‌الدین معروف جێگری سەرۆک کۆمارو عقید رکن طارق حمد العبدالله ئەمین سری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی لەگەڵدا بوو دوایی خوێندنەوەی وتارە مێژوویەکەیشی لەلایەن هاوڕێ شبلی العیسمی یاریدەدەری ئەمینداری گشتی حزب و بەڕێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشەوە بەڕێ کرا .

دەقی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە لە ل ٩ و ١٠ دایە .

ئەنجامی پێکدا هەڵپژانی راستڕەوەکانی لوبنان

هەواڵێکی ئاژانسی ئەسۆشێتد پرێس کە لە بەیرووتەوە هاتووە ووتویەتی لەو پێکدا هەڵپژانانەی کە لە نێوانی لایەنگرانی سولەیمان فرەنجیەو چەکدارەکانی حزبی کەتایبی راستڕەودا لە چەندناوچەیەکی باکووری لوبناندا رویان داوە بەلایەنی کەمەوە ١٢ کەس کوژراون و ٢٢ی تر بریندار کراون .

ئاژانسەکە ووتوبەتی پاش خۆرئاوا بوونی رۆژی پێنج شەممەی رابوردوو پێکدا هەڵپژانەکە کەم بووەتەوە پێش ئەوەی لە رۆژدا زۆر توندوتیژ بووەو گوندەکانی ملیمەو دۆماوسیربیللای گرتبووەوە .

هێزە ئازاکانمان بەرپەرچی دەست درێژیەکی رژێمی رەگەزپەرستی فارسەکان دەدەنەوە

پێری سەرچاوەیەکی ئاگادار لە وەزارەتی ناوخۆ بە ئاژانسی دەنگوباسی عیراقی راگەیانە کە هێزەکانی رژێمی فارسی رەگەز پەرست لە سەعات ٢٣١٠ی رۆژی دووی ئەم مانگەدا لەناوچەی هاوناتەی گردەکانی نزیك مەخفەری هەنجیرەی ئێرانی تەقەیان تەنەیان لەخفەری شەهیدان لە کەرتی مندلی کردووەو هێزەکانمان بەتوندی بەرپەچی ئەم دەست درێژیە ناڕەوایەیان داوەتەوە . دیسان لە ٢٩ی حوزەیرانی رابوردودا فڕۆکەیەکی رژێمی فارسی هاتبووە ئاکانی وڵاتەکەمان لەناوچەی دربند لە خاکی ئێران فڕۆکەکە کەوتە خوارەوە .

سەرچاوەکە رای گەیاندوە کە ئاگر بەربۆتە مەوقعەکانی رژێمی رەگەزپەرست و هێزەکانمان هیچ زیانیان لێ نەکەوتوەو ورەیان بەرزە .

بەڕێز طه یاسین رمضان سەرۆکایەتی کۆبوونەوەیەك دەکات بۆ لێکۆڵینەوە لە بەرنامەی کاری پێشخستنی کەرتی کشتوکاڵ

پیری بەیانی بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش جێگری یەکەمی سەرۆکی وەزیران لە بینای ئەنجومەنی نیشتمانیدا سەرۆکایەتی ئەو لیژنەیەی کرد کە لە کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی وەزیرانەوە بۆ لێکۆڵینەوەی بەرنامەی کاری پێشخستنی کەرتی کشتوکاڵی هاتبووە ئایەوە .

لە کۆبوونەوەی لیژنەکەدا لە ئاراستەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین کە لە کۆڕەکەدا دەریخستبوو کۆڵییەوە لەسەر ئەو بناغەیە کە ئەمانە دەبێتە بناغەی دارشتنی بەرنامەی کاری تایبەتی بۆ پێشخستنی کەرتی کشتوکاڵی .

هەروەها لەو پێشنیارو بیرو باوەڕانە کۆڵرانەوە کە لە کۆبوونەوەکانی کۆڕی ناوبراودا کرابوون و بڕیار درا چەند لیژنەیەکی هونەری بۆ لێکۆڵینەوەی شێوەی چۆنیەتی کارکردن و راپەڕاندنی بیرو باوەڕە بنەرەتی یەکان کە لە بەرنامەی کاردا هاتبووەکایەوەو بە تایبەتی ئەوەیەی پەیوەندی بە کێڵگەی دەوڵەت و چاندنی خورماوە هەیەو لیژنەکە کە لە کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی وەزیران کە چوار رۆژی حەباند پێك هێنراوە بەڕێزان وەزیرانی کشتوکاڵ و چارەسەرکردنی کشتوکاڵ و رۆشنبیری و راگەیاندن و نەخشەدانان و ئاودێری تیایدا ئەندامن .

رێدان

لە واشنتۆن واراگەیاندراوە ، کە تورکیا بڕیاری داوە رێ بە فرۆکە سیخوڕیەکانی ئەمریکا بدات بە سەر زەوی و زاری تورکیادا بفڕن .

ئەمە لە راپۆرتی لیژنەی پەیوەندیی دەرەوە لە ئەنجومەنی پیرانی ئەمریکاداهاتووە ، کە تورکیا رای گەیاندووە رێگا دەدات ئەم چەشنە فرۆکانە بە ئاسمانی ئەوێدا باڵ بگرنەوە بە مەرجێك یەکێتی سۆڤیەت قایل بێت .

راپۆرتەکە دووپاتی ئەوەی کردووەتەوە کە تورکیا لە مانگی نیسانی رابوردوودا بەکۆمەڵێك ئەندامانی پیرانی ئەمریکای راگەیاندووە لەکاتی سەردانیان لە پایتەختی تورکیا ، کە تورکیا رێگا دەدات فرۆکە سیخوڕیەکانی ئەمریکا بە ئاسمانی ئەوێدا تێ بپەڕن .

ئەنجومەنی نیشتمانی دووەم کۆبوونەوەی دەبەستێ ئەنجومەنی موافقەت لەسەر بوونە ئەندامی لە پەرلەمانی دەوڵەتاندا دەکا

سەرلەبەیانی رۆژی شەممەی رابوردوو ، ئەنجومەنی نیشتمانی لە هۆڵی « حامورابی » دووەم کۆبوونەوەی بە سەرۆکایەتی بەڕێز نعیم حداد سەرۆکی ئەنجومەن بەست .

بەڕێز نعیم حداد لە ووتاری کردنەوەی کۆبوونەوەکەدا ئەوەی دووپات کردەوە کە پێویستە ئیلتزامی تەواو بە راسپاردەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین کە لە یەکەم کۆبوونەوەدا ئاراستەی کرد بێ و قسەی ئاشکراو ملتزم بکرێ لە سوودی گەلەکەمان و نەتەوەی عەرەبمان .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن ووتی : دووەم کۆبوونەوەی ئەنجومەن دەکەینەوەو دەمەوێ لەسەرەتادا ئەوە دووپات بکەمەوە کە پێویستە ئیلتزامی تەواو بە بە راسپاردەکانی سەرۆکی فەرماندە تێکۆشەر صدام حسینەوە هەبێت کە لە وتارە مێژوویەکەیدا ئاراستەی کردو ئەو ئەرکە گرنگەی دووپات کردەوە کە شۆڕش لە راوێژو ووت و وێژی ئەنجومەنەکەمان چاوەڕێی دەکاو لە باوەڕی قوڵمانەوە بە گیانی دیموکراتیەت تا گەیشتنە ئاسانترین بڕیارو یاسادانانی دیموکراتی لە سەر دیموکراتی لە سەر رێڕەوی دیاری شۆڕشی ١٧ی تەموزی مەزن کە دەربڕی زیندووی رەسەنی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستەو باوەڕی قوڵی و یەکانگیری لەگەڵ ئاوات و خواستی گەل و نەتەوەکەمان لەبەر ئەوە دەمەوێ بابەخی ووتی قسەی ئاشکراو لە روو دووپات بکەمەوە لە سوودی گەل و نەتەوەی عەرەبمان ، قسەی وردو منمانەکردو بە زانستی و مەوزوعیەت لەبەر ئەوە ئێمە رێزی بیروڕا دەگرین هەتا ئەگەر پێچەوانەی بیروڕای هەندێکمان بێ و تاکە ئیلتزامی هەبێ ئیلتزامە بە بارەڕی شۆڕش و رێڕەوی نەتەوەیی و سۆشیالستییەوە لە چوارچێوەی یەکگرتنی بیروڕای هەموومانداو بۆ پێگەیاندنی بیروڕای ساغ کە وا بکات توانامان هەبێ زیادەیەکی جۆرەکی چاك بدەین بە گەلەکەمان . لەبەر ئەوە لە سەرمانە متمانە بە وتنی رای راست بکەین و ئەمە حەقی خۆمانە بۆ دەوڵەمەند کردنی تاقیکردنەوە تازەکەمان .

هەروەها بەڕێز نعیم حداد وتی لەم کۆبوونەوەیەدا تەنیا یەك مەسەلەمان لەبەر دەستایە بۆ باس کردنی ئەویش بەشداربوونی ئەنجومەنی نیشتمانی کۆماری عیراقە لە یەکێتی پەرلەمانی دەوڵەتانداو کاروو بارەکانی تر دەمێننەوە تا دوای ئامادەکردنی نیزامی ناوخۆیی ئەنجومەن . دوای ئەوە بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن راپۆرتێکی دەربارەی یەکێتی پەرلەمانی دوەلی خوێندەوەو لەگەڵ چۆنیەتی بوونە ئەندام لەم یەکێتیەدا . دوایی لەلایەن ئەندامەکانەوە لە مەسەلەکە کۆڵرابەوەو هەموو ئەندامەکان لە سەر ئەوە قایل بوون کە ئەنجومەن ببێتە ئەندام تەنیا یەك ئەندام نەبێ رای لەسەر ئەمە نەدا .

ئا. د. ع

رێککەوتنێکی نێوان سۆڤیەت و ئەمریکا دەربارەی دۆخی ئەفغانستان

شەوی پێنج شەممەی رابوردوو سەرچاوەیەکی ئەمریکیی ئاگادار ووتی یەکێتیی سۆڤیەت و وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بەم زوانانە لە سەر دۆخی ئەفغانستان رێك دەکەون ئەویش بەناردنی هێزی پاراستنی ئاشتیی سەر بە چەند دەوڵەتێکی بێلایەن بۆ ئەفغانستان بۆ ئەوەی شوێنی هێزەکانی سۆڤیەت بگرنەوە .

تایکۆن ئەرماند هامر خاوەندی گەورەترین کۆمپانیای نەوت لە ئەمریکادا دووپاتی ئەوەی کردەوە کە ئەم دارشتەنەیە ئێستا لە رێبەڕاندنایە ..

ئا. د. ع

ئێران :

پاساوڵەکانی خومەینی تەقە لە خۆپیشاندانێکی ئافرەتان دەکەن

تاران /ئا. د. ع . ئاژانسەکان : هێزەکانی پاساوڵی خومەینی رەگەزپەرست گوللەبارانی هەزاران ئافرەتیان کردوە کە لە بەردەم بارەگای رژێمی فارسی ابوالحسن بنی صدردادژی بڕیاری عەباو پەچە خۆپیشاندانیان رێكخستوە .

ئەم خۆپیشاندانە رۆژی پێنج شەممەی رابوردوو دەستی پێ کردو ئافرەتەکان لەگەڵ پاساوڵەکانی خومەینی رەگەزپەرستدا شەڕیان کردووەو ئەو پاساوڵە رەگەز پەرستانە چەقۆو شتی تریان لە لێدانی ئافرەتەکاندا بەکارهێناوە .

ئاژانسی دەنگوباسی فەرەنسا کە هەواڵەکەی گەیاندوە باسی ژمارەی ئەو ئافرەتانەی نەکردوە کە بەر گوللەی پاساوڵەکانی خومەینی کەوتوون .

ئاژانسەکە ووتوویە هەشت ئافرەت گیراون و نەشیان هێشتوە رۆژنامەنووسەکان لە شوێنی خۆپیشاندانەکە نزیك ببنەوە .

لەلایەکی ترەوە رژێمی رەگەزپەرست سێ هاووڵاتی تری لە شاری ئەصفهان گوللەباران کردوەو بەوە گناهباری کردوون کە دژی رژێمی ئیستان . ئەوەی شایانی باسە دادگاکانی رژێمی رەگەزپەرستی بە هەزاران بڕیاری گوللەبارانی دژی هاووڵاتیەکان دەرکردووە .

دیسان ئەو ئێرانیانەی لە باکۆ پایتەختی ئاذربایجانی سۆڤیەتی دەژین هەڕەشەیان کردووە ئەگەر لە ماوەی دوو هەفتەی تردا رژێمی رەگەزپەرست رێگایانی نەدات بگەڕێنەوە ، ئەوا قونصلخانەی ئێران لەو شارە داگیردەکەن .

لە سێدارەدانی چواردە کەس لە شیراز

دادگای رەگەز پەرستی فارس لە شیراز شەوی پێنج شەممەی رابوردوو چواردە کەسی بە تاوانبار کردنی بەرهەڵستی کردنی دەستەڵاتی فارس و رەفتاری پاسەوانەکانی لە سێدارە دا .

ئیزگەی فارسەکان ووتوویەتی لەوانەی کە لە سێدارە دران چوار ئەفسەریان تێدایە کە دووانیان کۆلۆنێلن .

Institut Kurde de Paris

لە بیرەوەری دوانزە ساڵەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمووزی پیرۆزدا

کردنەوەو دانانی بەردی بناخەی چەندان پرۆژەی ئاوەدانی لە وڵاتدا

هەموو دام و دەزگاکانی دەوڵەت و ڕێکخراوە جەماوەریەکان ، بەردەوامن لە ئامادە کردنی بەرنامەی ئاهەنگەکانی بیرەوەری دوانزەهەمی شۆڕشی ١٧-٣٠تەمووزی پیرۆزو زورڕێکخراوی جەماوەری لە سەرەتای ئەم مانگەوە دەستیان بە پێشکەش کردنی چالاکی جەماوەری کردوە بۆ ئەم مەبەستە . سەرەرای ئەوەی لەم بیرەوەری یە پیرۆزەدا ، بەردی بناخەی چەندان پرۆژەدا دەنرێ و چەند پرۆژەی لە پارێزگاکانی وڵاتدا دەکرێنەوە .

● لە پارێزگای سلیمانی یەکیتی لاوانی عیراق بەرنامەیەکی فراوانی بۆ ئەم یادە پیرۆزە داناوە کە لە ١٤ی تەمووزەوە دەست پی دکات و هەتا رۆژی ٣٠- تەمووز دەخایەنێ و بریتی یە لە ڕێکخستنی خۆ پیشاندانێکی گەورەی لاوان و پێشرەوەکان و کردنەوەی پێشانگای هونەری و گیرانی ئاهەنگی گورانی و موسیقا .

● کۆمەڵەی موسیقازانەکانی عیراق لە رۆژی ٣٠ی تەمووزدا مهرەجانێکی گەورە بۆ گۆرانی و سروودی نیشتمانی و جەماوەری ساز دەکات کە یەکیتی ئافرەتانی عیراق بەشداری تیا دەکات .

● کردنەوەی پرۆژە تەواوبوەکان و دانانی بەردی بناخەی پرۆژەی نوێ

هەروەها بەم بۆنە پیرۆزەوە لە هەموو پارێزگاکانی وڵاتدا چەندان پرۆژەی گەورە کە لەم ماوەیەدا تەواو بوون دەکرێنەوەو پرۆژەی تری بەرهەم هێنان ئارەدانی بەڵای بناخەیان دادەنرێ .

● لە شاری بەغدا بەردی بناخەی بەشی دووەمی شاری بزیشکی دادەنرێ کە ١٢٥ ملیون دیناری تێدەچێ لە گەڵ دانانی بەردی بناخەی بەشی دووەمی دامەزراوی لێکۆلینەوەی زانستی کە دوومیلیون و ٦٠٠ هەزار دیناری تێ دەچێ و خانوویەك بۆ وەزارەتی تەندروستی و کۆمەڵە بینای پەروەردەو وەزارەتی خوێندنی باڵا کە هەردووکیان ٢٣ ملیون و ٨٠٠ هەزار دیناریان تێ دەچێ .

● لە پارێزگای سلیمانی لە بیرەوەری دوانزەهەمی جەژنی شۆڕشی ١٧ - ٣٠تەموزی پیرۆزدا بەردی بناخەی خوێندنگای پیشەی تەندروستی و بەشی ناوخۆیی هەمان خوێندنگا دادەنرێ .

ڕێز لێ نانی ڕۆژنامە نووسانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

سەر لە ئێوارەی رۆژی ٢٨-٦-١٩٨٠ ئەمینداریتی گشتی ی رۆشنبیری و لاوان ، لە چوارچێوەی بایەخدان بە پیشەی رۆژنامەنووس و ڕێزگرتنی رۆژنامەنووسە لێهاتووەکان ، ئاهەنگێکی ڕێزلێنانی بۆ رۆژنامەنووسەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ی کوردستان سازکرد .

لە ئاهەنگەکەدا کە بەڕێزان ئەحمە عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و ، مامۆستا شاکر فتاح جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان و ، بەڕێز صباح یاسین نوێنەری نەقابەی رۆژنامەنووسانی عیراق و بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی ی دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی ئامادەی بوون ، ڕێز لە ٢٣ رۆژنامەنووسی ناوچەکە نراو لە ئاهەنگەکەدا چەند گۆرانی یەکی میللی بەو بۆنەیەوە پێشکەش کراو لە ژمارەکانی داهاتووشماندا ڕیپورتاجێکی فراوان دەربارەی ئەم ئاهەنگە بلاودەکەینەوە .

بانگ کردنی لە دایك بووانی ١٩٥٠ بۆ ئەوەی سەر لە تەجنیدەکانیان بدەن

بەڕێوەبەرێتی ی خۆ ئامادە کردن و سەرژمێری لە وەزارەتی بەرگری داوای لە هەموو لە دایك بووانی ساڵی ١٩٥٠ کردووە لە ماوەی حەوت ڕۆژدا لە (١٠-٧-١٩٨٠) ەوە تا کۆتایی دەوامی رەسمی ی رۆژی ١٦-٧- ١٩٨٠ بە ڕێژەی ئەوانەی لە ناوخۆی وولاتدان ئەویش بۆ هەندێك شت کە پەیوەندی یان بە خزمەتی ئیحتیاتەوە هەیە ، سەر لە تەجنیدەکانیان بدەن.

بەڕێوەبەرێتی ی ناوبراو بەیاننامەیەکی دەر کردووە ئەمەی خوارەوە دەقی تەراویەتی :

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەیاننامەی ژمارە (٢٧)ی ساڵی ١٩٨٠

کە لە بەڕێوەبەرێتی ی خۆ ئامادە کردن و سەرژمێری ی سەر بە وەزارەتی بەرگری یەوە دەرچووە .

بەپێ ی بەندی (ح)ی بڕگە (١) و بڕگە (٣)ی ماددەی پازدەی یاسای خزمەت کردنی سوپایی ژمارە (٦٥)ی ساڵی ١٩٦٩ ی چاکگراو بڕیار لە سەر ئەمەی خوارەوە درا ..

١ ـ بانگ کردنی هەموو لە دایك بووانی ١٩٥٠ لە جێگری ئەفسەرو ئەفسەری ڕیزو سەرباز ـ متطوع مکلف ـ و مفەوەزو ئەفسەرانی ڕیزو تاکە کەسانی پۆلیس و هات وچۆو ئاسایش و جنسیەو سنوورو موخابەراتی گشتی ئەوانەی لە سوپاو پۆلیس و هێزەکانی سنوور دەرچوون لە ماوەی حەوت رۆژدا لە (١٠ - ٧ - ١٩٨٠) ەوە تا کۆتایی دەوامی رەسمی ی رۆژی ١٦ - ٧ - ١٩٨٠ سەر لە تەجنیدەکانیان بدەن ئەویش بەڕێژەی ئەوانەوە کە لە ناوخۆی وولاتدان بۆ هەندێك کاروبار کە پەیوەندی یان بە خزمەتی ئیحتیاتەوە هەیە بە پێچەوانەیشەوە ئەوا بە دواکەوتوو دادەنرێن و بەگوێرەی یاسا سزا دەدرێن.

٢ ـ ئەوانەی لەو لە دایك بووانەن کە لە سەرەوە باس کراوەو ئەم بەیاننامە دەیانگرێتەوەو لە دەرەوەی وولاتدان سەر لە باڵیۆزخانەو مولحەقیەی سوپایی عیراقی بدەن لە ماوەی سی (٣٠) رۆژدا لە رۆژی (١٠-٧-١٩٨٠) ەوە بۆ ئەوەی هەڵوێستیان لەم بارەیەوە بزانرێت بە مەرجێك بەڵگەنامەی رەسمی یان پێ بدرێت ئەوە پیشان بدات کە سەریان لەو شوێنان داوە .

لیوا روکن
بەڕێوەبەری خۆئامادەکردن و سەرژمێری

ئاهەنگی خولی نۆیەمی زانکۆی سلێمانی

فریا عبدالله
پ. هاوکاری

ئێوارەی (٥) شەممە رێکەوتی ٢٦-٦-١٩٨٠ ازنکۆی سلێمانی ئاهەنگی دەرچوواندی خولی نۆیەمی بە نێوی (خولی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین) بەرێ کرد .

ئاهەنگەکەش لە یاریگای پەروەردەی سلێمانیدا سازکراو بە چاودێری و ئامادەبوونی بەڕێز جاسم محمد خلف وەزیری خوێندنی باڵاو لێکۆلینەوەی زانستی لەگەڵ بەڕێز بکر محمود رسول وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی و وەزیری دەوڵەت مامۆستا عبدالله اسماعیل و پارێزگاری سلێمانی ارشد احمد محمد و هاوڕێ عبدالرزاق فارس راستگری سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لقی سلێمانی و هاوڕێیان ئەندامانی لق و نوێنەرانی دەزگا زانستی یەکانی وڵات لەگەڵ بەڕێز حسن حسین ئەندامی نووسینگەی ڕاپەڕاندنی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق سەرۆکی نووسینگەی سکرتارێتی یەکێتی قوتابیانی کوردستانی عیراق و سەرۆکانی ڕێکخراوە پیشەیی و گەلی یەکان لە پارێزگای سلێمانیدا ئامادەبوون .

شایانی باسە ئاهەنگەکەش سەرەتا بە خۆپیشاندانی قوتابی یە دەرچووەکان و ئەنجومەنی زانکۆو ئەندامانی دەستەی مامۆستایان دەست پێ کرا ، لەپێشەوە وێنەیەکی گەورەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین یان لەگەڵ ژمارەیەك لە ئاڵاو بەیداخی عەرەبی و عیراقیان لەگەڵ دروشمی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و بەیداخی زانکۆو دروشمی یەکێتی قوتابیانی کوردستانی عیراق و بەیداخەکانی زانکۆکاندا هەڵگرتبوو .

پاشان بەڕێز دکتور طارق رشاد عبدالله سەرۆکی زانکۆی سلێمانی وتارێکی خوێندەوەو تیایدا وتی زۆر زۆر شادمانم بەوەی ئەم هەنگاوەتان ناو خوێندنی زانکۆتان تەواوکرد تا قۆناغی نوێ ی ژیانی خۆتان دەست پێ بکەن و لە بنبادنانی نیشتمانەکەتاندا بەشداری بکەن کە چاوەڕێ ی رەنجی ئێوەیەو سەربەرزی و شانازیەکی گەورەیە کە خولەکەتان ناونرا خولی سەرۆکی سەرکردە (صدام حسین) کە ئەمە دەربڕینێکی ڕوونە دەربارەی بەهای سەرکردایەتی یەکەی بێ هاوتاو وزەیەکی هەمیشەیی یە کە بشتیوان و باوەڕکردنە بە ئامانجەکانی نەتەوەو توانا و وزەی ئاراستەکراوی بۆ خزمەتکردنی گەل تا بەم هۆیەوە سەرلەنوێ نەتەوە شوێنی شارستانی خۆی بگرێتەوە . پاشان بەڕێز ایوب سلیمان جێگری سەرۆکی لقی یەکێتی قوتابیانی کوردستانی عیراق لێپرسراوی کەرتی زانکۆی سلێمانی وتارێکی خوێندەوەو تیایدا پیرۆزبایی دەرچوانی خولی ناوبراوی کردو داوای لێ کردن کە بەرهەمی تێکۆشانی زانستی خۆیان بۆ چەسپاندنی نەخشەو بەرەپێدانی وڵاتەکەمان تەرخان بکەن .

پاشان بەڕێز وەزیری باڵاو لێکۆلینەوەی زانستی دەستی کرد بە بەش کردنی خەڵاتەکانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بەسەر قوتابی یە یەکەمەکاندا هەروەها خەڵاتەکانی بەڕێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و دیاری یەکانی بەڕێز طه محی الدین معروف جێگری سەرۆك کۆمارو بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و ژمارەیەك لە وەزیران و ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و یاسادانانی ناوچەی کوردستان لەگەڵ ژمارەیەکیش لە ئەمینداره گشتی یەکان و دیاری بەڕێز

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش جێگری یەکەمی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی بەسەر قوتابی یە سەرکەوتووەکاندا دابەش کرد.

هەروەها لەم ئاهەنگەدا دیاری یەکان و خەڵاتەکانی پارێزگاری سلێمانی و سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لقی سلێمانی و دەزگا زانستی یەکان و یەکێتی و ڕێکخراوەکان بەسەر ژمارەیەکی تری قوتابی یە سەرکەوتووەکاندا دابەش کرا.

تەواو بوونی چەند پرۆژەیەك لە پارێزگای دهۆك کە شەش ملیۆن دیناریان تێ چووە

بەڕێوەبەرێتی ی حوکمی ناوخۆیی لە پارێزگای دهۆك لە ماوەی نیوەی یەکەمی ئەم ساڵدا چەند پرۆژەیەکی لە شوێنە جۆر بە جۆرەکانی پارێزگاکەدا تەواوکردووە کە شەش ملیۆن و ٧٧ هەزاردیناریان تێ چووە .

پرۆژەکان بریتین لە سێ کۆمەڵی نیشتەجێ لە ناوچەی برۆشکێ و باگیرات و گرێ بچن هەزارو دوو سەد خانوویان تێدایە بۆ نیشتەجێ کردنی خێزانانی جووتیارو کرێکارو موچەخۆرە بچووکەکان و سێ باخچەی ساوایان و ١٤ قوتابخانەی سەرەتایی و چوار قوتابخانەی ناوەندی و سانەوی و ٢٢ خانوو بۆ مووچەخۆران و بنکەیەك بۆ سوپای میللی لە سومێل و دوو بەیتاڵخانەو بینایەی ناحیەی بەرواری باڵاو وەرشەیەکی پیشەسازی لە قوتابخانەی سومێلی سەرەتایی سەرەڕای کاروباری فراوان کردنەوەو بەرەپێدانی وەرشە هونەری یەکان لە گەڵ گەراجێك بۆ بەڕێوەبەرێتی ی حوکمی ناوخۆیی .

ئێستایش کۆمەڵێك پرۆژەی تر جێبەجێ دەکرێن کە ملیۆنێك و ٥١٤ هەزار دیناریان تێ دەچێت و بریتین لە ١١ باخچە ساوایان و ٤٢ قوتابخانەی سەرەتایی و بیست قوتابخانەی ناوەندی و سانەوی لە ٦ پۆلەوە تا ٢٤ پۆل و دوو بەشی ناوخۆیی بۆ قوتابیان و چوار کارگەی بەرهەمداری و ٢٠٢ خانوو بۆ مووچەخۆرو مامۆستایان و حەوت بنیایەی حکومەتی و بنکەی نووسینگەی پەساپۆرت و چادرگەی دبدەوانی و بنیایەیەك بۆ زانینی پێوانەی ئاوو هەوا سەرەڕای دروست کردنی دوو هەزارو ٨٥٠ خانوو لەگەڵ ژمارەیەکی خانووبەرەی خزمەتگوزاری لە کۆمەڵەکانی جووتیاران داو چەند پرۆژەیەکی پەروەردەیی جۆراوجۆر کە بریتی دەبن لە ژووری خواردەمەنی قوتابخانەو لیژنەکانی تانی کردنەوەکانی قوتابیان و چەند هۆڵێك کە بۆ چەندین مەبەست بەکاربهێنرێن و چەند وەرشەیەکی پیشەسازی و بەشەکانی هونەرە پیشەسازی یەکان و تاقیگاکان.

لە لایەکی دیکەوە بەڕێوەبەرێتی ی حوکمی ناوخۆیی بەڵێنی دروست کردنی ژمارەیەك پرۆژەی بە قۆنتەراتچی یەکان دا کە ملیۆنێك و ٦٧٧ هەزار دیناریان تێ دەچێت و بریتین لە سێ باخچەی ساوایان و دوو قوتابخانەی سانەوی و ٣٢ خانوو بۆ مووچەخۆران و سێ بینایەی حکومەتی و ١٣ دیواری دەرەکی بۆ مەڵبەندەکانی تەندروستی لەگەڵ عەمبارێکدا .

دەبێ ئەمانە شیعری ئەحمەدی کۆر بن

محەممەد علی قەرەداغی

- ١ -

له پاشماوەی بەیازێکی کۆندا که مێژووی سالی (١٢٦٥)ی کۆچی پێوەبەو شیعری (مەولەوی)و (حەماغای دەربەندفەقەرە)و چەند شاعیرێکی دیکەی تێدایە ئەم پارچە ، شیعرە - که لێرەدا پێشکەشی دەکەم - بەرچاو دەکەوێت . سەرەتاکەی له سەرەتای لاپەڕەیەکەوە دەستپێدەکات‌و ناوو ناونیشانی کەسی بەسەرەوە نەنووسراوە ، نازانم سەرەتاکەی تەواوە یان نە ؟ بەڵام وا دیارە تەواو بێت ، چونکە لاپەڕەکەی پێشەوەی دیارەو بابەتێکی‌ترە . کۆتاییەکەی بە ئاشکرا دیارەو نووسەر (تمت‌شد)ەکەی داناوە . له هیچ چاپ‌و دەسخەتێکی دیکەدا ئەم پارچە شیعرەم نەدیوە ، دیوانی (ئەحمەدی کۆریش)(١) گەڕام تێیدا نەبوو . لەکۆپلەی دوایدا ناوی (کور = کۆر)ێك هەیە بۆیە گومانم بۆ ئەوە دەچێت که شیعری ئەحمەدی کۆر بێت ، بەڵام دەبێ ئەوە له یاد نەکەین - هەرچەند شێوەی زمانەکەی له شێوەی زمانی ئەحمەدی کۆر دەچێت - ئەحمەدی کۆر - له دیوانەکەیدا - شیعری بەم جۆرە نەنووسراوە .

هەرچۆن ببێت ئەم پارچە شیعرە بەشێوەیەکە له ئەدەبی کوردی‌و تا ئێستە - من بزانم - چاپنەکراوەو وەك بەرهەمی شاعیرێکمان شیاوی باس‌و بڵاوکردنەوەیەو لەم دەرفەتەدا پێشکەشی دەکەم بە هیوای ئەوەی سوودی باشی ببێت‌و له داهاتوودا خاوەنی ڕاستی بزانرێت‌و بخرێتە جێگەی خۆی .

- ٢ -

له دەسخەتێکی (شێخ فەتاحی دۆڵانی) شەوە (٨) پارچە شیعر نووسراوە‌و له کۆتایی هەموویاندا ناوی (ئەحمەد)ێك هەیەو وا باوە ئەمانە شیعری (ئەحمەدی کۆر)ن ، بە تەواوی بۆم روون نەبوەتەوە شیعری کێن ، زمانی شیعرەکان له زمانی شیعری ئەحمەدی کۆر ناچێت‌و وەك زمانی شاعیرانی ئەم دواییە دەچێت ، خەتەکەیش خەتێکی تازەیە ، بۆیە گومان له مەسەلەکە دەکرێت ، لێرەدا که باس باسی ئەحمەدی کۆرە نموونەیەکی ئەم شیعرانەیش پێشکەش دەکەم‌و بە هیوای روون کردنەوەو سوودلێوەرگرتنیان.

١ - گوڵێ بەیدابوو له مەککە
نووری له عەرشی فەلەکە
عیصیانباران خەلاصی دەکە
رووح‌و جانم فیدای گوڵێ

× ★ ×

٢ - له خەیمەی عەبدی مەناف
گوڵێ بەیدا بوو بێ خیلاف
مەدحی وی‌یە قاف تا بە قاف
دەستی من دامانی گوڵێ

× ★ ×

٣ - ڕۆحم فیدای شاهی یەثریب
حەبیبی مەشریق‌و مەغریب
خلاص بکەی عەبدی موذنیب
بە لوطف‌و ئیحسانت گوڵێ

× ★ ×

٤ - وەی ئەفضەلی کوللی عیباد
وەی مایەیی قەصدو موراد
جیسم‌و جەسەد قەلب‌و فوئاد
بە خاکی ئیقدامت گوڵێ
٥ - ئەی شاهی هەردو جیهانێ
وەی کەنزی ئەسراری نیهانێ
مەحرەم له چەرخی لامەکانێ
مەدحی له ئیعجازی گوڵێ
٦ - ئیحیای ئەمواتی عیسا
یەددی بەیضا له بۆ مووسا
موعجیزەی ثوعبانی عەصا
ڕەمزی له ئەفعالی گوڵێ

× ★ ×

٧ - جەبهەت خورشیدی جیلوەدار
(ضمن)ی تۆ بوە ئیظهار
(یخرج لیلا من نهار)
دەرمانی دەردانم گوڵێ

× ★ ×

٨ - له خەیمەی عەبدوللایە
خاصە گوڵێ بوو پەیدایە
سەرمایەی دین‌و دنیایە
روحم بە قوربانی گوڵێ

× ★ ×

٩ - ئەی سەییدی دونیاوو دین
وەی (رحمة للعالمین)
شاهی سەماوات‌و زەمین
نابێ تەمام وەصفی گوڵێ

× ★ ×

١٠ - قەسەم بە سوورەی قورئانێ
نەدبینم له پێش میزانێ
تەمادارنیم با ئیمانێ
چونکە خەتاکارم گوڵێ
١١ - وەی ئافتابی ئەختەران
وەی ئاخری پێغەمبەران
سەرداری جوملەی سەروەران
عەجیب عصیان بارم گوڵێ

× ★ ×

١٢ - شافیعی ڕۆژی مەحشەرێ
ساقی حەوضی کەوثەرێ
ڕەوانەی رای مەنظەرێ
جیسمم فیدای جانی گوڵێ
١٣ - هەم ئەنبیا هەم ئەولیا
هەم ئەتقیا هەم ئەصفیا
ئیکسیری تۆ کرد کیمیا
بە خاکی نەعلەینت گوڵێ
١٤ - ئەی پاکێ ئەز نەقص‌و عویووب
ئەی شافیعی ئەهلی ذونووب
وەی رافیعی هەم‌و کورووب
ئیحیای ئەرواحم گوڵێ

× ★ ×

١٥ - وەی سەییدی عالی نەسەب
وەی صاحیبی شەرم‌و ئەدەب
بۆ هەر چە مەخلووقێ تۆ سەبەب
وەی دین‌و ئیمانم گوڵێ
وەی سەروەری خەیرولئەنام
١٦ - وەی شاهی تۆ ئەفلاك مەقام
لێت بێ صەلات‌و هەم سەلام
دەستگیرو سەردارم گوڵێ

× ★ ×

١٧ - له گوڵزاردا سەمەن‌بەرێ
خاصەگوڵ یا عەنبەرێ
وەقتە بۆت بم بە دیبەرێ
بینایی چاوانم گوڵێ

× ★ ×

١٨ - جارەك رووی ڕەحمەتم تێکە
چاوی شەفقەتم لێکە
دا باوەڕ بکەم یەك بێکە
نووری جیسم‌و جانم گوڵێ

× ★ ×

١٩ - من بەندەیی عیصیانبارم
ئەگەر نەیی له هاوارم
موستەوجیبی قەهری نارم
بەندەی شەرمەسارم گوڵێ
٢٠ - لەگەڵ تۆمە یاری دولبەر
خۆزگا ئەو (کۆر)ی دەربەدەر
مستێك خاکی پای تۆبێ
چونکە تۆی غەمخوارم گوڵێ

لەسەر دەفتەر بەیانانی دڵی پڕ غەم نەکەم چیبکەم ؟
غەمی دەوران بە جارێ گەر لە دڵدا جەم نەکەم چیبکەم ؟
وەکو (فەرهاد) بە (شیرین)ی بێستونی لەبن دێنم
له بن دێنم له قەهری (خوسرەو)ی ئەیام ئەگەر خۆم زەم نەکەم چیبکەم ؟
له شێتیم بێ‌و له ژیریم بێ بە دەست دونیاوە وا گێژم
له دەس ئەهلی زەمان ناڵەی دەمادەم گەر نەکەم چیبکەم ؟
ریاکارانە وەك صۆفی له هیچ ناگاو ئەپرمێنێ
نەچم جار جار له پرمەی ، یا له گریانی نەکەم چیبکەم ؟
له دەنگی حوزنی وەك نای دەمی واعیظ ئەبارێنم
دوچاوی خۆم ، له بەر چاوان ، بە قەطرەی نم نەکەم چیبکەم ؟
بە بانگی دەعوەلی موطلەق ئەوەی مل دائەنێ‌و
ئەڕوا له بۆ مزگەوت وەکو شەوکوێر ، ئەگەر ڕێ گوم‌نەکەم چیبکەم ؟
وەکو پەروانە - ئەی (ئەحمەد) ! - ئەدەم دەورو خولی مەرگی
جەستەم قوربانی شەوقی شەم بە یەکدەم گەر نەکەم چیبکەم ؟

پەراوێز :

١ - بڕوانە : دیوانی ئەحمەدی کۆر سووتاوی عیشق‌و ئەوینی پێغەمبەری خۆشەویست . دەسخەتی عبدالرحیمی هەوشاری ، ئۆفسێتی کتابفرۆشی سەیدیان مەهاباد .

پشکا دوویێ

سێ چیرۆك د ئازیا ڕەفێ دا

● انور محمد طاهر ●

چیرۆك نفیسێت دی هەبیت ئاگەهـ ژ تاقیکرنا وان هەبیت ،

سەیدا فارس حموو چیروکا وی ب ناڤو نیشان «سێوی» نافەڕوکێ چیروکێ کورکەکێ بێ‌باب‌و دای مامێ وی ب خودان د کەتن .

وەکی هەر زاروکەکێ بێ‌دای‌و باب رادبیت (ئەموری) ب کیماتی‌یێ بکەت، چەتنی د لوڤانیا باب‌و دایێ نەدتیە پشتی هنگێ کویچکەکێ سەی بخودان د کەت ئەو ژی د هێتە دەرزی‌دان ، ل ڤێرەدا «ئەکنیکا» چیروکێ یا سستە بوجی ؟ سەیدا د بێژیت بێنا ب‌بێ گەلەکا خوشە یا دایێ خوشتر ،

وەك ئەم د زانین چیرۆك‌نفیس «وەسفەکا » چیروکێ بو مە بکەت ! کینە ؟ چنە ؟ ڕەنگ‌و دیمەنێت وان چەوانن ، سەیدا پشتی د بێژیت « دای‌و باب ئمرێ خودێ کرن » سەیدای ئەنجامێ چیروکێ دامە هەر ل سەری هەر خویندەوارەك دێ زانیت دێ چ بیت . . هەر ئێك ژ هەوە خویندەوارینە د زانیت هەکە باب‌و داییێن ئێکی مرن دێ خودان خێرەك خودانکەت ئەو ژی ڤەت شوینا باب‌و دایا ناگرن ، ڤێجا وەك تیۆدریت زانستا دەرونی د بێژن دێ بێ تەپەسەربیت پشتی هنگێ ئەڤ چەندە دێ ڕەنگ دەت ل ژیانا وی یا ژ دەڤە وەك چیرۆکنفیس ب خو د بێژیت « ناڤ زاروکێت گوندی‌دا سێوی دەنگێ خو هەبوو ب ترسنوکی ،

بەلێ سەیدا فارس ژ لایەکیێ دی یێ سەرکەفتی‌یە د چیروکا خودا دەمێ ئەڤ، سێوی‌یە بێ‌بار د مینیت ژ ئەڤین‌و خوشتڤیێت باب‌و دایا ژنمامێ سەرێ وی د ناڤ زێڕادا نەڤێت ، زاروکێن گوندی دەمێ پێ سێوی د دەرازینکا دەرگەهی دەرکەتبا دا کەڤنە دویف بهێلا هێلا ، وەکی هەر مروڤەکێ خودان هەست‌و ئەڤین ڤیان یا د دلێ وی‌دا بەنگیای بدەتەکێ ؟

سەیدا فارس هات ئەڤ گرێیە ڤەکر ، بەس نە نە (قەیصەرانە »(١) بەلێ شارەزایانە،ئەو ژی چەوا ؟.. سێوی کویچکێ سەی بخو خوداندکەت وەك سەیدا د بێژیت :

(دا بەر سینگێ خو دەستێ خو ب سەری‌دا نینا خارێ » بەلێ سەیدا فارس هەر پێڤەدچیت تو ئەڤ کویچکە دبیتە دویوارەك چیرۆکنفیس د ڤێت میرانیێ بو پەیدابکەت بێتە بالفەدان دا ژ کەڤلزانکێ خو دەرکەڤیت ، وەك سەیدا د بێژیت « ڤێکرا د هاتن‌و د چوون چ کولانسا بەرێ خو دانەئێك ڤێکرا زاروك خو ژێ د دەنە پاش، سەیدا فارس دەمێ (بەحسێ) قارەمانێت چیروکا خو د کەت جار د شکێنیت جار د کەتە پەهلەوان‌و میرچاك « هەڤالێت وی بوونە نیڤ‌میر ئەو هێشتا یێ زەرپەتخی‌یە بادارەکا زەر ب سەر دێمێ وی‌دا هاتیە خار » .

هەر پێڤەدچیت‌و د بێژیت « تلەکێ ل سەرێ دفنێ بدەی دێ د جهدا زهابیت » بەلێ سەیدا هەر ڤی د کەتە قارەمان‌و روستەم وەك د بێژیت :

«کەلا میرانین لێدا شەقلەیەك دا سەر ملێ خوو گڤاشتە ڕێ قەستا وێ گنلەشۆکێ کر ... سێوی راهێلا واو دا ب دویڤ وانڤە حەتا ئێك ئێك کرنە د خانیاڤە »

ئەز د بێژم ئەو ڕەنگە لڤینە یا ڤان قارەمانێت چیروکێ یا نەرەوایە د چیروکێدا ئەز د بێژم ئەڤا سەیدای گوتی کارتێکرنا بابای دەمێ سپنجێ ئەدخوت ،

ژ ئالێ زمانیڤە چیرۆکنفیس پەیڤا سێوی د ئینیت بو وی ئەوێ باب‌و دای لێ مربن ، بەلێ کورد د بێژنە وان (سێوی) ئەوێت دای لێ‌مری ، سەیدا د بێژیت کویچك هندی گبفرەکێ لێ‌هات ، «گیڤر» بو کتکێت تەلو هەکە بێژین راستترە ، ...

سەیدا (جعفر) د چیروکا خودا « بنەفشوك» گەلەك بایەخ یێ دایە وەسفێ ،راستە ئەڤە بنواشێ چیروکێ‌یە بەلێ نابیت سەر حسابا بنواشێ شەنگستیت دی بێت چیروکێ وەك سەیدا جعفر کری ، قارەمانێ ڤێ چیروکێ مروڤەکێ سەوداسەرو بێ ئارمانج‌و وەك هەر مروڤەکێ د بوشایەتیێ دابیت ، چ ئێشی‌و مەلوکا ل پەرێزێ راناکەت ، هەروەك سەیدا د بێژیت :

«ل دوین سەرێ خو ل ناڤ ئاقاری گەریا نەدزانی دێ چکەت » بەلێ سەیدا بێ « مناسبە » ڕێکەوت تشتەکێ سەیر د بێژیت :

« ئەڤیندارا وی یا ل قەسروکێ ، ئەو قەسر یا ل گزیرتەکێ د ڤێت دەستکەکێ بنەفشۆکا بو بەت » هەکە سەیدای ئەو چەندە پێشێ هوزانڤانێ نمر « گوران »ی گوتبا دابیتە تشتەکێ مەزن بو سەیدای ، بەلێ گورانی پتر ژ (٣٠) سالا د هوزانەکا خودا ب ناڤێ «گولی خوینا وی » یا ب کارئینای ، ل ڤێرەدا هەروەك تێبینی ئەز د بێژم دەمێ ئەم نمونا ژ ڤاکلوری‌و کەلەپوری خو وەردگریێ د ڤێت ئەمینداربین ل سەر هندێ ، چونکی د سترانا « سینەمخانێ » بەحسێ دەستکێ گولاو بنەفشۆکا مە گوهلێ نەبوویە، سەیدای ب زوری یا کریە د ناڤدا ..

هەروەکی ئەز د چیروکا سەیدای د گەهم «مەسەلێت» مێتافیزیقی یێت تێدا هەین، چەوا کورەمار بنەفشۆکا د بێتە ئەگەرا هندێ کو ژ بەهەشتێ دەرکەڤیت ، دەبناکەتێ چونکی یێ ل سەر نڤێژێ ، وەك سەیدا د بێژیت : « پەبڤیت بێ‌دەنگ د بەر ئەزمان‌و دلێ وی‌دا د هاتن‌و د چوون ، هێزا یەزدانی بەهەشت‌و دوزەخ د مەژیێ وی‌دا د لڤلڤین ، هاتنە بەر چاڤا »

یان سەیدا د بێژیت دەستکێ بنەفشوکا کورەمارەکێ دادعیریت ، هەر چەندە سەیدا ڤێ د گەهینتە سەر چیروکا ئەڤا ئولێ ئیسلامی بەحس ژێ کری دەمێ ماری «شەیتان » بریە بەهەشتێ ، بەلێ سەیدا قارەمانێ چیروکێ نمرکر وەك د بێژیت :

« کورەماری خو خشاندە بن فەرشێ ، فەرشێ گران‌بوو تەشیا ب لڤلڤینیت»

سەیدا هەکە دوو ئەفسانا د ڤێ چیروکێ‌دا بەحس کرن سینەم‌و مارو بەهەشت هەکە سەیدان ئەڤە ل چیروکەکا درێژدا بەحسێ کربانە ، بێگومان دا گەلەك یێ سەرکەفتی بیت ، بەلێ هاتنا دوو ئەفسانا د چیروکەکا سێ چار بەربەردا ئەز د بێژم هەروەك سەنتورو پەنتوریێت زاروکەکێ بکەنە بەر مروڤەکێ باندو قەلەو ، . بلا سەیداو ڤان گوتنێت من ، ئەو زڤروکا ئەز کەتیم تێدا ل دویڤ ڤێ چیروکێ ئەو ژی نیشانا سەرکەفتنا سەیدای بوو، هەکە یێ بەردەوام‌بیت ل ڤێ شۆپێ ب کارئینانا (ڕەمزا)ل جیروکێن خودا دێ ئاسۆیەکا فرەهـ‌و ڕەوشەن بو چیروکێن خو دانیت ، ...

سەیدا « ڕەمەزان دەرویش »‌و چیروکا وی ل ژێر ناڤ‌و نیشانێن « بێ تە قیابا » دارژتنەکا سادەو جوان بوو ، یادویربوو ژ پەیڤ تراشینێ‌و دستەگریدانێ ،

ئەڤ ڕەنگە دارژتنە مە دڤێت زمانێ زکماکا مە یێ شیرین پێتە نڤێسین نە وەك هندەك ژ مە پێ‌دنڤێسن کو وەرگێرانەکە ژ زمانێ عەرەبی بۆ کوردی ئۆ ئەز ئێك ژ وانم ئەڤە ژ ئالێ رووخساری ڤە بەلێ ناڤەرۆکا چیروکێ ئەڤەیە ..

کەژێ پابزێ کچەك خەونەکێ بینیت وەکی هەمی خەونێت « تولاز » تشیێت ڕەڤین‌و دەست تێ‌گەرتن ل گەل یارو ئەڤیندارا دیماهیکێ دێ بێژت خەونە .

هزرا من چیروك دا گەلەك یا سەرکەفتی بیت ، هەکە سەیدای ل پێشەکیێ ئاشکرا نەکربا کو ئەڤە « خەونە» ئەنجام نەدابامە ل پێشی‌یێ کو ئەڤە بناغێ چیروکێ‌یە بەلێ سەیدا د وەسفێ‌دا یێ سەرکەفتی بوو دەمێ «تورین» ژ خەو رابوو ب لەرزو ترس . د ڤێت سرووشت‌و ئاسمان هەمیا بێخینە خەم‌و گەریان بو دلێ تورینێ ئاوازێت خەما بخینن تەبرو تەوال ئەڤە هەر چەندە ژ سەر دەمێ شکسپیری هەتا نهو یا بکارهاتی بەلێ سەیدا ئەم‌و خوشی‌دا بوویە .

سەیدا هەر وەك یێ بێ بەشە ژ دلوڤانیا بابێ د ڤێت ل نڤێسینا خۆ « تعویض» بکەت دیاردکەت « کچا من وەك د چیروکا وی هاتی تو من ناسناکی ئەزم بابێ تە ئەزم یێ هەر دەم ژ بو ژینا هەوەو یان جارەکا دی بێژیت کچا من داتە دەمە وی یێ تە ڤیابا» راستە سەیدا ل دنیا خەبلاو خەونا دابە ئەو ژی یا دوبرە ژ واقعی دبیتە جهێ ڕەخنەو تێکرنا ڕیالزمی‌یا » بەلێ هەر وەك سەرکێشێ « دیالکتیکێ »

د بێژیت هەرچەند مروڤ یێ شورشگێربیت پێدڤیە مروڤ جارو بارا خەونێت رومانسیا هەبن هیڤی‌یامە ئەڤا د چیروکا سەیدا ڕەمەزان دا هاتی جارو بارین. ئەڤێ مروڤ شێت بێژیت

هەر سێ چیرۆکنفیسا شیان بیروباوەڕێت خو چیروکێن خودا دیارکەن .

ل جهێ ڕەزا مەندیا مەبوو مەبوو ئەڤ سێ برادەرە دویر بوون ژ وێ تەم‌و مژیا گەلەك چیروك نڤیسێت عیراقی کەتینە تێدا ب کوردو عەرەب ڤە ب تایبەتی ل سالایت شیستێ .

هەکە مە کیماسی ل قەلەمی دابیت کو ئەڤ هەرسێ چیرۆکنفیسە ئاڤاهی‌و تکنیکا چیروکێن وان یا سست‌بوو. بەلێ کەرەسی‌و ئامرازێت وان فلکلورێ کوردی‌بوو سەروکانیا ناڤ ژێ ڤەخاری کوردستان‌بوو .

پسیارەکا دی خۆ ڤیت‌و د کەت ئەرێ چیروکین ڤان برادەرا قەت ڕاناوێ ئەز ب کارنەهینابوو بەلێ وەك ئەندریە جید د بێژیت نڤیسەر قەت نەشێت ڕاست‌و ڕاست ناڤێ خو بینیت بەلێ بەحسێ سەرهاتیێت خو دکەت سەر زارێ قارەمانێ چیروکێت خو »

سەروکانی

١ – طبیعه المجتمع العراقی د. علی الوردی .
٢ – النقد الادبی اصوله ومناهجه سید قطب .
٣ – دەفتەری کوردەواری د. مارف خەزندار .
٤ – مجله الطلیعه الادبیه ١٩٧٨ العدد الثامن .
٥ – کتاب الهلال / اعلام الفن القصصی .

١ – قیصرانه : قەیصەر ئەسکندر . جارەکێ گوتێ کافێ گرێ ئەڤە دەست دا شیری تو بری .. نەکو .. ڤێجا یا بوبە مەتەل .

ماڵ ئاوایی

سەلام محەممەد

ئەگەر یەك ڕەنگم لە گەڵتا، دوو ڕەنگی
که دوو ڕەنگ‌بووم ..
ئاوی حەوڕەنگ
لە ناو شووشەی فرمێسکی‌سپیما ، سەمای
ڕەنگاوڕەنگی ژیان ئەکات..
دە .. دەروازەی ئەم قەڵایەش بکەرەوە .
با بۆ جارێ ..
تەنیا جارێ بێ بتبینم
بە میوانی وەرە ناو دڵەتەنیاکەم
ئەگەر بە میوانیش نایەی
بە ڕێبواری .. تێپەڕە تۆ
بۆنی هەناسەکەت ئەکەم..

كان شاری ئەستێران

عبدالقادر علی مردان

« كان » بەشەو بزە لەسەرلێوە ئەفسووناوی‌یەكانی ، بەگڵۆپە پرشنگدارەكانی ، بە كامێرانی‌ی ژیرنیشكی هەتاوو ، پڕ لە ئەستێرە لە ئەم كاتەی هەموو ساڵێكدا بەبۆنەی میهرەجانی سینەمایی نێودەڵەتانیەوە كە بە « كان » ناسراوە .

ئەم میهرەجانەیش سی‌و سێهەمین میهرەجانە ساز دەدرێت ، ٣٥ هەزار كەسی جیهانی‌ی پەیوەندیدار بەسینەماوە لە ئەكتەرو دەرهێنەرو رەخنەگرو رۆژنامەنووس بەشداری‌یان تێداكردو ، لە كۆی‌بەوركی‌دا بیست‌و هەشت فلیم بەشداری دەكەن كە لە هۆڵێكی گەورەدا دەدرێن ١٤٨٩ كورسی دەگرێت .

لەماوەی دوو هەفتەدا كەماوەی میهرەجانەكەیە ، دەیەها فلیم لە هەموو گۆشەیەكی جیهانەوە پیشان دەدرێت ، باشترینیان بۆ دەچریكێنێت‌و دەڵێت ئەمەیە بارودۆخمان .. تا ئەوپەڕی رادەی پەڕپووتی‌یە .. یان كارێك بكەن لەوانە بێت بارو دۆخەكە چاك نكاتەوە یان هەموو لە ئستۆدیۆی ژیاندا دەبینە ئەكتەری بەستەزمان !

ئەو فلیمانەی لە وولاتانی جیهانی سێهەمەوە هاتوون ناوەرۆكێكی كۆمەڵ یەتی‌ی بەهێزیان هەیەو لەو بارو دۆخە

وێنەیەك لە فیلمی فەنتاستیكا

كەدەستی یارمەتی‌ی بۆ درێژ ناكەن .

هەروەها فیلمێكی باكستانی لە دەرهێنانی « جمیل دلوی »و فیلمێكی هندستانی بەناوی «رۆژێك وەكوو هەموو رۆژەكانی دیكە » لە دەرهێنانی دەرهێنەری هندستانی «، میرنال سان » پێشان دران .

لە ئەفریقایشەوە چەندین فلیم بەشداری‌یان‌كرد گرنگ ترینیان ئەمانەن : فلیمی « كلیسا » لە كۆنگۆوە لە دەرهێنانی « جان میشان نیتموكو » و فلیمێك لە سەنیگالەوە بەناوی «پیاوێك‌و ئافرەتێك » لە دەرهێنانی « ئیبن دیكای بای » هەروەها كامیرون بە فلیمی «كچەكەمان» لە دەرهێنانی «دانیبال كاموا» بەشداری‌ی كردو مالی بەفلیمی « هەموو بەتوانایین» لە دەرهێنانی « عیسی كراوری » بەشداری‌ی كردو نایجەر بە فلیمی « هەورە رەشەكان » لە دەرهێنانی « دجنكارای مایكا » ، توونسیش بە فلیمی « عەزیزە » بەشداری‌ی كرد كە بەرهەمێكی جەزایری - توونسی‌ی هاوبەشە لە «عبد اللطیف بن عمار » دەری هێناوەو دەربارەی شتە دژ بەیەكەكان دەدوێت كە زۆرانبازی‌ی نێوان كۆن‌و نوێ دەیانهێنێتەكایەوە .

لە فەرەنساوە .. كە خانەخوێی میهرەجانەكەیە .. فلیمەكە بەناوی .. « ئەوەی دەتوانیت رزگاری بكە : ژیان» .. كە « ژان لوك ژۆدار » دەری هێناوە . هەروەها فلیمی كاتی كردنەوەی میهرەجانەكە « فنتاستیكا » كە « جیل كارل » دەرهێنەری كەنەدایی دەری هێناوە فلیمەكە بەرهەمێكی هاوبەشی فەرەنسی - كەنەدایی‌یە . دەربارەی تیپێكی مۆسیقای گەڕۆك دەدوێت بە فنتاستیكا ناو دەبرێت لە هیچ جێگایەك ئارام ناگرێت ، لێرەشەوە رۆڵی وێنە گرتن دەردەكەوێت تیایدا سروشتی جوانی كەنەدا بە ئاوازی ئەفسووناوی لەگەڵ گەڕانی تیپەكەدا پێشان دەدرێت .

اكیرا كوروسوا

لە ئیتالیاشەوە فیلمێك بەناوی « شاری ئافرەتان » كە « فیدریكۆ فیللینی» دەری هێناوە ، كە « ٢٦٠٠» ئافرەت تێیدا بەشداری‌یان كردووەو «٦» ملیار لیرەی ئیتالیایی تێ‌چووەو ١٧ مانگ تێیدا كار بەردەوام بووە .

هەروەها فیلمێك لە ئەمریكاوە هەبوو بەناوی «كە لەوێ ببیت » پاڵەوانێتی « پیتەر سیلەرزو شیرلی ماكلینەو » « هال ئەشبی » دەری هێناوەو فلیمەكە رەخنەیەكی گاڵتە جاڕی‌و تاڵی ژیانی كۆمەڵگای ئەم سەردەمەی ئەمریكایە .

بروانە ل : ٧

وێنەیەك لە فیلمی جاگوار

كۆبەركێكە پاڵێوراون ، سەرەڕای ئەوەی كۆڕ بۆ دەرهێنەرو رەخنەگرەكان سازدەدرێت‌و بازاڕێك دەكرێتەوە بۆ كڕین‌و فرۆشتنی فلیم لە نێوان دەولەتەكاندا .

« كان »ی ئەم ساڵیش لە هی پێشوو جیاوازە ، هەوارێكی بەگوڕە بەگوێی هەموو مرۆڤایەتی‌دا دەكۆڵنەوە كە لەم وولاتانەدا بەرچاو دەكەون ..

لە فلیپینەوە فلیمێك بەناوی (جاگوار) لە دەرهێنانی « لینتو بروكا» بۆ كۆبەركێكە پاڵێوراوە تیایدا باسی ژیانی گەنجێكی هەژار دەكات كە گوزەرانی خێزانێكی گەورە بەڕێوە دەبات‌و تووشی چەوساندنەوە دێت لەلایەن ئەو برژوایانەی

وێنەیەك لە فیلمی كە لەوێ ببیت

هونەرمەندو عیشق

لە پیشانگای دووەمی رەهبەر جەلال‌دا

نەژاد

● رەهبەر جەلال ●

(١٩٥٣) - لە شاری‌كۆیە هاتۆتە دونیاوە .

(٩٦٩ - ٩٧٠) - لە پیشانگای قوتابخانەكانی ناوەندی هەولێر بەشداری‌كردووە .

(١٩٧١) - بەشداری لەمیهرەجانی (واسطی) كردووە ،

پیشانگای هونەرەجوانەكان.

(١٩٧٦) پیشانگای‌قوتابیانی ئامۆژگای هونەرەجوانەكان .

(١٩٧٧) - یەكەم‌پیشانگای تایبەتی .

(١٩٧٨) - بەشداری لە پیشانگای چوار هونەرمەند هەولێر .

(١٩٨٠) دووەم پیشانگای‌تایبەتی .)

● لە سەرەتای ئەم مانگەدا كۆمەڵی هونەرو وێژەی كوردی لقی هەولێر - وەبۆ ماوەی (٥) رۆژ دووەم پیشانگای هونەرمەند رەهبەر جەلالی - كردووە ..

پیشانگاكە لە هۆڵی قوتابخانەی « اربیل الاولی » كرایەوە .

● هونەرمەند لەم پیشانگایەیدا (٣٢) تابلۆی پیشان‌داین كە بەهێزترینیان ئەمانە بوون : « سەمفۆنیای تالۆریكا ؟ كە بریتی‌بوو لە (٥) تابلۆ - سەرەتاو ئامادەبوون‌و هێرش‌و پیلان‌و دواجار (سووتان لە دایك‌بوون) ، هەروەها تابلۆی بیری‌و شووان ون ، لە ساڵی منالآنی جیهانی ، میدالیایەك كە شایەنی دایكە ، ئازارەكانی قەراخ ٦٠م ، پایزی دێ‌و فەرەنجی لە بەرەكان ...)

● لە تابلۆكانی ئەم پیشانگایەیدا (عیشق) وەكو رۆژ دیارەو وەكو چاوی ئەستیرەكانیش ورشەدەدا .. رەهبەر بە عیشقەوە فلچەكەی دەگرێتە دەست ، ئادەگاتە ئەوەی سۆز دەكا .. پیاو كە لە تابلۆكانی ورددەبێتەوە ئەم سۆزەی بە ئاشكرایی دەبینێ .. هەست دەكەی كە لەبەرابەری كۆمەڵە شیعرێك وەستاوی .. راندەگرن ..

چەشەت‌دەدەنێ .. تا رادەی گریان تۆیش سۆزدەكەی لەگەلیاندا سۆزدەكەی ..

تەماشادەكەی رەنگەكان لە قاوخی ئەوە دەچنە دەرەوە كە تەنها بۆ ئارایشت جن‌و بێ ئیش‌وكار ، بێ ئامانج‌و بێ ئەنجام لەسەر رووی تابلۆكاندا بنیشنەوە .. بەڵكو سەبردەكەی لە تێكەڵەو هەڵرشتنێكی هونەرمەندانەدا تابلۆكان بەرەو ئاسۆیەكی دیكە دەبات ، كە ئەمەیش لە زۆربەی تابلۆكانی ئەمجارەی‌دا دەردەكەوێ .. بۆنموونە تابلۆی رێژنەو ئامادەبوون لە سەمفۆنیای

بروانە ل : ٧

سۆفی رێنوار ئەكتەرێكی نوێیە لە سەرەڕێدا

لەم نزیكانە پایتەختی سینەمای ئەمریكا **(هۆلیوود) پێشوازی ئەكتەرێكی سینەمایی نوێ دەكات .. ئەم ئەكتەرە سۆفی رێنوارەو تەمەنی پانزە ساڵەو كچی هونەرمەندی بەناوبانگ گلۆد رێنوارە .**

سۆفی كە لە ئامۆژگای هونەری لۆس ئەنجلۆس‌دا دەخوێنێ دەڵێ :

لەتەمەنی حەوت ساڵیدا پێم‌خۆش‌دەبوو لەبەردەم بیار براسییر یەكێ لە دۆستەكانی باوكم تەقلیدی ئەكتەرە بەناوبانگەكانی جیهان بكەمەوە .. ئەو دۆستەی باوكم تەقلیدی ئەكتەرە بەناوبانگەكانی جیهان بكەمەوە .. ئەو دۆستەی باوكم بە دایكمی ئەووت سۆفیا رۆژێ لەدایكم ئەبووت ئەمە هەرگیز رۆژان دەبێتە ئەكتەر ، بەڵام‌نایەتەدی‌و محالەو رێگەی لێ‌گرتم بچمە ناو دنیای‌سینەماوە . . بەڵام باوكم هەمیشە بۆی دەگێرامەوە كەچۆن لە نێوان هونەرمەندەكاندا ئەژیێ .

لە تەمەنی سیانزە ساڵیدادەرگای بەختی كرایەوەو ئەلان دیلۆن داوای لێ‌كرد كە لە فلیمی « وریابن منداڵەكان سەبرئەكەن »دەوربیبینێ .

سۆفی دەڵێت « كاتێك كە مرۆڤ پیشەیەك دەگرێتەدەست ئەبێ شارەزای بێت‌و هەمیشە باشتربێت‌و منیش رۆژێ لە رۆژان ئەوها ئەبم » .

لە دواییدا سۆفی دەڵێت: « ئەگەر لەنێوان خێزان‌و پیشەدا یەكێكم هەڵبژارد ئەوە من خێزان هەڵدەبژێرم چونكە بە چاوی خۆمم بینیوە منداڵەكانی هونەرمەندان تووشی بێزاری‌و چەرمەسەری بوونیە .. لەبەر ئەوە من ناموێ منداڵەكانم تووشی ئەو دەردەسەری‌یە ببن ».

كۆمیدیای فەرەنسا بەبۆنەی جەژنی سێ سەد ساڵەیەوە ئاهەنگ ئەگێڕێ

زادوق آدم

مۆلیێرو كوورنای‌و واسین

مولیێر

ماوەیەك لەمەو بەر كۆمیدیای فەرەنسا بە بۆنەی جەژنی سێ سەد ساڵەیەوە ئاهەنگێكی گێڕا . (كۆمیدیا) پێویستی بە پێناسینی نی‌یە . چونكە بە ناوبانگترین دەزگای رۆشنبیری فەرەنسایی‌یە كە زیندووكردنەوەی كەلەپووری شانۆیی كلاسیكی مۆلیێرو دراسی‌و كوورنای‌و گەلی‌تر) لە ئەستۆدایە .

(كۆمیدیا) سەردەمی شەش مەلیك‌و دوو ئیمپراتۆرو پێنج كۆماری بینیوەو ئەو دەورەی كە لویسی چواردەهەم كە بە (مەلیكی - رۆژ) بەناوبانگ‌بوو و بۆ ریزلێ‌نان لەو ئەركەی كە مۆلیێرو تیپەكەی بینیبوویان پێ‌ی‌سپاردبوو بە ئەمانەت‌و دڵسۆزیەوە هەر لەسەر ئەو دەورە مایەوە.

لێرەدا دەژین

كۆمیدیای فەرەنسا لە ساڵی ١٦٨٠دا بە بڕیارێكی مەلەكی كە لە كۆشكی ڤەرسای ، بارەگای لویسی چواردەهەم دەرچوو دامەزراوە ، ئێستا بە ئاسمانی (ملكوت)ی شانۆی كلاسیكی فەرەنساو تاقیگایەكی هەمیشەیی بۆ دۆزینەوەی جاكترین شانۆ لە رێگای بەهرەدارە تازەكانەوە كە حەماوەر دەجوولێنن‌و سەردەمی زێڕینی شانۆی كلاسیكی لە لەشی جەماوەراندا دەبووژێننەوە دائەنرێت .

فەرەنسایی‌یەكان ئەڵێن ئەمە قوتابخانەیەكی پێشرەوانەیە بۆ نواندن‌و هەڵپەركێ‌و چوونە ناو قوتابخانەكە بەستراوە بەبەختی مرۆڤەوە ، ئەمەش لەبەر بەرزیی ئاستی هونەری سەختی چوونەناوەوەی لەبەردەم حەزلێ‌كراوەكانی‌یەوە .

هێندەی كۆمیدیا لە دەرەوە

لە حەقیقەتدا (كۆمیدیای فەرەنسا) كەسایەتی‌یەكی سەربەخۆ لەناو ئەو حەفتاو سێ شانۆیەی كە لە پایتەختی فەرەنسادایە هەیە .

چوونە ناو بینای كۆمیدیای فەرەنساوە كە كەوتۆتە ناویەكەم بازنەی ساحەی (كۆشكی‌مەلەكی) لە پاریسدا لە بەناوبێچ‌و دەرگابچووكەكانەوە بایەخی خۆی هەیە چونكە ئەمە بەلسەر بەرەو ژووری پرۆڤە راتەپێچی‌و هەموو شت لەوێدا ئەبینی بە پێچەوانەی ئەوەوە كە ئەگەر لە دەرگای سەركی‌یەوە چوویتە ژوورەوە ئەوە تووشی حەشامەتی خەڵك ئەبی كە بەریز وەستاون بۆ چوونە ژوورەوەو ئیتر خۆشی‌یەكەت لە دەست ئەچێ .

خانووی مۆلیێر

داڵانە بەرینەكە بە پەیكەری شانۆنووسانی فەرەنسا تەراوەتەوەو بریقەو بریسكەدانی كورسی‌و دیوارەكان رەش‌وپێشكە ئەخاتە چاوی مرۆڤەوەو لەپشت شووشەوە پاشماوەی شتەكانی مۆلیێر ئەبینی . لەوێوە چاوت بە دەستنووسێك ئەكەوێ كە بۆ ئەرماند بێگاری ژنی‌و بە ناوبانگترین ئەكتەر لەسەردەمیدا نووسیویەتی.. هەروەها باكنووسی پرۆژەكانی بۆ دێهاتەكانی فەرەنساو گەشت‌كردن بە ناویاندا لەوێ دانراوە .

هەروەها لەماڵی مۆلیێردا ، چاومان بەو شەبقەیە كە لەسەر شانۆدا لەسەری ئەنا و بە كورسی‌یەكەی ئەكەوێ كە خراونەتە چارچێوەیەكی تایبەتی‌یەوە بۆ ئەوەی دەستی لێ‌نەدرێ‌و رێزنەبێت . لەهەمان‌كاتدا ئەو (مصند)ەی كە بەرەو نهۆمی چوارت ئەبا جێ پەنجەی مۆلیێری پێوە دیارەو لەباتی نمرەكان ناوی ئەو ئەكتەرە ناودارانەی لەسەر نەقش‌كراون كە لە كاتی خۆیدا لەگەڵ مۆلیێرا دەوریان بینیوە .. وەكو خاتو تالماو مارس‌و راشیل .

بروانە ل : ٧

ئەم كاتەت باش

هونەرمەند ابراهیم صابیر

● ئەندامی تیپی باواجی‌كۆیەی جاران‌و تیپی هونەری هەولێری ئێستایە .

● لەساڵی ١٩٤٩دا لە شارە مەزنەكەی حاجی لەدایك‌بووە .

● لەساڵی ١٩٧٢دا بۆیەكەم جار بە هۆی مامۆستایان زاهیر . محمدووریا احمدەوە هاتوەتە بواری هونەرەوەو دوو گۆرانی بەناونیشانی (زاوا لە بوكێ مەدەو پەروانە)ی لەگەڵ تیپی باواجی كۆیەدا تۆماركردووە .

● لەساڵی ١٩٧٣دا لە یەكەم میهرەجانی هونەری كوردی‌دا بە گۆرانی چاورەش‌و یار ئامان هاوبەشی‌كردووە .

● لەساڵی ١٩٧٥دا لەگەڵ‌تیپی هونەری هەولێردا دەستی‌كردووە بە تۆماركردنی‌چەند گۆرانی‌یەك‌و بەم زوانەش چەند بەرهەمێكی‌نوێی بڵاودەكرێتەوە .

● دەربارەی رۆڵی هونەری‌گۆرانی‌و مۆسیقای كوردی ئەمڕۆ دەڵێ ! بە هۆی بەدابوونی چەند ئامێرێكی مۆسیقای نوێ‌و بە تەنگەوەهاتنی مامۆستاو هونەرمەندانی ئەمڕۆوە جیاوازی‌یەكی گەورە بە چاو جارانەوە بە دی‌دەكەین‌و ئێستا زیاتر مۆركی كوردەواریان پێوەدیارە .

● ئەو بایەخ‌پێدانە گرنگەی‌لێپرسراوان لە لایەكەوەو بە پیرەوەهاتنی جەماوەر لەلایەكی ترەوە دەست‌نیشانی دوا رۆژێكی بێ‌تەم‌و مژی‌هونەری كوردی دەكەن .

● ئێستا ئەم هونەرمەندە لەمەڵبەندی لاوانی كۆیە كاردەكات .

● لەم رۆژانەی پێشووەداهاوبەشی میهرەجانی هونەری لاوانی ناوچەی‌كوردستانی لە پارێزگای سلێمانی‌دا كردو ئەم‌شتانەی سەرەوەی لەوێدا بۆ باس‌كردین .

فریا عبدالله
پ. هاوكاری لە سلێمانی

لە ناوچەی كوردستان

● لە سەر رێ رەوی راپەراندنی راستەو خۆ و بەبازووی رەنج عیراقی نوی بنیات دەنێیین .
● ناوچەكە لە سایەی شۆڕشدا گەشە سەندنێكی بەر فراوان بە خۆیەوە دە بینێ .

رسول حسین

بەرەو لوتكەی چیاو دەشت ٣٥٠ ملیۆن دینار بۆ رێگاوبان

بەرەو لوتكەی چیا سەر كەشەكان و لە دەشتە بە پیتە كانەوە و بە ناو شار و گوندە كانی كوردستانەندا ، كە لوتكەی چیاكان روویان كردۆتە رۆژ و ژیانێكی نوێ و لە سایەی شۆڕشی ١٧ ی تەمووزی پیرۆزدا ، بازووە كار گێرە كان رێگاو دەمارە كانی ژیانی نوێمان بۆ دەكەنەوە ، رێگای تازە دروست دەكەن و لێرەو لەوێ پرد دروست دەكەن ؛ كار لە پێناوی گەشە سەندن و ئاوە دانیا دەكەن .

سەر چاوە یەكی لێپرسراو لە وەزارەتی ئیسكان و ئاوەدانی بە (هاوكاری) را گەیاند كە كولفەی پرۆژەكانی رێگاو بانو نیشتەجێ كە ئێستا لە پارێزگا كانی ئۆتۆنۆمیدا دروست دەكرێن دەكاتە سێ سەد ملیون دینار و بەشێوەیەكی زانستی و لێكۆڵراوە عادیلانە دابەش چاێ كراون كە رەورەوەی گەشە سەندن لە ناو چەكە بەرە و پێشەوە دەباو پێشكەوتن و ژیانی نوێ زامن دەكا .

سەر چاوە كە ئە وەی دوو پات كردوە ، كە جۆری دا بەش كردنی ئەم پرۆژانە لە ناوچەكە دا ، وا دەكا ،ناو چەكە زیاتر ئاوە دان بێ و رێگای گەشە كردنی ئاسانتر دەكاتەوەو زووتر شێوازی شارستانیەت لە نێوان شارو و گوندە كاندا بەرە دەستێنێ و ئەوەتە ژمارە ئەم راستی یانەمان دەخەنە بەر چاو .

● **سلیمانی :**

لە پارێزگای سلیمانی ، كولفەی پرۆژەكانی رێگاو بان و خانوو بەرە كە خانوو بەرەی حكومەت و خزمەت گوزاری هەمە جۆر دەگرێتە وە بێجگە لە باڵە خانەی نیشتەجێی لە شاردا گەیشتۆتە زیاتر لە (٧٢) ملیون دینارو پرۆژەكانی كردنەوەی رێگای تازە لە پێشەوەی ئەو پرۆژانەن كە بایەخیان پێ دراوە بۆ جێ بەجێ كردنیان باشترین كادیری ئەندازیاری و تەكنیكی لە ناوچەكە دا خراونەتە كار .

● **هەولێر :**

بەڵام پارێزگای هەولێر مەڵبەندی ئۆتۆنۆمی ، كە پارێزگا یەكی فراوانە و لە رووی زۆر هاوینە هەوارە كانیەوە ماوەی فراوان كردنی پرۆژەی بەو جۆرەی زۆرتر بە دەمەوە یە و كولفەی پرۆژەكانی رێگاو پرد خانوو بەرە كە دام و دەزگا كانی وەزارەتی ئیسكان و ئاوە دانی بە راستەو خۆ جێ بەجێ یان دەكا لە سەد ملیون دنار زیاترە ، بەم جۆرە پرۆژە كانی رێگای نوی هەموو ناو چەی پارێز گاكە دەگرێتەوە و دوایش بابەخێكی چاك دراوە بە پرۆژە كانی ئاوەدانی لە رووی خانوو بەرە و دروست كردنی باڵەخانەی چەند نهومی بۆ نیشتەجێ كردن .

● **دهوك :**

هەر وەك هەر دوو پارێز گاكەی تر ، پارێز گاكانی سلیمانی و هەولێر ، پارێز گای دهوك كە سێ یەم پارێز گایە لە ناوچەكە دا ، روو بە رووی ئاوە دانی و چەندان دامەزراوی نوێی تیا كراوەتەوە و تەقەللایەكی گەورە دەدرێ بۆ را پەراندنی پرۆژەكانی رێگاو بان و خانوو بەرە لە پارێزگا كەدا كە كولفەیان دەگاتە (١٥٠) ملیون دینار و لە لایەن وەزارەتی ئیسكان و ئاوەدانیەوە راستەو خۆ جێ بەجێ دەكرێن .

ـ لە دوایدا ...

لە رانیە و ئەزمەر و پێنجوین و چیا كانی قەرە داغ و كورەك و هاوینە هەوارە كانی صلاح الدین و سۆلاف و ئەشكەوتی ئاشنكی و مرۆڤ لە سایەی شۆڕشدا لەو ناو چانە ، ژیانێكی نوێی هاوچەرخ بەسەر دەبا و هەموو شێوازیكی شارستانیە تیان پێ گەیشتوە ؛ لە لوتكەی ئامێدی و لە زاخۆ و گەرووی بالندە ئەنداز یارە لێ هاتوە كانی عیراق كاری تێكۆشەرانە را دە پەرێنن بەردی سەخت تەخت دەكەن بۆ كردنەوەی رێگای نوێی هاتوو چۆ كردن .

لە پاڵ ئەمانەشدا ، كار بەردەوامە لە رووی ئاوە دان كردنەوەی ناوچەكەوە ؛ لە بارەی خانوو كردنەوەوەو ، نە هیشتنی گیرو گرفتی بێ خانووی لە ژیانی رۆژانەی هاو وڵاتیە كاندا ، و بەم جۆرە شۆڕشی ١٧ ، تەموزی پیرۆز بە سەر كردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ژیانی نوێ لەم وڵاتە مەزنە دا ، بە باكورو بە باشوریەوە ، بۆ مرۆڤی ئەم وڵاتە زامن دەكا .. سلاوی دلسۆزانە لە تەقەللای هەموو دلسۆزێ .. لە نیشتمان .. لە پێناوی پێشكەوتندا .

كاروباری رۆژانە لەچاوی هاووڵاتیانەوە

هاوینە هەوارەگەی دووكان

عبدالله بابە علی

هەر وڵاتێ لەم روی سەرزەمینە پروپاگەندەیەكی زۆر دەكات بۆ هاوینە هەوارەكانیوبودجەیەكی باشی بۆ دادەنێ بۆئەوەی زۆرترین گەشتوگوزاركەرانی بۆ راكیشێو هەمو جۆرە خزمەتگوزاریەكی بۆ ئامادە دەكاتو بۆ ئەوەی بەلای كەمەوە هەندێ نزیكی لەنێوان خزمەتگوزاریەكەیانو پروپاگەندەكەیان هەبێ جەندهاوڵاتیش بەشی زۆری داهاتیان لەرێگای گەشتوگوزارەیە .. هتد .

زۆر لامان سەیر نەبێت دەزگای هاوینەهەوارەكانی ئێمە واتە (مصلحة المصایف والسیاحة) لە ، كوردستاندا زور بایەخی پێ داوەوبودجەیەكی باشی بۆ داناوەو بایەخێكی زۆری داوە بەخانوو باڵەخانەو میوانخانەو گازینوو ... هتد جا ئەگەربێتو برۆین بۆ نزیك قەزای دووكانو چاومان بەو هاوینەهەوارە جوانە بكەوێت بەراستی دڵی هەزار دڵانی پێ ئەكرێتەوە تا چاو هەڵئەبریو تماشای هەرچوارلای ئەكەیت رازاوەتەوە بە خانوی رەنگاورەنگ ..

بەڵام ئایا لێرەداپرسیارێك بكەین ئەو هاوینەهەوارە رازاوەیە وەك ئەوەشوایە كە بچینو بشوی لێبدەین كاتی دەستبەتاڵی لێ بەرینەسەر ... هتد ئەم پرسیارە ئاراستەی ئەوكەسانە ئەكەم كە شەوان یان بەرۆژ لە گازینۆكەی دێیەتازەكەی هاوینە هەواری دووكان كاتیان بردوتەسەر .... ؟ .

رۆژی ٥ـ٦ـ١٩٨٠ لەگەڵ برادەرێكم لەسلێمانی ئەهاتین بۆ هەولێر بریارمانوابو كەبچین بە هاوینەهەواری دووكانا تێپەرینو لەوێشی پشویەك بدەین ...
كە گەیشتینە دووكانو لەوی رومان كردە گازینۆی ناوبراو بەراستی دیمەنی لایدەرەوەی جوانو دلرفینبو هەڵبەتە لەروی پاكو خاوینی ـ یەوەش جێگای باس كردتە كە دانیشتین چاومان بەملاولایا گیرا (بارێكی) جوانو دیكۆرێكی ریكوپێك بارمەتێكو چەند كورسیو مێزی جوان دانراوە . . . چەند مێزی یاری وەك (تێنس ، تۆپی پێ ... هتد)لەسەریەك كەلەك كراوە بۆ ئەوەی كەس بەلایانەوەنەچێت یاریان پێبكات!!!..
بەڵام چەند (سنوقێكی بەخت) لە زەلامیك وەك پاسەوان لە سەرمێزیك و كۆمەڵ كومەل..١ فلسی لەپێش خۆی داناوە بۆ وردە كە خەڵكلەو سنوقەیا بەختی خۆی تاقی بكاتەوە دانیشتوە پارەورد ئەكاتەوە چونكە خێر لە سنوقی بەختەكەیە نەك لەیاری (تینسو تۆپی پێ) !!!

برایەك بەپەلە هات پرسیئارەزوتان لەجییە ؟

هەریەكە چیمان ویستپێمان راگەیاند بەڵام سەر بارەكەی ئاوی ساردبو . .ئەوی داوامانكرد هات ئاوە ساردەكە پشتگوێ خراچاش هەر لەبنەرەتەوە نەبو..
كە پرسیمان كاكە ئاوەكە بۆنیە ؟ فەرموی بەخوا مەهۆلمان نیە جا نوخوا وەرنئیوە ئەو كردەوەیە بەچی لێك ئەدەنەوە . كازینویەك بەوجوانیو پاكو خاوێنیو رێكو پێكیەوە سەهۆل دەستنەكەوێ بۆ ئاوی خواردن بەڵام بۆشەربەتوشتیتر هەبێت .. وادیارە ئەوەی بۆ دییە تازەكەیدووكان دەبیت لە پەنگاوەكەی) ئاو بخوات ئەوجا روو لەگازینۆكەی بكات ، چونكە هەر بنەرەتەوە سەهۆل بۆتاوقەدەغەكراوە .

ئەوەش لام وایە هۆیەكەیبۆ رووە بازرگا نیەكەی ، كە بەهەڵەش بەكاری ئەهێنن .ئەگەر هاتو برایەكی بێگانە رو لە وڵاتەكەمان بكاتبەنیازی گەشتو گوزار ، خزمەتگوزاری هاوینەهەوارەكان نەتوانن بەفراویان بو ئامادە بكەن كە بكەرینەوەچیمان پێ ئەلین ؟ جاریكی تر چۆن روی تێئەكەن .كێش بەرپرسیارە لەم رووەوە ؟ .

شارەوانی هەڵەبجەو چەند پرسیارێكی هاوكاری

حمە سعید حمە كریم

● وا بزانم ساڵێك لەمەوبەر بوو لە سەر داوای هاوڵاتیان و زۆری گیروگرفتیشارەوانی شاری هەڵەبجە بەسەر دانێكی تایبەتیبۆ ئەو مەسەلەیە چوینە هەڵەبجەو سەرمان لەبەرێوەبەری شارەوانی ئەوێ داو داواو پرسیاریهاووڵاتانیەمان ئاراستە كردوو ئەویش بەدووروو درێژی وەڵامی داینەوەو پەیمانیدا كە داواكانیهاوڵاتیان جێ بەجێبكەن و باسی هەندێ پرۆژەی خزمەتگوزاری خۆشیانی بۆكردین وئێمەش دڵمان خۆشبووبردانمان ئاسودە بوو وتمان گیرو گرفت و داوایهاوڵاتیانمان جێ بەجێ كردووە .

بەڵام داخەكەم ئەوە ماوەیەكی ترە كە هاوڵاتیانی شاری هەڵەبجە هەمدیسان بەنامە ئاگاداریان كردینەوە كە شارەوانی هەڵەبجە وەكویێویست و لە سەر گفنەكەی خۆیان نەرۆشتوون و تاكو ئێستا گیرو گرفتەكانیان لە قیرتاو نەكردنی كۆڵان و شەقامە بچكۆلەكانەوە بیگرە هەتاكو پاكو خاوێنی ناو شارو ئیش نەكردنی كە ناسەكان و جێ بەجێ نەكردنی هەندێ ئیشوكاری تری رەسمی هاوڵاتیان و گەلێ شتی تریش . دوای بڵاوكردنەوەی هەندێ لەو نامانەو وەڵام نەدانەوەی شارەوانی و لێ پرسراوانی شاری هەڵەبجە وامان بەباش زانی ئەمجارەش دەست لە دەست و قوەت لە خواسەرێكی تریان لێ بدەینەوەو هەندێ پرسیاریان ئاراستە بكەین و بزانین ئیشو كاریان چۆن ئەروات و بۆچی وا هاوڵاتیان هاواریانە لە دەستیان .

● كە چوینە ناو شاری هەڵەبجە دیمان هەندێ لە شەقامە سەرەكیە گەورەكان قیرتاو كراون و بەڵام قیرتاوەكەیان بە كەڵك نایەو زۆری لێ هەڵ وەشاوەتەوەو الحق هەر وەكو هەندێ لە هاڵاتیان لە نامەكانیاندا نووسیبویان ئێمەش كۆڵان و سەر جادەكانمان بەپیسی بینی و كەم تەرخەمیان پێوە دیار بوو . راستەو خۆ روومان كردە شارەوانی و كە چوینە ئەوێ زانیمان كە

بەرێوەبەری شارەوانی نییەو وەكیلی هەیەو وەكیلەكەشی قائمقامەو لە هەڵەبجەنییە بۆیە ئیتر رومان كردە ژوورەكەی ئەندازیاری شارەوانی و ئەم گفتو گۆیەمان لەگەڵدا كرد و سەرەتا من شكات و سكاڵای هاوڵاتیانم پێ راگەیاندو باسی كەم تەرخەمی و ئیش نەكردنی ئەوانم بۆ كردو باسی پشت گوێ خستنی هەندێ كۆڵانو شەقامی بچركی ناو شارم بۆ كرد كە تاكو ئێستا هیچ خزمەت گزاریەكی ئەوانی نەگەیشتۆتێ و پرسیارمان لێ كرد كە بۆچی پرۆژەكانیان تەواو نەبوون و جی بەجێ كردنیان دووا كەوتووە و ئەویش بەگشتی بەم شێوەیە وەڵامی داینەوەوا لێرەدا سەرانسەری گفتو گۆكەمان بڵاو دەكەینەوە بۆ بەر چاو لێكۆڵینەوەی لێ پرسراوان و شارەزبوونی هاوڵاتیانیش و هیواداریین سودمان بە بەرژەوەندی گشتی گەیاندبێ .

● **سەرەتا كاك عمر عنایت حمە سعید ئەندازیاری شارەوانی هەڵەبجە كە سكاڵاكانی هاوڵاتیانم پێ ووت زەردە خەنەیەك گرتنی و وتی :-**

× كاكە گیان هاوڵاتیان زۆریان راستە ئەكەن و پێویستیان بەخزمەت گوزاری گشتی هەیەو خۆ وەنەبێ تەنها ئێمە ئاوا نا تەواو بین و ئیشو كارمان زووتر

پ. هاوكاری لە سلیمانی

بروانە ل : ٧

« هاوكاری »و كومەڵانی خەڵك

خوێنەری بەرێز :

لە گۆشەی هاوكاری وكۆمەڵانی خەڵكدا ، ئەمجارە ، دوو نامەی پەیامنێرەكانی « هاوكاری » لە هەولێرو دهوك دەخەینە بەر چاو ، بەو نیازەی ، لێپرسراوانی دڵسۆزیش ئاورێك لە خواستەكانی ئەم دوو نامەیە بدەنەوە كە بێگومان نامەكان لە بەر رووناكی بە تەنگەوەهاتنی سوودی گشتی داهاتوون .

● هاوكاری ●

شاری ئامێدیو چەند گیروگرفتێ

پ. هاوكاری
دهوك

ئامێدی شارێكی كۆنی ئەم وڵاتەیە ، دەكەوێتە باكووری پارێزگای دهوكەوە ، نێزیك ٨٧ كم لێی دوورە . بو ئەم مەبەستە پێویستە چەند سەرنجێك رابكێشین و بزانین لەچی دایە ؟ . ئەم شارە كۆنە كە لە مێژوودا.. كانی میرەكانی بەهدینان دا گەلێ باوی بووە ، بەرە بەرە شارەكە بەرەو دواكەوتنی ئاوەدانی بووەوتەوە هەر لەو پارچە زەوییەی لە سەر قەڵایەك ماوەتەوەو زیاتر نەبووە . ئێستاش كاتی پێشكەتن و ئاوەدانی وڵاتە و خەڵكەكەش باشتر دەبینن كە میری شۆڕش چارەسەری گیرو گرفتی فراوان بوونی شارەكە و ـ پێویستەكانی دەكا،بەتایبەتی ئەگەر دەورو بەری قەڵاكە فراوان بكرێت ئاوەدان ببێت ئەمە لایەك ، لە لایەكی ترەوە و بە پێویستی دەزانین كە جێگایەكی نازە تر بو یانەی فەرمانبەرانی شارەكە چارە سەر بكرێت .

شاری ئامێدی جێگایەكی هاوینە هەوارە و خوشترین شوێنەواری سەیرانگاو رابواردنی تێدایە نەخاكە هاوێنە هەواری (سولاف)، بەڵام گیرو گرفتی ئەم هاوینە هەوارە ئەو رێگایەی نێوان گوندی (قدش) و سولافە ، ئەوەی هەتا ئێستا تەواو نەبووە و بە دەگمەن رێگای هاتو چوو تێدا دەكرێ پێویستە بەرێوە بەری « كار كردن و ئاوەدانی » زوتر چاری كات ، تا خەڵكی بێن بو ئەو هاوینە هەوارە لە دوای سەرنجەكان هاووڵاتیان بتوانن سەیران پێویستە چاودێری ئەو شوێنەوارانەی شارەكە چارە سەر بكرێت و ئەوەشی دەكەوێتە سەر شانی « بە رێوە بردنی شوێنەواران ».

پاكو خاوێنیو شارەوانی هەولێر

● شێرزاد عبدالرحمن ● پ. هاوكاری لە هەولێر

یەكێ لەو هۆیە گەورانەی كە نیشانەی پێشكەوتن و رووی راستەقینەی پەرە سەندنی شارستانی دەر دەخا مەسەلەی پاك و خاوێنی یە و ئەمەش پەیوەندیەكی نزیكی بە ژیانی دانیشتوانەوە هەیە . بە دەرخستنی ئەم رووە شارستانیەش تەنیا لێ پرسراوان بە دەری ناخەن ئەگەر هاوكاریی و كومەكی ی هاووڵاتیانی لە گەڵ دا نەبێ . بەڵام هەندێ جار ئۆباڵەكە راستەو خۆ دەكەوێتە سەرشانی كار گێران لە شارەكاندا و بۆ راستی مەسەلەكەش چەند نموونەیەك دەهێنینەوە . لە شاری هەولێردا كە لەم دووایە بەرەو گۆڕان و پێشكەوتنێكی گەورە هەنگاو دەنێت ، تا ئێستا لە زۆر شوێنی دا وێنەی وا بەر چاو دەكەوێت هەرگیز لە گەڵ گۆڕانەكانی تردا ناگونجێ. كە دەچیتە گەڕەكە سادەكانی وەك سێتاقان و كۆڵانەكانی تەیراوە سەرت لەوە سوڕ دەمێنێ كە چۆن پیس و پۆخڵی كاری كردۆتە سەر زەوقی هاووڵاتیان سەرەڕای گەورە ترین مەترسی كە بڵاوبوونەوەی نەخۆشی یە .

زێرابەكان بەسەر بەتاڵی دەمێننەوە و لە هاویندا بۆنەكەی هاووڵاتیلن قارس دەكات و لە زستانیشدا جێی سەر سورمان نیە ئەگەر بڵێم زۆر لە دانیشتوان لە بەر قوڕ و چلپاو و بۆگەن نایەنە دەرەوە هەندێ لە چێشتخانەكان تەنەكەی پاشماوەی خواردن لەبەر دەرگا دادەنێن و ئەمەش كار دەكاتە سەر ئەوانەی لەرێدا رەت دەبن و دیسانەوە شارەوانی پێویستە لیژنەیەكی تایبەتی هەبێ بۆ ئاگاداربون لەم لایەنانە .

لە گەشتێكی گەڕەكی تەیراوە ئەوەمان بین كە زیاتر لە سەد ماڵ لە دانیشتوانی ئەو گەڕەكە بیریان لە بەر دەرگا هەڵكەنووە گوایە بۆ پاك و خاوێنی شارەوانی بڕیاری هەڵكەندیانی داوە ، بەڵام سەد خۆزگە بە جارانی پێشو ، چونكە ئەم تاقیكردنە وەیە بەجارێ رووی گەڕەكەكەی شێواندووەو لەبەر بۆن و پیسی ناتوانی پێیدا رەت بی .

هەندێ جار ئوتومبێلی شارەوانی كە پێویستە پاشماوەی شار بباتە دەرەوە ، لە نزیك نەخۆشخانەی فرێ ئەدات و مەسەلەكە گەورەتر دەبێ و دەبێتە هۆی بێزاریی زیاتری دانیشتوان .

Institut Kurde de Paris

گۆرانییەک بۆ کۆتایی

بۆ « دەلال مەغریبی »

نە ڕۆژ هەڵدێ‌و
نە هەرگیزیش ئاوا دەبێت
هەتا زەویش
سەرخۆشی سوورانەوە بێت
سێبەر هەر تەمەن کورتەکەی
ساڵی پارو
ساڵەکانی پێش مەسیحە
زەوی ..
خاك .. وڵات
هەموو هەر ماڵی مرۆڤن
بە هەموو گوڵو ئەستێرەو
ڕۆژو شەوو بارانەوە ..

× ★ ×

خەوم ئەبینم
« بە جوتێ کڵاشی بەفرین‌و
سەرو مێزەرێکی گەورەر
جوتێ نەقیانەی درێژەوە »
بکەڕێمەوەو
لە شەوێکی « ئەنگوستەچاوی » بەهاردا
ئەو گۆرانیە بێ‌کۆتایی‌بەت
بۆ تەواو کەم
کە لە بەکەم
نیگای حەز لێ‌کردنمانا
چیاندمان بە گوێی
باخچەو ، چیاو
هەموو ژوانگاکانماندا

مەریوان وریا قانع
زانکۆی سلێمانی
١٩-٤-١٩٨٠

عاشقی چاوی لە ئەودیوی شتەکانە

خۆشەویستی خۆی ئەزانێ
دڵی شاعیر چەند گەورەیە
شاعیر ئەمرێ‌و
حەزەکانی بە هەتیوی گەورە ئەبن
وەکو بیرێك
گەنجێتی لە خوێنیا بژی
بە هیوای عومرێکی تەرم
هیواکانمی تیا بێتەدی

× ★ ×

من عاشقم
عاشق چاوی لە ئەو دیوی شتەکانە
بۆیە لەو دیو
نیگای چاوەکانی تۆوە
ڕەنگی بەیانی ئەبینم
لە دەروونتا نەخشەی جیهانێکی تیایە
خەڵکەکەی هەموو شاعیرن
بۆ عیشق‌و جوانی ئەنووسن

*
فەرەیدون
عەبدول
بەرزنجی
١٩٧٨
*

بۆ دڵدارە تۆراوەکەم

لە هەگبەی دڵی بێدارا
شەپۆلی خوێن بۆت ئەگەڕێ
گورزەی تیشکی چاوەکانم شەیداو کاسی روانینێکتە
بەڵێ ئەزانم دێیتەوەو
تیشکی ڕۆژ بە کەمینی شەو ناگیرێ
بەڵام ئاخۆ کەی دێیتەوە ؟
لەوانەیە بۆ مەزەی شەرابی
شەونمی بەهار خۆت دانابێ
یا لەگەڵ تیشکی زێڕینی هەتاوی گەرمی هاوینا
بسکی زەردت تێکەڵاوکەی ...
یا لەگەڵ گەڵاڕێزانا
یا لە گەڵ زریان‌و باران
یا لەگەڵ بەفری زستانا پێش برکێی جوانی بکەی
لە هەر وەرزێکا دێیتەوە
دڵ‌و گیانم لانەی خۆتە
جا کەوابوو زوو وەرەو ،
با گەردانەی دڵداریمان
لە گەوهەری وشەی کوردی‌و
جوانیی سروشتی کوردستان
لە گەردنی بەرزت بکەم .

نەبەرد جاف
سلێمانی

****

هەڵمەت

شیعری : ڕەزا حەمە

لەو ڕۆژەوە ئەستێرەی خۆشەویستیی تۆ
لە شەوگاری ، دڵی منا هەڵهاتووە
لەو کاتەوە ،
کۆرپەی حەزەکانی منیش .
فێری بیگاو
زەردەخەنەی ژیان بوو ،

× ★ ×

ئەو ساتانەی سەرمات ئەبێ
هانا ، بۆ ئاگردانەکەی سنگم بێنەو
بەتینی پشکۆی دڵەکەم
تێر خۆت گەرم بکەرەوە

× ★ ×

ئەی نابینی .. !
چۆن دەروێشی شیعرەکانم
بۆ شێخی عەشقی پیرۆزت
(حاڵ) گرتوونی‌و (زیکر) ئەکەن
ئەی نابینی شیعرەکانم

ئاگر ئەخۆن
سەما لەسەر شمشێر ئەکەن
هەزارەها (زەرگ)ی عەشق
لە خۆ ئەدەن

× ★ ×

گەر دەپرسی خۆشەویستم لە کوێدایە
بۆی مەگەڕێ !!
لە سپیدەی بەیاندایە
لە قووڵایی دەریادایە
لە سێبەری باڵاتایە
لە چراخانی چاوتایە
ئەگەر زانیت !
بۆچی ، بەفر
پیرەمەگروونی خۆش ئەوێ
ئەگەر زانیت !
چۆن ، ئاوا لە ژێر ئەم خاکەدا
ئەتەقێ‌و ئەبێتەکانی
تۆش ئەوساکە
نرخ‌و مانای
خۆشەویستی من ئەزانی
تۆش ئەو ساکە
لە نهێنی عەشقم ئەگەیت
کڕنوش بۆ خوای ئەوین ئەبەیت .

تەنیایی شەو

شەو تەنیام‌و .. تەنیاییش بۆکەس باش نییە
ئەی چی بکەم گەر بمەوێ تەنیا نەژیم !! ؟ .

ئەی چی بکەم بمەوێ لە گەڵ زۆربەی خەڵکا بژیمد !!؟
ئا ..!! . پەنجەرەیەك دەکەمەوەو دەڕوانمە
ئاسمانی گەورە ئەستێرەکان بانگ دەکەم‌و
دەسبازییان لەگەڵدا دەکەم وەك دوو دەسگیرانی
چەندان ساڵەی یەکتری نەدیوە تێر ... تێر .. یەکتری
ماچ دەکەین

تا لەبەکدا دەتوێینەوەو دەبین بەیەك
تا خەو دێت‌و لەگەڵ خۆیدا دەمباتەوە
هەر گۆرانی دەڵێم‌و .. دەڵێم‌و .. دەڵێمەوە

ڕزگار شێخانی

****

ڕەنگی عەشق

شیعری : دلشاد عمر کاکی
سلێمانی ١٩٧٨

بەو دوو چاوەی
وەك سەرچاوەی .. خۆشەویستی
ئەم دوێنی ..
ئیتر بەسە ، بەس بمدوێنە
بەنهێنی .

× ★ ×

ئەوساش چاوەنەرمەکانت
لەگەڵ عەشقێکی کێویلە
کە ئەبوون بە نمەی باران
تۆزی ناو دێی دڵی میان .. دائەمرکان
وەك جاران چیەت بۆ ئەکەم
وەرەو دەستەم بۆ درێژکە
با بەناخی ئەم عەشقەدادا نەگەڕێم
لە بیرت چوو لەسەر کردەکە ئەوەستای
کاتێ ئەتووت !
« پرچی ئایشێ‌و فاتە، پرچم بۆ درێژکە»

× ★ ×

ئەگەر نەیەیت منیش بیرم ئەچێتەوە

× ★ ×

کە مێگەل ئەگەڕایەوە
رامان ئەکرد .. دەستت ئەخستە ناو دەستم
کارە بچکۆلەکەم هەبوو ..
ئەها چەندت خۆش ئەویستم

× ★ ×

بەڵام ئێستاکە نازانم
کێ فێری ئەم نازەی کردی
بڕۆ بەڵام لەبیرت بێ
فێری چەند گۆرانیم کردی

★ ئەو دێرە فۆلکلۆرە

چراوگی تاریکایی دارستانم

محمد حسین هەڵەبجەیی
پایزی ١٩٧٩

چاوەکانم ، وەکو چەم وان
فرمێسکی سافیان لێ ئەڕژێ
جەرگم‌و ، قرچەی پارچەی دڵم
وەك تۆف‌و لێزمەی سەختن
سەری لوتکەی شاخەکان ... ئەگرنەوە
کاتێ لافاوی فرمێسکی دڵدارەکان
وەك بارانی نیسان ئەڕژێ ،
بۆنی کزەی جەرگی منیش ڕووی ئاسمان دائەپۆشێ
ئەی ئەو گیانەی بوویتە چراوگی
تاریکایی دارستانم ..
لە بری لەش بێ تینم
هەگبەی خەم‌و ناسۆری خۆمم بۆ ناردی
تۆش گەڵای زەردی درەختەکان
بکە بەندو ، بیهۆنەوە
بیکە چارشێوو ، بیکە سەری بووکی خەفەت
ئەی ئەو گیانەی بوویتە مەشخەڵ ،
خۆ تۆ هەر چوار وەرزی ساڵت
زستان نییە ...
ئەی بۆ وەکو بەفری داکێژداوی لاشانی شاخ
گەشتوویتەتە شینایی ئاسمان .. .
دەوەرە !!
بابەتاڵی سازی دڵم
بەستەی شادیت بۆ لێدەدەم
تاوێ تاسەی ئەم دڵە شێتەم خامۆش کەم ....
بەژارەو ناسۆری دوریت فەرامۆش کەم

خەونی ناوزیندانی سوڵتان

هەڤاڵ مائی

پوشپەڕی ١٩٨٠
دهوك

خانمەکەم :

شیوەنی پرچت ...
دوێنێ شەو
لە خەوما بوو بەڕاستت
هەزاران پرچ لە کورەی خەوما
سوتێنران !
سەرەکانیان ئەگریان
فرمێسکی چاویان
خستنە مەنجەڵ
کردیان بە خوێ بۆ چێشتی سوڵتان
بۆن کوروزی پرچ
لەسەر چرپای مردن هەڵێ گەڕانمەوە بۆ سەر
چرپای ژیان ... !
مەگری ... مەگری خانمەکەم
بەڵام خەوی ڕۆژی سوڵتان
کەزڕێنرا
چاوی تامەزرۆی خەوی ... ماخولان ئەیگرێ
مێشکی تامەزرۆی پشوو .. گەر نەیتۆقێنێ
خۆی خۆی ئەتەقێنێ !!!

شیعرو عەشقی بەمەیی ڕەنگ

بەخشان

شەوانە لە ناو گیانمدا دەبێتە گوڵ .. خوێنی گیانم گەشتر ئەکەی وەك سروەیەك هەڵئەکەیت‌و دێیت نامۆیی لە سیمامدا ئەسڕیتەوە .. . بەیانیان تریفەی چاوە گەشاکانت لە تیشکی ڕۆژ دەئاڵێن‌و لەبەر چاوم دەبێتە ڕوناکیەکی تەلیسماوی ..
دەتبینم وەك سەرپۆشی عەشقت بەسەرەوەیە سەرپۆشێکی شین‌و مور بە تاریکی .. کەچی ئێستاش لە بەردەم ئاهی سینەمدا گر ئەگریت‌و . . تۆش هێندە ناسکی دەبێتە کلوی بەفرو بەدەم هەواوم شنەت دێ گەشتێك ئەکەیت . . چاوەکانت بەبانتایی ئەم نیشتمانە ئەکەیتەوە .. هێندە سەیر دەکەیت هەتا سورمەی چاوەکانت هەموو ڕەنگەکان ئەگرنە خۆ .. لە ڕدنگەکاندا ڕەنگی پەمەیت خۆش‌ویست وات ئەزانی عەشقیش پەمەیی ڕەنگە..ئەوا منیش ڕەنگی پەمەیم خۆش ئەوێ .. چونکە ئەگەر شیعر ڕەنگی هەبێت .. وا دەزانەم شیعر لە لام پەمەییە .

منیره علی دەروێش

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی دەقی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە

هەڵبژاردندا خۆیانیان بە تەنیایی بینیەوەو کە ڕێکخراوو دامەزراوە حزبی‌یەکان بە شێوەیەکی ڕەسمی یارمەتیان نەداون بۆیە دەستیان بە شت « گرورە کردن » کردو هەندێ ئیعتیبارو نێوەندو پێودانگی ئەوتۆیان زیندوو کردەوە کە هەندێکیان لە گەڵ پێودانگ‌و ئاکارو ئامانجەکانی شۆڕشدا ناگونجێن‌و بەمە، لەباری پراکتیکەوە لە ڕێ لای‌دا ئەگەر چی مەبەستیشی لە ڕێ لادان نەبووبێ،، ئەوەی لە بیر خۆی بردۆتەوە کە بەعسی ناونیشانی خۆڕاگری‌و لێ‌پرسراوی‌یەو ئەو ناونیشان‌و ڕێگای گۆڕینی بنەڕەتی کۆمەڵە نەخۆش‌و دیاردە لە ڕێ لادەرەکانیەتی، ئەگەر لەم مەفهومانە پاش گەز بۆوە ئەوا یەکێکی تر نی‌یە کە نەو بەولاوە ئۆباڵی گۆڕینی شۆرشگێڕانەو خۆڕاگری بیروباوەڕی‌یانە بگرێتە ئەستۆ،، سەر نەکەوتنی شەریفانە لە هەڵبژاردندا، کە هاوڕێ‌یەکی تر یاخود هاووڵاتیەکی تر سەردەکەوێ، وەك ساتمە بردنی ئەسپێکی ڕەسەن وایە کە دەرفەتێکی وەختەکی لە حاڵەتێك لە حاڵەتەکاندا لە دەست دەدات، بەبێ ئەوەی بە تەواوەتی تراناو تایبەتی‌یەتیەکانی دەربڕێ‌و، عەرەبە ڕەسەن‌و عراقی‌یە جوامێرەکان هەمیشە پاکی‌و سەربەرزی‌و بەکار نەهێنانی ڕێگای ناڕەوایان بە گرنگترین حاسیەتی خۆیان داناوەو شانازی‌یان پێوە دەکەن،. بۆیە ئێمە سەرزەنشتی ئەم هەندە کەسانە دەکەین، لەم مینبەرەوەو با گەلی عراق‌و نەتەوەی عەرەبی گوێیان لە هەڵسەنگاندنی ئەم دیاردانەوەبێ لە لایەن ئێمەوە، ئەگەرچی ئەمانە لە دیاردەکانی ژیانی ناوخۆی حزبن.

پێنجەم :

هەندێ هاووڵاتی هەوڵیان دا، بە هۆی هەندێ کورت بینەوە، یا خود بە هۆی هەندێ نیاز خراپەوە، کە یەك باڵیوراو هەڵبژێرن لە جیاتی هەڵبژاردنی ئەو ژمارەیەی کە لە ناوچەیەکی هەڵبژاردندا پێویستە یا خود بەلای کەمەوە پتر لە یەك کەس هەڵبژێرن‌و ئەمەش بە دوای یاری‌یەکی لیبرالی ساختەی پەرلەمانی کەوتبوون کە ویستی مرۆڤ تێك دەدات، لە پێناوی ئەوەدا یەکێك کە مەبەستە لە ناوچەیەکی هەڵبژاردندا سەر بکەوێ نەك لە سەر بنەڕەتی ئەناسینی ئەوانی تر یاخود نەزانینی تایبەتی‌یەتیەکانیان یاخود لە سەر ئەو بنەڕەتە کە شیاوی ئەمە نین، بەڵکو تەنیا بۆ دەستەبەری بوونی سەرکەوتنی یەکێك بەبێ هی‌تر،، ڕاستە ـ لەبارەی یاساییەوە ـ شتێك نی‌یە ئەوە قەدەخە بکات کە یەکێك یان دوو کەس لە ناوچەیەکی هەڵبژاردندا هەڵبژێردرێن کە پێویستیشە پتر لەو ژمارەیەی تێدا هەڵبژێردرێ، بەڵام پراکتیکی دیموکراتی‌یانە ـ کە مافێکی هاووڵاتیانە ـ ئەرکێکیشە بە سەر شانیەوە،، جا بۆ ئەوەی پراکتیکە دیموکراتی‌یەکە ڕاست‌وڕەوان بێ پێویستە هاووڵاتی لەوە دوور بکەوێتەوە کە ڕێگایەکی سوك بێ لە بازارەکانی سات‌وسەوداو یاری پێ‌کردنی چەپەڵانەو ئەو نیازانەی کە لەوانەبە هەندێکیان باش نەبن‌و لە مەودای دووردا و لە هۆی پێ‌گەیاندنی باری سەرنجی تەسك‌و پراکتیکی لەڕێ لادەرانە زیان بە پراکتیکە دیموکراتی‌یەکەو شۆڕش بگەیەنێ. ئەم پراکتیکە بە شێوەیەکی تایبەتی لە ناوچەیەك لە ناوچەکانی بەغداو بە شێوەیەکی سنور بۆ کێشراو لە چەند ناوچەیەکی تردا لە دەرەوەی بەغدا ڕوویداو،، ئێمە داوا لە جەماوەری گەلی دڵسۆزی نیشتیمان‌و شۆڕش دەکەین کە ئەم شێوازە ڕیسوا بکەن‌و ئێمە زۆرو جەوری لێ‌ناکەین کە بڵێین شێوازێکی پاك نیەو لەوانەیە نیازەکانیشی پاك نەبێ.

براینە ..

یەکێك لە مەرجە بنەڕەتیەکان بۆ ئەوەی کە گەل لە هەڵبژاردنی سەربەست‌و دیموکراتی‌یانەی نوێنەرانیدا مافەکانی خۆی بەکار بهێنێ ئەوەیە کە دەنگدەر بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆو بەپێی ڕێگا ڕەواکان ویستی خۆی (سەرف) بکات، نەك بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆو (لە بازاری ڕەش‌دا)، هەڵبژاردن لە ڕێگای ئاراستە کردنی هەڵە یاخود لەڕێ لادەرو بە هۆی ئەو جوسکانەی لە باری کۆمەڵایەتیەوە بەرەو مەبەستی لە ڕێ لادەرانە یاخود نادوست کاری خۆیان دەکەن، وا دادەنرێ کە سەرف کردنی ویستە لە دۆخێکی ناڕاست‌داو لە ڕێگای ناڕاست‌داو دەکەوێتە نێو مەیدانی بۆربۆڕێن‌و هەوڵی پێچ‌وپەنا کە لە نەریت‌و شێوازی دوا بڕاوەوە وەرگیراون‌و لە ئاکاری کۆمەڵە دەرەبەگی‌و سەرمایەداری‌و نێوەندە ناخۆشەکانیانەوە هێنراون، بەم پێیە سەرف کردنی ویستی دەنگدەران بە هۆی ئەم جۆرە دۆخەوە سەرف کردنی ویستە لە « بازاری ڕەش » داو نەك سەرف کردنیەتی بەو شێوەیەی کە پێویستەو بە ڕێگاو لە پێناوی ئامانجە جوامێرو ڕاستەکاندا.

پەسند کردن‌و بایەخ پێ‌دان

ئۆباڵی ئەستۆو ئەمانەت وایان پێویست کرد باسی ئەو ناڵەباری‌یانە بکەین کە ناومان هێنان، شان‌بەشانی لە باری‌یە زۆرو زەبەندەکان کە دیاردە بنەڕەتیەکانی تاقی کردنەوەد مەزنە دیموکراتیەکەمان پێك دێنن، لەبەر ئەمە هەموو ئەو ناڵەباری‌یانەی کە باسمان کردن ئەو توانایەیان نەبوو کە ئەنجامە مەزنە لەبارەکانی ئەم پرانیکە بگۆڕن کە نەك تەنیا لە لایەن عراقیەکانەوە پەسند کراون‌و بایەخیان پێ‌دراوە بەڵکو لەلایەن نێوەندە هەق خوازەکانی گشت جیهانیشەوە، بەتەنیا ئیستگەی ڕادیۆی بە کرێگیراوان لە تاران‌و ئیستگەی ڕادیۆی قەوارەی زایۆنی لە تەل ئەبیب دژی ئەم تاقی کردنەوە مەزنە دیموکراتیە دوان‌و لەم هەڵوێستەدا هەردووکیان لە سەر یەك زەمینەو بۆ ئامانجی ناکۆکی بە یەك گەیشتن‌و کینە بەرامبەر بە عراق‌و ترسان لە بیروباوەڕەکانی شۆڕش‌و بیر کەوتنەوەی هەڵوێستەکانی نبوخذ نصرو صلاح‌الدین الایوبی‌و سعد بن ابی وقاص‌و القعقاع کۆبکردنەوە.

هیوایەکی زۆر

براینە :

ئێوە کاتێك بیروباوەڕەکان دەپارێزن‌و ئەمانەت پارێزگاری دەکەن‌و پێداویستی‌یەکانی پەرەسەندن‌و پاراستنی سەربەرزی مرۆڤ‌و دۆخی لە بار دابین دەکەن بۆ ئەوەی شانازی بە خاك‌و تاقی کردنەوەوە بکات‌و لەمە تاقی کردنەوە دیموکراتی‌یەکە، بەمە هیوایەکی گەورەو ئاواتێکی پێشکەوتوو لە ئاواتەکانی گشت عەرەب لە نیشتیمانی عەرەبدا دەهێننە دی، سەرەڕای هیوای عراقیەکان‌و ئاواتیان‌و ئەو کاتە باپیرتان عەرەبە موسڵمانەکان کە لە باوەشی نەمریدان دڵنیا دەبن‌و « حامورابی » دانەری یەکەم یاسای سەرتاپاگیرو کامڵ لە مێژووی مرۆڤایەتیدا لە مەیانەکانی کۆمەڵایەتی‌و ئابوری‌و سیسی‌و بەڕێوەبردندا، دڵنیا دەبێ.

براینە هیوا دارم کە لە ڕاپەڕاندنی ئەرکی سەرشانتاندا سەرکەوتوو بن‌و هیوا دارم کە گەلی عراقمان‌و نەتەوە سەربەرزەکەمان سەربەرز بێ‌و پێشکەوتوو بێ‌و بۆ پێشەوەو خواتان لە گەڵ ...

ئا. د. ع

مۆلێرو کۆرنای (پاشماوە)

ئەو قوپچەیەی کە ناوی « ڕاشیل »ی لەسەر نووسراوە بەرەو داڵانێکی پڕ لە شتومەك‌و زەخرەفە ئەنبات: ژووری تازەی بچووك کە بە پەردەی حەریری جوانەوە ڕازێنراوە .. تاقێکی شوشەیی بەسەر کۆشکی مەلەکیدا ئەنوارێ .. ئەم هۆڵە بۆ ئافرەتە هاوبەشکدارەکانی مۆلێر تەرخان کراوە.

هەروەکو لەپێشنەوە وتمان مێژووی (کۆمیدیای فەرەنسا) ئەگەڕێتەوە بۆ ٢١ تشرینی یەکەمی ١٦٨٠ ئەو ڕۆژەی کە مەلیك بڕیاری لەسەر بڕیارێك‌داو لە وەزیرەکەی کە ناوی کلۆبیر بوو .. داوای‌کرد کە کە سیفەتی شەرعی بدرێت بە کۆمیدیای فەرەنسا .. کۆمیدیا لە هیچەوە نەهاتۆتە دی بەڵکو لە ئامێتەکردنی دوو تیپی نواندن (تیپی هوتێل دی بورگۆن) کە تایبەتی بوو لە پێشکەش‌کردنی شاکاری تراجیدی‌و تیپی (هوتێل گینیڤۆ) کە بە مۆلێرەوە پەیوەندی هەبوو دروست‌بوو. بڕیارەکەی مەلیك لویسی چوار[illegible]م سیفەتی ڕەسمی، دا بەو دوو تیپەو پارەو خەڵاتی بۆ دەستنیشان‌کردن لەدوای ئەوەی کە کردنی بە یەك تیپ.

کورسی‌یەکی تایبەتی بۆ سەرۆك کۆمار

هۆڵی دانیشتنی بینەران تەنگەبەرەو هەموویان ناگرێتە خۆی لەبەر ئەوە زۆر جار زیاتر لە ٣٠٠ هەزار بینەر بلیتی‌یان نادرێتی (ئەمە قسەی لێپرسراوی پەیوەندی گشتی‌ی کۆمیدیایە) تەنیا یەك کەس لە یاسایە گشتی‌یەکە بەدەرە ئەویش سەرۆك کۆمارە کە لەریزی پێشەوە کورسی‌یەکی بۆ تەرخان‌کراوەو (١٠) کورسیشی لەم بەرو ئەو بەری کورسی‌یەکەی بە چۆڵی ئەمێنن ئەم کورسی‌یانەش بۆ میوانەکانی سەرۆك کۆمارن.

جل‌وبەرگی ڕەسمی کۆمیدیا

ئەگینا هیچ کەسێکی تر بەبێ بلیت ناتوانێ بچێتە ژوورەوە .. بێجگە لەو کورسی‌یانەش سەرەك کۆمار ژوورێکی تایبەتی لەوێدا هەیەو تەلەفۆنی تایبەتی تیایە بۆ پەیوەندی کردن لەگەڵ کۆشکی ئەلیزێ، بارەگای سەرۆکایەتی .. کلیلی ژوورەکەش لەلای سکرتێری کۆمیدیایەو بەرپرسیارە لە پاککردنی ژوورەکەوە.

ئەکتەرانی کۆمیدیا بە هیچ کلۆجێ بۆیان نی‌یە کاتی پێشکەش‌کردنی شاکارێك کە دوایکەون تەنیا ئەگەر نەخۆش نەبن .. تەمەنی ئەکتەرەکانی لە نێوان ٣٠-٤٠ ساڵدایە.

دیمەنێك لە یەکێ لە شانۆکانی مۆلێر

شارەوانی هەڵەبجە « پاشماوە »

ڕانەپەڕاندبێ ـ بەشی زۆری خزمەت گوزاری دایەرەکانی تریش هەروایە و ئینجا دوای ڕوون کردنەوەی وەڵامی دایەرەی خۆمان ئەگەر ڕێگام بدەی و گوێم بۆ بگری ئەوانیشت بۆباس ئەکەم.

● باشە کاك عمر فەرموون

× گەلێ هۆ هەیە بونەتە هۆی دوا کەوتنی ئیشوکاری ئێمە و جێ بەجێ نەکردنی ئیشوکارمان و گرنگەکانیان ئەمانەن :ـ

١ ـ ئەو پارەو میزانیەی بۆ شارەوانی ئێمە دا ئەدرێت زۆر کەمەو بەشی هەموو ئیشوکارەکان ناکات کە بتوانین لە ساڵێکدا هەموو ناو شاری هەڵەبجەی پێ قیرتاو بکەین یان هەر چیمان ئەوێ پێی بکەین بۆ نمونە ئێمە لە ماوەی پێنج ساڵی داهاتودا ٥٠٠،٠٠٠ هەزارم٢ قیرتاو کردنمان پێویستە بەڵام ئەمساڵ ١٧ هەزار م٢ مان بۆ دەرچووە کەبایی ١٥٠ هەزار دینارەو بە گوێرەی پێویستی خۆمان زۆر کەمەو خەڵکی وا ئەزانن ئێمە بۆیان ناکەین، بەڵام حەزئەکەم بزانن ئێمە هەر چیمان بۆ بێت جێ بەجێ‌ی ئەکەین و ئیتر ئیمکانیەتمان هەر ئەوەندەیە و هەرواش فریا ئەکەوین.

٢ ـ لە کاتی دانانی میزانیەو پارەدا شارەوانی ئێمەش وەکو شارەوانی‌یە بچوکەکان سەیر ئەکەن و پارەمان هەر بەقەدەر ئەوان بۆ تەرخان ئەکەن.

٣ ـ ئێمە مەکینەو پێویستی ئیش کردنمان زۆر کەمەو بە گوێرەی ئیشەکانمان نین و بۆ نمونە گەڵابەیەکمان هەیە سێ ساڵە شکاوە کەس لێ‌ی ناپرسێتەوەو زۆریشمان هەوڵ داوە بەدوایداو بەگوێرەی نەخشەی ئیشوکارمان پێویستمان بەم مەکینانە هەیە گرێدەر، عادلە، ٤ گەڵابە، هەندێ پێویستی تری قیرتاو کردن و پاراستنی شەقامەکان.

● ئەی کاك عمر تۆ دووا کەوتنی تەواوبوونی پرۆژەکانتان بە چی ئەزانی ؟.

× لەسەروو هەموو هۆو گیروگرفتەکانەوە ئەتوانم بڵێم نەبوونی گەرەستەو موادی ئەولی گرنگترین هۆیە بۆ دووا کەوتن ئیشەکانمان و ئەو پرۆژانەی لە ساڵی ١٩٧٩ دا تەواو نەبوون بەهۆی کەمی ئەو کەرەسانەوەیە کە ئیشەکانیان پێ ڕانەپەڕێت و ئەوەشی ڕاستی بێ کادری ئیش‌کەرو شارەزامان کەمە و هاڵاتیانیش یارمەتیمان نادەن و ئەوانیش نەختێك لە مەسەلەکە هەڵ ئەگرن و بەرای من ئەبووایە ئەوان دڵسۆزانە یارمەتیمان بدایانایە چونکە ئێمە ئیشوکار بۆ ئەوان ئەکەین و ئەمانەوێ خزمەتی ئەوان بکەین بۆ داوای یارمەتیان دەکەین و هەوڵی سەرکەوتنی کاروبارمان بدەن.

● کاك عمر ئەتوانین گرنگترین پرۆژەتان بزانین و هاوڵاتیانی پێ دڵ خۆش بکەین ؟.

× گرنگترین پرۆژەمان کە دەستمان پێ کردبێ و چاوەڕوانی تەواوبوونی بین ئەمانەن.

١ ـ دروست کردنی گازینۆو شوێنی حەوانەوە نزیکەی ٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ و زۆری لێ تەواو بووە.

٢ ـ دروست کردنی بنکەیەکی ئاگر کوژانەوە بۆ ناوچەی هەڵەبجە کە نزیکەی ٣٥ هەزار دیناری تێ ئەچێ.

٣ ـ دروست کردنی کارگەیەکی سەهۆڵ بە ٢٣ هەزار دینار.

٤ ـ دروست کردنی باخچەو یاریگایەکی منالان لە ناو شاردا بە نزیکەی ٣٠ هەزار دینار.

٥ ـ دروست کردنی گەراجێکی نمونەیی بۆ نەقلیاتی گشتی لە هەڵەبجە ئەمیش نزیکەی ٧٥ هەزار دیناری تێ ئەچێت.

ئەمانەی کە باسم کردن لە پلانی ساڵی ١٩٧٩ دا بوون و بە هۆی کەمی کەرەسەوە دوا کەوتوون و خۆشیان دەرەنگ دەستیان پێ کراوە و هەیانە لەمانگی ٨ و ٩ ی ١٩٧٩دا دەستی پێ کراوە و لە پلانی ساڵی ١٩٨٠ شدا هەندێ پرۆژەی ترمان هەیە وەکو.

١ ـ قیرتاو کردنی شەقامە سەرەکی و لقیەکان کە نزیکەی ١٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ.

٢ ـ باخچە بچوکەکان ناوەڕاستی شەقامەکان بە سیاجی ئاسن دەورە ئەگرین کە ٥ هەزار دیناری تێ ئەچێت و ئەمەیان لە میزانیەی شارەوانی‌یەو دەستی پێ کراوە.

٣ ـ چاك کردنەوەو قیرتاو کردنی هەندێ شەقامی ناو شارو کۆڵانەکان نزیکەی ٣٥ هەزار دیناری تێ ئەچێ و ئەمیش هەر لە میزانیەی شارەوانی‌یە و خەریکە ئەدرێت بە قۆنتەرات.

ئەمانەو گەلێ ئیشوکاری بچوك بچوکی تریشمان هەیە کە هەموویان بۆ خزمەت گوزاری و خۆش گوزەرانی هاوڵاتیانە.

● کاك عمر لە سەرەتادا وتتان باسی گیرو گرفت و ناتەواوی لایەنەکانی تریش ئەتوانین بیان زانین ؟

× شاری هەڵەبجە گەورە بووەو پێویستی بە گەلێ ئیشوکاری خزمەت گوزاری هەیەو والێرەدا من یەکە یەکە باسی هەندێ لە گرنگەکانیان ئەکەم.

١ ـ تەلەفون :ـ ئەم شارە گەورەیە بەداڵەیەکی بچوکی هەیەو ژمارەی تەلەفوونەکانی بەش ناکات و داوا کاری‌یەکی زۆر هەیە بۆ تەلەفون و نیە بیان دەنێ و خەتی نێوان سلێمانی و هەڵەبجەش زۆر قەرەباڵغە و بەر ناکەوێ و تەوێڵەو بیارەو سیروان‌و خورماڵیشی لە سەرەو وابزانم تاکو ئێستا دایەرەی بەریدو تەلەفوون هیچ بیرێکیان لێ نەکردۆتەوە، تەنها ئەوە نەبێ کە ئەڵێن لە پلانی پێنج ساڵەدا هەیە کە بیکەن بە مایکرۆیۆف.

ئاوی خواردنەوە : ئاوی خواردنەوە لە هەڵەبجەدا کەمەو ئەو پرۆژەی ئێستا هەیە بەشی ناکات و زۆربەی ماڵەکان خۆیان بیریان هەڵ کەندوەو بە ماتۆر ئاوی لێ دەر ئەهێنن.

خۆ ئەگەر بڵێ‌ی پرۆژەیەکی تازەی ئاو هەیە بۆ شاری هەڵەبجە کە لە پلانی ساڵی ١٩٧٨ دایەو ئەگەر هەندێ هۆی لاوەکی نەبێ ڕەنگە لە ساڵی داهاتودا تەواو ببێت و ئەگەر بڵێ‌ی ئەم مەسەلەیە پەیوەندی بە دایەرەی ئاوەوە هەیە کە تازە دامەزراوە.

بەشی تەندروستی :ـ شاری هەڵەبجە خەستەخانەیەکی تیایەو وا خەریکن خەستەخانەیەکی تریش دروست ئەکەن، بەڵام کادری تەندروستی وەکو دکتۆرو برین پێچ‌و سستەرو کادری تریش و هەندێ جاریش جۆرە داودەرمان هەیە کە لە دەرمانخانەکانی خەستەخانەکەدا دەست ناکەوێ.

ناو بازار :ـ ئەم شارە گەورەی تۆ ئەیبینی ناو بازارێکی بەرەڵای هەیەو هەر کەسەی بە ئارەزووی خۆی شتومەك‌و کەلوپەل ئەفرۆشی و ئۆتۆمبێل بەهەوەسی خۆی هاتو چو ئەکاو کەس لە کەس ناپرسێ.

● یاری‌گای گشتی : زۆر دەمێکە بە تەماین یاریگایەکی گشتی لە هەڵەبجە دابکرێ بەڵام هیچی دیارنی‌یەو پێویستیەکی یەکجار زۆر زەروری هەڵەبجەشەو تاکو ئێستاش هەر بە تەماین.

لە کۆتاییدا تەنگو جەڵەمەیەکی ترمان هەیە کە لەوانەیە پەیوەندی بە شارەوانیەکانی سلێمانی و بەڕێوە بەرایەتی گشتی شارەوانی‌یەکانی بەغداوە بێت کە تاکو ئێستا ئیمزای (تصمیما اساسی) شاری هەڵەبجە نەکراوەو ماوەیەکی زۆر دووا کەوتووەو ئێمەش ئیشوکارمان زۆر پێ‌یەتی‌و زۆر ئیشوکاری هاوڵاتیانی لە سەر وەستاوە.

ئا ئەمانە و گەلێ خزمەت گوزاری و ئیشوکاری تریش هەیە شاری هەڵەبجە پێویستی پێیانەو ئێمەش هەر چاوەڕواینن.

● کاکە عمر زۆر سوپاست ئەکەین بۆ ئەم ڕوون کردنەوانەو ئێمەش ئەیان خەینە بەردەستی لێ‌پرسراوان بەڵکو هەوڵێکی بۆ بدەن و بە گوێرەی توانا بتوانن چارە سەریای بکەن.

کان (پاشماوە)

لە ژاپۆنیشەوە فلیمی « کاجمۆشا » هاتبوو واتە « بۆژی سێبەر » کە « کۆرۆ ساوا » دەری هێناوەو زیاتر لە ملیارێك (یەن)ی ژاپۆنی‌ی تێ‌چووە واتە ٦ ملیۆن دۆلار .. ئەو نەخشە مەزو بەهێزانەی فلیمەکە لە بیری بینەر دەدەن بۆیە لە سەرەتای فلیمەکەدا جەنگاوەرێك دەبینین لەقوڕو لیتەدا داپۆشراوەو بەناو سەربازی نووستووو برینداردا لە پێپلکەی کۆشکەکە دێتە خوارەوە، ئەنجا کوت‌و پڕ باڵدارێك دەبینین لەسەر تابلۆیەکی بە بەفر داپۆشراودا دەنیشێتەوە .. ئەنجا پێ هەڵنووتانی ئەسپێکی شێت لە کوڕەپانێکی خاڵی‌دا.

ئەوەبوو گفت‌وگۆو لێکۆڵینەوەو کۆڕێکی فراوان دەربارەی فلیمەکە سازدران سەبارەت بەو توانا هونەری‌یە مەزن‌و گەورانەی تیایدابەکار هێنراون‌و هەر لەیەکەمین نشساندانیشەوە بۆ بردنەوەی یەکەمین خەڵاتی میهرەجانەکە بالێورا ..

ئەوەی پتر سەرنجی وێنەگرو ڕەخنەگرانی ڕاکێشنا ئەو منداڵە بوو کە ناوی « ڕیکی شراودەر»ە کە هەموو جیهانی سەرسام‌کرد دەورەی لە فلیمی « دو تشامب »دا بینی‌ی کە دەوری منداڵێکی بینی لەگەڵ باوکیدا کە پاڵەوانێکی کۆنی بۆکسێنە دەچێت‌و هانی دەدات بگەڕێتەوە بۆکسێن‌بازی‌و لە کێژەنگەی سەرخۆشی‌دا دەربچێت، ئەنجا باوکەکە سەردەکەوێت بەڵام دەمرێت. ئەم ساڵیش بە فلیمە نوێ‌یەکەی بەناوی « لۆرد فانتلروای بچووك» بەشداری کرد.

عیراقیش دەرێك‌و ئامادەبو وێنێکی کاریگەری لە میهرەجانەکەدا هەبوو ئەویش لەچوار چێوەی ئەو بەشەوە کە لە کۆشکی کۆنفرانسەکان‌دا ئامادەی کردبوو ئەوەبوو وێنەی پۆستەری فلیمی نوێ‌ی « قادسیە » پێشان درا سەرەڕای دابەش کردنی بڵاوکراوە دەربارەی هەردوو فلیمی «مەسەلە گەورەکە» و « ڕۆژە درێژەکان » . ئەوەبوو ئەم بەشەی عیراق ببووە شوێنی بەیەك گەیشتنی ڕۆژنامەنووس‌و ڕەخنەگرو سینەمایی‌یەکانی هەموو گۆشەیەکی جیهان، بەتایبەتی عەرەبەکان.

لە دوایدا خەڵاتی یەکەم لە نێوان فلیمێکی ژاپۆنی بەناوی (کاجمۆشا) لە دەرهێنانی«کیراوا ساوا »و فلیمیکی ئەمریکایی « باپێشاندانەکە دەست پێ بکات » لە دەرهێنانی « بۆب خۆس » دابەش کرا.

هونەرمەندو عیشق (پاشماوە)

تالۆریکا)دا.

● منالی‌و گەڕانەوە بەرەو خەون‌و خەیاڵە خۆشەکانی لادێ، لە تابلۆی (پایزی دێ)دا بە جۆرێك یەکیان گرتووە هەستی پێ‌دەکەی ..تێکەڵاوی دەبی‌و خۆزگەو بریای بۆ دەخوازی ..

ڕەهبەر لە پاڵ ئەمەشدا، هاتووە، هونەرمەندانە ئاوڕی لە کەلەپور داوەتەوە، ئاوڕی لە ڕووداوە شەنگ‌و شۆڕەکان‌و .. بە چەشنێك ڕەسمی کردوون کە لەگەڵ ڕووداو باری ئێستاماندا یەکیان گرتۆتەوە.

سەمفۆنیای تالۆریکاو شەوانی ئەم مرۆڤە، نموونەی ئەو هەژانە پڕ جۆش‌و خرۆشەن کە هونەرمەند ساتێ لە ساتەکان، دەئامێزیان دەگرێت.

Institut Kurde de Paris

وێنەووشەی سەوز

جبار حاجی کەریم

هەر لە خۆتان دێت ڕێك حسـتنی کـوچو باری کوردانەتان ، چەند جـوانو ڕەسەنن ئێواران لە تەك نزیك بونەوەی بارە باری مـەڕدا ، دەست لە تەشیو بـــەرە دروست کردن هەڵدەگرنو – کۆڵوانەو پووشین بۆ ئامادە بونێکی دی لە تەك شـیری سپیدا ڕێ دەگرن .. چەنـد ناسك سەرو جامۆلە دەگرنـە دەستەوەو بەرەو شـــنە فێنکەکەی خواری دێ شـۆڕ دەبنەوە .. هەر لە خۆتان دێ کوشینی گوانی پڕ لە شـیرو هۆرەی بەردەم شوانی ماندوو ..ئای کە زیرەکن هەریەکەتان سیمای مەڕە پۆشی خـۆتـان دەناسنەوە .. هەر لە خۆتان دێ کوڵ بدەن بە کوڵاو ماندوو بون بدەتێنن .. هیچ کەس بە قەدەر ئێوە لە شیرینـی میراندارێتی نازانێ ..هێندەی بەرشەرمیو لێ هاتویتـان دەستتان لە مل زینـداری کردوە .. هێندەی ئـەو ماسەی بەر هەمی تاڤگــەی هۆرەو خرمەی شیرو ئارەقەی شرانە ، دڵو دەرونتان پاکو بە سەزمانە .. ئەگەرەکینەی خاوەنی وەفایەکی پیرۆز نەبن، هەتا ئێستا ئەلقـــەی کچێنیتان لە ئەنگوسـدا نەدەمایەوە .. خاوەنـی خۆشەویستیـیەکی ئەوەنـدە قوڵن ، تا لە مەیانی ماسەکە لێ دەبنەوە ، بەنۆکەی دڵتان هەر لە دێیە .. چاوی تیژتان هەر لە ڕێیمـە .. ئێوە دروست بووی جواناوی لادێن ، بۆیە تا دوا ڕەفیقتـان لێ نەبێتـەوە پێتـان ڕێ ناگرێت .. کە لە ئەوینـی دێدا شار وونە دەکـەن چتان لە تـەك خـۆتانـا هەڵگرتوە . . پارە نەبێت هەموو شتێکتان پێیە تەنانەت دیاریتان بۆ شوانەش لـە کۆڵدایە .. ئەوەندە دڵسۆزن ئەو شەوەی شوان لە ماڵتانا میوانە هەر باسی هـۆی وڕاوە کردنەکەی بۆ یـەك دەکەن .. بە قەدەر تاریکی شەوانتان دڵتان ڕووناکە .. کەسێکتان تێدا نییە هەبـی سەر ئێشنە بناسێت .. بـە نمەکیتانە حوێتان لا پیرۆزەو ڕۆژێکیشتان بۆ خوێ دانـی ئاژەڵەکەتان داناوە .. ئـەو ڕۆژەتان کردوە بە جـەژنو پێش خوێ خواردن ئاژەڵەکە یەکدی ماچ دەکەنو دوای تێر بون لە قەلاسی لێبوردنـدا هەڵدەژێن .. دایکێتـی و وەفاداریتان سەرچاوەیەکە ، شاریبەك لێی دەخواتـە وە ، هەرگیز بیری ناچێـتو یادگاری ڕاستگۆییتان تێکـەڵ بە خوێنی دەبێت .. ئێتـر توخوا سەلارەبی هەر لـە خۆتان نایەت ..؟

لە دەرەوەی سنوور

سەر رووتانەوە مایەی شادیە !

کە ڕۆمان نووسی ناسراو فرانسوا ساگان ڕۆمانی (ئەی خەم ... ئێوارەت باشـ)ی نووسی ، ویستی مەدالیـای بەختە وەری بکات بە سنگـی خەمەوە ، نەك خەم ، هـەر دۆش دامان و فرسیك ڕشتن بێ . کۆمەڵی سەر ڕووتاوەش لە فەرەنسا لە بەر ڕووناکـی ئەوەی ، کەم و کوڕی لـە لەش و لاری مرۆڤدا نابـێ مایەی خەم و دۆش دامـان بێ ، کۆمەڵە یەکیان دروست کردوە بە ناوی (برایەتـی سەر روو تاوە کانـی فەرەنسا »و دروشمـە کەیان مەقەست و شانە یە . ئەم کۆمەڵە یە ئەمسـاڵ کونفرانسی (١٥) هەمیـان گرت و لەم کونفرانسـە دا سێ ئەندامی تازەی سـەر روو تاوە یان وەر گرت ... دنیا یەکی سەیـرە و ... سەیرو سەمەرەی واش لـە وڵاتە سەرمایە دارە کاندا زۆر روو دە دات .

هەرجارەی نووسینێك

شێرزاد عبدالرحمن

لە ئەنجامی کاری ڕۆژانەمداو تێکەڵاوبـوونم لـە ڕۆژ نامە نووسی کوردییەوە ، زۆر جـار روو بـە رووی هەندێ دیاردە و وێنەی تاڵـی- وا دەبمەوە کە هەموو ئەو شتانە پێویستی‌یان بە پێدا چونـەوەو بەر چاو خستنە . یەکێ لەو هەڵوێستانـە کـە بەر دەوام دوو بارە دەبێتەوە دووانـی ڕۆژ نامـە نووسـی یە لـە گـەڵ ئافرەت و چـەر مەسەری ڕۆژ نامـەنووس لـەگـەڵ ئەو خوشکانەی کە لە بوارێکی هونەری‌دا دەر دەکەون فلانە ئافرەت لە فیسارە شانۆ گەری دا دەر دەکەوێ. کاری ڕۆژنامە ئەوەیە بە ددری بخات ، بەڵام چۆن ؟. دوای کۆشش و تەقەللای بەردەوام دەچێتە ماڵـێ ، بە هەزار تـرس و لـەرزو دوو دڵی‌و سـوور داگەڕان لە دەرگا دەدەی ، زۆر جار دەرگات لە روو دا دەخرێ چونکە کەس و کاری کچەکە بە هاتنـە سەر شانۆی کچە کەیان نە زانیوە . لە ئاهەنگێکدا دا فلانە کچ گۆرانی دەڵێ . کە داوای وێنە گرتنـی لێ دەکەی خۆی دەشارێتەوە لە کار گەکاندا ، لـە هەمو بوارەکانی تری ژیان کە دەکەویتە قسە کـردن لە گەڵ ئافرەتێك لە « ئەبە ڕۆ » و «کەس و کارم» و « ئەترسم » بوە بۆ دەسگیربونی وێنەی ئافـرەتێـك پرسم بە سەراپای خزم و کەس و کارو دۆسـتە هەرە دوورو نزیکە کانی ئافرەتەکە کردووە !

لە هەمو ئەوانە سەیر تر برادەرێکی ڕۆژنامەنووس بۆی گێڕامەوە کە کەس و کاری کچە هونەر مەندێـك مەندێك هەر پێنج پەنجەی ناسکی ئەو کچەیان داخ کرادووە لە تۆڵەی ئەوەی وێنەی لە ڕۆژنامەیەکـی کوردی‌دا بڵاو کردۆتەوە !!

ئێمە چی بەو کەس و کارەی ئەو ئافرەتـە هونەرمەندە بڵێین ، زیاتر لەوەی ئەم هەڵوێستـە بەر چاو بخەین و بەو بۆنەوە بڵێین کێن ئەوانـەی دەیەها خونچە هەڵدەوەرێنن و سەدەها گوڵ دەخەنە ژێر پێ !

چاپکراوی نوێ

ژمارەی نوێی ڕۆشنبیری نوی

ژمارە (٨٠)ی گۆڤـاری رۆشنبیری نوی کە دەزگاکەمان مانگـی جارێـك ددری دەکا لەم ڕۆژانەدا کەوتە بازارەوە ، لەم ژمارەیـەدا چەندان باسو بابەتـی رۆشنبیری گشـتی بلاوکراوەتەوە لـەگـەڵ ڕاپۆرتێکی تێگرایی لەسـەر میهرەجانی یەکەمی رۆشنبیری کوردی‌و پوستەی خوێنەران.

گۆڤاری ڕۆژی کوردستان

ژمارەی (٥٩)ی گۆڤاری ڕۆژی کوردستان کە کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردی بە هـەر دوو زمانی کوردی و عەرەبی دەری دەکا کەوتە بازارەوە لەم ژمارە یەدا کە لە گـەڵ دەر چونیا دە ساڵ را دەبـوری بە سەر دەر چوونی یەکـەم ژمارەی گۆڤارە کە دا چەندان باسی و بابەتی ئەدەبـی و و ڕۆشنبیری و مێژووی بڵاو کراوەتەوە .

چیا فەرشی جەر بەزە یە

کۆمەڵە شیعریکـی کاك محمد امین پێنجوینی بە ناوی « چیا فەرشی جەر بە زەیە » بڵاوکرایەوە ، کە شاعیر لـە چەند ماوەیەکی جیا جیـای ژیانیدا نووسیونی و لە گـەڵ شیعرە کاندا کاك مهدی مـەلا کەریم پێشە کیەکی نووسیوە کە وەك پێناسە بە بـەر هەمەکانی شاعیر .

تۆ لە نێوان کۆچی شەووماچی ڕۆژ دا

سێ یەم دیوانی شـیعری‌شاعیر عبدالله عباس بە نـاو نیشانی « تۆ لە نێوان کۆچـی‌شەوو ماچی ڕۆژ دا » لە سەر ئەرکی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردی چاپکراوە و لـەم دوایە دا کەوتە بازارەوە لەم دیوانە دا بەر هەمـی شیعری ئەم دوایەی شاعیری ناو براو بڵاو کراوەتەوە کە هەندێکیان کاتی خۆی لـە گۆڤار و ڕۆژنامە کاندا بـڵاو کراونەتەوە .

ژیانی کوردەواری

لە چاپکراوەکانی دەزگـای‌ڕۆشنبیری بڵاوکردنـەوەی کوردی کتێبی « ژیانـی کوردەواری » دەرچوە ، کـە کانی خۆی ئاواز زەنگەنـەلە فەرەنسیەوە کردویەتـی باعەرەبی‌و نووسینی ڕۆژهەڵات‌ناس « تۆما بوا » یـەو کاك حمە سعید حمە کریـم کردویەتی بەکوردی‌و کتێبەکـە لە ٢٩٠ لاپەڕەی قـەوارەگەورەدایەو کورتە باسێکـی ژیانی کۆمەڵایەتی‌و ئەدەبـی‌ورۆشنبیری‌و فولکلـوری نەتەوەی کوردە .

سینەما

صوفیا لورێن چیروکی‌ژیانی دەکا بە فلیم

ئەکتەری شوخی ناسـراو صوفیا لورێن بـڕیاری داوە چیروکی ژیانی خۆی بکـات بە فلیم وخۆی دەوری تیـا بگێرێ صوفیا ئیستا لە پشوی‌هاوینیدایەو ئەم پشوە لـە فلوریدا بە سەر دەبا ، لـەم‌وێنەیەدا صوفیا لە باخچـەی پەلەوەری فلوریدا گەمە لە گەڵ‌کونە پەپویەکدا دەکا !

چاکترین ئەکتەری ئافرەت لە میهرەجانی ((کان))

ئانۆك ئمیە لە میهرەجانی (کان) لە فەرەنسا پاداشتـی چاکترین ئەکتەری ئافرەتـی وەرگرت . ئەم ئەکتەرە دوایی وەرگرتنی پاداشتەکەی بـە ڕۆژنامە نووسەکانی وتوە کـە مەبەستی لە چونە دنیـای سینەما وەرگرتنی پاداشـت نیە بە قەدەر ئەوەی ئارەزووی هاڵسوران لە دنیای ئـەم هونەرە جوانەدا دەکا .

بەیانی منالان

نموونەی منداڵی ژیرو وریا

ناو .. بێخاڵ ابو بکر حسین(عەبابە یلی‌یی)

شەش ساڵە لە قوتابخانەدایەو لە پۆلی یەکـەمی سەرەتایی‌یەوە بە یەکـەم‌دەرچووە هەتا ئەمساڵ پۆلی شەشەمی سەرەتایی بریـوەبەیەکەمی قوتابخانـە لـە قوتابخانەی سەرچناری سەرەتایی کچان دەرچوە وەنموونەی قوتابی زیرەك‌و چـالاك‌وپـەسەندە و هەمـوو مامۆستاو هاورێکانـی زۆرخۆش ئەوێ‌و .

هەموو معدە لەکانی لـە٩٠ نەها تونە خوارەوە .

ناو : شەماڵ ابـو بکـرحسین (عەبابە یلی‌یی)

دوو ساڵە چووەتـەقوتابخانەی سەر چنـاری سەرەتایی کوڕان وە هـەردوو ساڵەکە بەیەکـەم دەر چووە و .

٧-٤-١٩٧٢ نمونەی پاکـوخاوێنی‌و عاقلی و قوتابـی زیرەکەو داوای سەرکەوتنی‌بۆ ئەخوازین .

گوڵ

چیرۆك بۆمناڵان

گوڵە باخێك لە گویـێ چەمێکا ڕووا بوو .. چەنـد لقێکی لێ بوو بۆوە ، هەمـوو ساڵێك لە کاتی خۆیا سـەوز ئەبوو .. گوڵی سووررووو بـۆن خۆشی ئەگرت .. چەمەکـەی لە بۆنی خۆش پڕ ئە کرد . . بەڵام لەم دوایەدا دڕ کەزیبە کەی تەنیشتی لقی بە چـوار دەوری خۆیا فـرێ دا .. تەکی پێ هەڵچنی و لقێکـی داپۆشی و گوڵە کانـی شندڕوو بندڕ کرد ، لقـە کانی تریش هەتا لـە گەشە کردنا بوون و گوڵە کانیـان ڕەونەق دار تر نە بوون . . ئەمیش هەستی بە کـەم و کوڕی ئە کرد و بە خیلـی پێ ئە بردن و ئەی وت : « تووشی چ بە لایەك بووم . بڵێ ئە وان چییان لە مـن زیاترە ، هەموو یەك ئـاو ئە خۆینەوە و ڕەگێکمـان هەیە !! هەر کەسیش دێ لەو لاوە بۆنی ئە وان ئە کـات و خۆی لە من نا گەێنـێ .. خۆی پێ نە گیراو پێـی وتن :

« ئەوە پەرژینە کەیـان‌کون کردووە ، ئێستا برانە ، جژنتان لێ ئەگرم » هاتەوە.. تەوراسەکەی هـەڵگرت و ڕووی کردە چەمەکەی بـەرئاوایی .. چووە سەر دڕکە زیبەکە ووتی : (با جارێ تۆببڕمەوە و ئەو گوڵە ڕزگـار کەم .. ئەی بەد بەخت تـۆبۆ خزمەتی گوڵ و بـاخ دروست بووی نەك بۆ کوێـر کردیان .) بە تەوراسەکەی پەل فڕێ دا .. ئێمەیش‌وەك تۆڵێ بکات .. بـەڵام پشوو بگرە ..

ڕۆژێ مام (خاتـر) ی‌باخە وان بۆ ناو باخەکەی هات و سەیری کرد کۆمەڵێـك کارژۆلە چوونەتە ناو باخـە کەبەوە و گەڵای نەمامە کانیان‌ڕووت کردوە ، ئەویش زۆر بەست بوو .. کارە کانـی‌دەر کرد و وتی :

– بۆچی لایەکم لێنـاکـەنەوە .. ؟

– ئەمەیش بێدەستەڵاتینن‌و ئەترسین ساڵێکی تـر

دایپاچی و گوڵەی ڕزگار کرد، لەم لایشەوە کونی پەرژینـە کەی پێ گرت .. لقە کانـی تر پیرۆز باییان لێ کـردو ووتیان :

– نەمان وت پشوو بگرە..

ئێمەی گوڵ خۆشە ویستی و مروڤین و ناچین بە پێیـاندا.

ئیمیرۆش نە بوایە سبەینـێ هەر ڕزگارت نە بوو ..

تریفە عبدالقادر

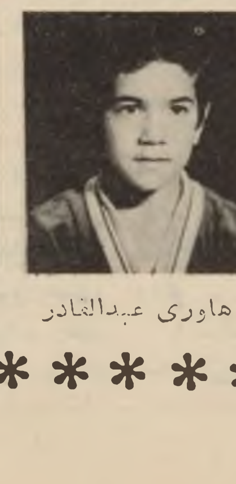
هاوری عبدالقادر

ئومید عبدالقادر

شۆخان صالح

روناك عبدالله

حکمت غریب

زینە بدیع

بەهمەن علی

شیلان رحیم

دەقی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە لە یەکەمین ئەنجوومەنی نیشتمانی لە عیراقەدا دەکاتەوە

سوور بوونی حزبەکەتان لە سەر مانە دیموکراتی یەکان بۆ گەل دووپات کرینەوەیەکی پراکتیکی یانەی راستگۆیی و قووڵی و بڕوابوونیەتی بە دیموکراتیەت

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە ووتەیەکی نەتەوەیی‌و مێژوویی فراواندا کە لە کاتی کردنەوەی یەکەمین دانیشتنی کۆبوونەوەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانی‌دا ئێوارەی ڕۆژی دووشەممەی ڕابوردوو خوێندیەوە ئەو پێخۆشحالی‌یەی سەرکردایەتی دەربڕی کە لە باس کردن نایەت نەك تەنیا بۆ ئەو ئەنجامە بیروباوەڕە مەزنانەی کە هەڵبژاردنە دیموکراتی‌یەکان دەریان‌خست‌و بەس بەڵکو بۆ ئەو گیانی لێپرسراوێتی‌یە بەرزەی تێکڕای گەلی عیراق بۆی هەڵسان‌و لە پلەی بنەڕەت‌دا ئەو ڕووتێکردنە پڕ لە حەماسە بەرزەی کە گەلی عیراق بەهۆیەوە بەرەو سنووقی دەنگ‌دان ڕۆیشتن .

سەرۆکی بەڕێز پیرۆزبایی لە خوشك‌و برایان ئەندامانی ئەنجوومەنی نیشتمانی کرد بە بۆنەی سەرکەوتنیان‌و دەست هێنانی بڕوا پێبوونی گەل‌و ئاواتی سەرکەوتنی بۆ خواستن بۆ خزمەت کردنی گەلی مەزنیان‌و بیروباوەڕەکانی نەتەوەی عەرەب . ئەمەی خوارەوەیش ووتەکەی سەرۆکی فەرماندە (صدام حسین)ە :

برا بەڕێزەکان ئەندامانی ئەنجوومەنی نیشتمانی بەوپەڕی پێخۆشحالی‌و ڕێز گرتنەوە ، یەکەمین دانیشتنی ئەنجوومەنی نیشتمانی دەکەینەوە ، ئەوەبوو گەلی عیرانی مەزن بڕوای خۆی بە هەڵبژاردنی نوێنەرانی گەل ، ئەندامانی ئەنجوومەنی نیشتمانی دا ، بۆ ئەوەی بە پێی ئەو دەستەڵاتانەی یاساو دەستوور دیاری‌ی کردوون بەشداری‌یەکی کاریگەر بکەن ، بۆ بنیاتنانی ڕێڕەوە مەزنەکەی شۆڕشی ١٧ی تەمووزو، بینە یارمەتیدەرێکی لێپرسراوو ڕاستەقینە لە سەرکردایەتی کردنی ڕێڕەوی گەلە مەزنەکەمان ، کە بە درێژایی دوازدە ساڵی ڕابوردوو ، سەرکردایەتی‌ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست‌و ، ئەنجوومەنی سەرکردایەتی‌ی شۆڕش . سەرکردایەتی‌یان کرد ، کە هەموو بە ویژدانەکان گەواهی‌ی بە توانایی‌و پاکی‌و دانایی‌و شۆڕشگێڕێتی‌و گەلی‌ی دەدەن .

لە بیستی حوزەیراندا گەلی مەزنی عیراق – بە جوانترین پلەی هۆشیاری‌یەوە – ڕەفتاری مافێك لە مافەکانی خۆی کرد کە پلەیەکی بەرزو ، ڕادەیەکی بەرزی لە نێوان مافە بنەڕەتەکانی‌داو ، ئەرکێکی شەرەفمەندانەو پیرۆزی لە نێوان ئەرکە مەزنو گرنگەکانی‌دا هەیە ، ئەوە بوو ئەم ئەرك‌و ئەو مافەی بە لێپرسراوێتی‌یەکی بەرزو دانایی‌و بە تەووژم ڕەفتار کرد ، بۆ ناحەزان‌و دوژمنانی شۆڕش شتێکی کوت‌وپڕی بوو ، وەك چۆن بۆ دۆستەکانیشی شتێکی کوت‌وپڕی بوو .

دەبێت – بەبێ سێ‌ودوو لێ‌کردن – بڵێین شتێکی کوت‌وپڕ بوو بۆ گەلەکەیشمان ئەو سەربەستی‌و بارودۆخە دیموکراتی‌یانەی کە حزبی سەرکردە بۆی ئامادە کردبوو بۆ هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی نیشتمانی .

دەزانن – برایان – بۆچی هەموو ، وەکوو یەك واقیان وڕما ، ئەگەرچی نیازەکان‌و کاردانەوە دەربارەی ئەم تاقی کردنەوە مەزنەیە لێك جیاواز بوون ؟

بارێکی نوێ‌و نائاسایی

هەمووان واقیان وڕما ، برایان ، چونکە ئەم شێوازە ، لە ڕێڕەوو لە نیازەکانی‌داو ، لەو داڕشتنانەی بە شێوەیەکی مەیدانی لە بارەیەوە دەربڕێنران ، بارێکی نوێ‌و نائاسایی بوو ، بە بەراوورد کردن لە گەڵ تاقی کردنەوەکانی جیهاندا ، چی ئەو جیهانەی پشت بەوە دەبەستێت ناوی دیموکراتی‌ی لیبراڵی لێ‌نراوە لە ڕۆژئاواداو ، کار تێکردنەکانی لە وولاتانی جیهانی سێهەم‌دا ، یان ئەو جیهانەی پشت بە ئەوە دەبەستێت ناوی دیموکراتی‌ی شۆڕشگێڕانەی لێ‌نراوە لە ئۆردووگای کۆمۆنیست‌داو ، کارتێکردنەکانی دیسان لە وولاتانی جیهانی سێهەم ،، لە هەردوو جیهانی سەرمایەداری‌و کۆمۆنیست‌دا دەستەڵات ، یان سەرکردایەتی‌ی حزبی پەیوەندیدارو دەزگاکانی ، بە لایەنی کەمەوە ، لایەنی ئەندامە پاڵێوراوەکانی دەگرێت ، بەرانبەر بە پاڵێوراوەکانی تر ، ئەوانەی لە لیستەی حزب‌دا نین .

ناشمانەوێت پتر لە ناتەواوی‌یەکانی دیکەی هەرکام لە هەردوو ئۆردووگاکە لەم بوارەدا قووڵ بینەوە ، بەم نموونەیە کۆتایی پێ‌دێنین .

بەڵێ ، برایان ، حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست مەزن بووو ، دەوری سەرکردایەتی‌ی لێپرسراوی‌ی خۆی دەربارەی هەموو گەل بە تێگەیشتن‌و شێوازێکی بێ‌هاوتا گێڕا ، مافی خۆیەتی لە مێژووی نوێ‌و کۆن‌دا ، وەکوو یەك ، تەنیا بە ناوی خۆیەوە تۆماری بکات ، لە بواری دەربڕینی دیموکرات‌و تێڕوانینی لێپرسراو بەرانبەر بە گەل شانازی‌ی پێوە بکات .

بۆ یەکەمین جارە لە مێژووی ئادەمیزاددا ، حزبێکی لێپرسراو لە سەرکردایەتی‌ی دەستەڵات ئەندامان‌و لایەنگرەکانی خۆی بەرەڵا دەکات لە گەڵ ڕۆلە ڕێکنەخراوەکانی گەل‌دا کێ‌بەرکێ بکەن ، بە هەلی وەك یەك لە لایەنی یاساوەو ، بە هەلی وەك یەك نا لە لایەنی واقیعەوە ، ئەوە بوو سەربەخۆکان تیایدا سەربەستی‌ی تەواویان هەبوو ، یان پتر لەو سەربەستی‌یەی کە پێویستە ، حزبی‌یەکانیش بەشێکی ناتەواویان لە سەربەستی هەبوو ، یان نەك وەك ئەوەی پێویستە .

بۆ یەکەمین جاریشە لە مێژووی حزبە شۆڕشگێڕەکان‌دا ، ئەندامی سەرکردایەتی‌ی بالاو ئەو تێکۆشەرانەی تەمەنی لاوێتی‌ی خۆیان لە تێکۆشان‌داو ، لە ڕووبەڕوو بوونی مەترسی لە کاری نهێنی‌داو ، لە بارودۆخی بنیاتنانی کۆمەڵی نوێ‌دا بە سەر برد ، لە گەڵ هاووڵاتی‌یە باشەکان‌دا کێ‌بەرکێ دەکەن ، بەڵام هەندێکیان لەوانەی (تا چێشتەنگاو دەنوون » ،، هەندێکیشیان (بن‌باڵی ئارەقی نەکردووە) لە خزمەت کردنی گەل‌دا ، یان لە تێکۆشان‌دا بۆ داکۆکی کردن لە گەل‌و لە مافەکانی ، وەك چۆن پەندە عیراقی‌یە باوەکەی نێو خەڵکی وا دەڵێت .

بارودۆخی دەستەڵات هەبوون‌و بەتوانایی

ئەدی – برایان – ئەمە حالەتێکی بێ‌هاوتا نی‌یە لە نێو هەموو حالەتەکان‌دا ؟ ئەوەی لەم حالەتەدا گرنگ بێت ، برایان ، بووو لە بارودۆخی (دەستەڵات هەبوون) و بە توانایی‌دا جێبەجێ کراو ، لە بارودۆخێك‌دا کە حزب پێویستی بە هیچ جۆرە تەزکیە کردنێکی ڕواڵەتی نەبوو ، بۆ بەهێز کردنی میللی‌یانەی خۆی ، لە پێناوی پەڕینەوەی کۆسپێك‌دا ، یان حالەتێکی گران‌دا ، وەکوو چۆن لە وولاتانی جیهانی سێهەم‌دا زۆر باوە ، لەوانەیش نیشتمانی عەرەب ،، لەبەر ئەوە ، ئەو ڕەفتارە دیموکراتی‌یانەی دیتان‌و خۆتان‌و گەلی عیراق ڕەفتارتان کردو ، ژمارەیەکی زۆریش لە عەرەب‌و بێگا نەکان ، کە ژمارەیەکی باشی ڕۆژنامەنووسیان تێدا بوو ؛ لە گەڵتان بەشداری‌ی بینین‌و چاودێری کردنیان کرد ، ئەوا حالەتی پێداویستی‌ی پێویستی‌یەکانی نی‌یە ، بەڵکوو حالەتی پێداویستی‌ی جێبەجێ کردنی بیروباوەڕەکانی بەعسیەتە کە حزبەکەتان ،، سەرکردەی شۆڕش‌و جەماوەر باوەڕی پێ‌یەتی .

پیرۆزی‌ی حزب

لەبەر ئەوەی بە نرخ‌ترین‌شت کە بەعسی‌یەکان ، لە لایەنی سیاسی‌و بیروباوەڕەوە ، بە پیرۆزی دادەنێن ، ئەوا پەیوەندی‌یانە بە حزبەوە ، لەبەر ئەوە ویستیان خۆیان لە کەوتنە نێو هەر هەڵەیەکەوە بە دوور بگرن ، لە چوارچێوەی پڕوپاگەندە کردنی هەڵبژاردنەوە ، حزبەکەیان وای لێك دەداتەوە کە هەڵس‌وکەوتێکە دیموکراتیەت‌و بناغەکانی‌و ،یەکسانی لە نێوان‌داو لە نێوان سەربەخۆکان‌دا ، یان ئەندامانی حزبەکانی تردا تێك‌دەدات ، لەبەر ئەوە زۆر لە بەعسی‌یەکان شەرمی دەکردو خۆی دەگرت ، کاتێك لە مێژووی تێکۆشانی خۆی‌و ، ئەو قوربانی‌و چاکانەی دەیدا بۆ گەلی پێشکەش کردوون ، لە کاتێك‌دا سەربەخۆکان‌و ، ئەندامانی حزبەکانی تر ، بە تەواوی سەربەستی‌یەوە لە ووتنی هەر شتێك‌دا کە لەو باوەڕەدا بوون کەسایەتی‌و پلەی کۆمەڵایەتی‌یان بەرز دەکاتەوە ڕەفتاریان دەکرد ، ئەگەرچی ئەو قسەیە ڕاست‌بێت ، یان ڕاست نەبێت ، لەوەیش کە هەندێك بەعسی‌ی بێ‌هێز کرد ئەوە بوو کە هەندێکیان لە ناوچەیەکی هەڵبژاردن‌دا پاڵێورابوو نەی دەناسی ، یان لەوەیش بە باشی دانیشتووەکانی نەدەناسی ، هەروەها دانیشتووەکانی بەباشی نەیان دەناسی ،، ئەوە بوو پاڵێوراوە بەعسی‌یەکان ئەم دانانەیان قبووڵ کرد ئەویش بۆ لە چاو گرتنی ئامۆژگاریەکانی ڕێکخراوی حزبی‌ی لێپرسراو ، ئەوە بوو ئاواتی دەروونیان ئەوە بوو کە لە ئامادە کردنی جەماوەردا بۆ بەرژەوەندی‌یان لە هەڵبژاردن‌دا حزب دێتە دادیانەوە ، کاتێکیش حزب لە بەرانبەر پاڵێوراوەکان‌دا بەبێ لایەن مایەوە ، هەندێك پاڵێوراوی بەعسی وای لێ‌هات وەك بڵێیت لە بیابان‌دا ڕاوەستاوە ، بەبێ فریاد ڕەس بان ، بەڵکوو هەندێکیان وەکوو ئەو کەسە وابوو کەرەخرێتە نێو دەریاوە ، کە وەك پێویستە بەو جۆرە خۆی بۆ مەلەوانی ئامادە نەکردووە .

لە بەر ئەوەی هاووڵاتی‌یان گوێ‌گران وا تێ‌نەگەن ئێمە لەم قسەمانەدا دەمانەوێت پینەی سەرنەکەوتنی هەندێك بەعسی بکەین ،، ڕێم بدەن پێتان بڵێم ، ،

گەلی عیراق سەرکەوت

بە شێوەیەکی گشتی ، گەلی عیراق ، پشتگیری‌ی بەعس‌و نەریت‌و پاڵێوراوەکانی گرت ، نەك بۆ لایەنێکی سیاسی غەیری ئەو،بەم جۆرە ، بەعسی‌یە ڕێکخراوەکان بە شێوەیەکی زۆرو سەربڵندانە لە هەموو لایەکی عیراق‌دا سەرکەوتن ، ئەگەرچی لە لایەنی ژمارەی دەنگەکانەوە بووە ، یان لە لایەنی ئیعتباراتی ترەوە بووە .

گەلی مەزنی عیراق ڕێزی لەم حزبە نا بۆ قوربانی دان‌و دەستکەوتە مەزنەکانی‌و ، ڕێزی لە بە جەرگیتی‌ی بیروباوەڕەکەی نا لە شێوازی دیموکراتی‌یانەی کە بۆ ئەنجوومەنی نیشتمانی ڕای‌پەڕاند ، ئەو کاتەی وەك یەکێ لە نێوان ئەندامە تێکۆشەرەکانی‌و غەیری ئەندامەکانی‌دا هێنا کایەوە ،بەم جۆرەیش گەلی عیراق حزبە سەرکردەکەی لە سەر بیروباوەڕەکەی‌و دڵسۆزی‌و خۆبەخت کردنی پاداشت دا ، سوپاس بۆ گەلە مەزنەکەمان لە سەر ڕەسەنایەتی‌ی‌و ، لە سەر هاندانی ، کاتێك لایەنی حزبی گرت‌و ، لایەنی سەرکردایەتی‌ی گرت‌و ، لایەنی شۆڕش‌و بیروباوەڕەکانی‌و نەریتەکانی گرت‌و ، بە ئاشکرایی‌یەکی زانستانەی هەست پێ‌کراو ، کە دەخرێتە سەر چەند بۆنەیەکی خۆشەویستی لەمەوبەری ئەم ڕەفتار کردنە ، شوێنی دوژمنانی گەل‌و ، دوژمنانی حزب‌و دوژمنانی شۆڕشی دیاری کرد ، دەرسێکی قووڵ‌و ئەوتۆی پێ دادان ، هیوامان ئەوەیە بە هەڵەدا چووەکان بیخەنە حسێبی خۆیانەوە ، بۆ ئەوەی تا کات تێ‌نەپەڕیوە ، بە ئاگای خۆیان بێنەوە ،، ئەوە بوو گەلی عیراق ، بە شێوەیەکی سەرزمێری‌و پراکتیکی کە شێواندن‌و تێك‌دان هەڵناگرێت ، ووتی ئەو بیروباوەڕەکانی شۆڕشی هەڵبژاردو حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی‌ی بە سەرکردەی ڕێڕەوەکە هەڵبژاردو ، لە سەر ئەو تایبەتێتی‌یە قایل بوو کە ، لە ژێر دەواری شۆڕش‌دا ، لە سەرماو گەرما خۆی دەپارێزێت‌و ، بە تەنگ بیروباوەڕەکانیەوەیە ، کە لە پێناوی گەل‌دا کار دەکات‌و ، لە ژێر دەواری شۆڕش‌دا ڕەفتاری دیموکراتیەت دەکات ، نە سەربەستی‌و نە دیموکراتیەت ، بەڵکوو نە ژیان بۆ ئەو کەسەیە کە لە نێوانمان شوێنێك لە دەرەوەی دەواری شۆڕش‌و نەریت‌و ڕەفتارەکانیدا هەڵ دەبژێرێت .

ڕۆڵەکانی شۆڕش‌و گەل

ئا بەم جۆرە – برایان – ئەو کەسانە بە ئەندامێتی‌ی ئەنجوومەنی نیشتمانی هەڵبژێرران کە بە ڕۆڵەکانی شۆڕش‌و حزبە سەرکردەکەی ، دایان دەنێین ، ئەگەر ئەوانە بەعسی‌ی ڕێکخراو بن ، یان ڕێکنەخراو بن ،، ئەندامی حزب بن ، یان ئەندام بن لە حزبێکی برادا ، ئەندامی بەرە بن ، ئەمەیە سیفەتی ئێوە ، برایان ئەندامانی ئەنجوومەنی نیشتمانی ، ئێستا ،، هەر کەسێکیش لە کاتی ڕاپەڕاندنی کاروباری لێپرسراوی‌دا ، خوا نەخواستە ، سیفەتێکی تری هەبوو، ئەوا نرخاندن‌و هەڵوێستێکی تری دەبێت .

من – لەم بۆنەیەدا – پێخۆشحاڵی‌ی خۆمان لە سەرکردایەتی‌دا کە لە باس کردن نایەت ، ڕادەگەیەنم، نەك تەنیا بۆ ئەو ئەنجامە بیروباوەڕە مەزنانەی کە هەڵبژاردنە دیموکراتی‌یەکان دەریان خست‌و بەس ، بەڵکوو بۆ ئەو گیانی لێپرسراوێتی‌یە بەرزەی تێکڕای گەلی عیراق پێ‌ی هەڵسان‌و لە پلەی بنەڕەت‌دا ئەو ڕووتێکردنە پڕ لە حەماسە بەرزەی کە گەلی عیراق بە هۆیەوە بەرەو سنووقی دەنگ دان ڕۆیشتن.

لەبەر ئەوە پیرۆزبایی لە خوشك‌و برایان ئەندامانی ئەنجوومەنی نیشتمانی دەکەم بە بۆنەی وە دەست‌هێنانی بڕواپێ بوونی گەل‌و ، ئاواتی سەرکەوتنیان بۆ دەخوازم لە خزمەت کردنی گەلە مەزنەکەیان‌داو ، بیروباوەڕە پیرۆزەکانی نەتەوەی عەرەبی‌داو ، پیرۆزبایی لە گەلی عیراق دەکەم ، بۆ ئەم تاقی کردنەوەیە پێشەنگەی‌و ئەم گیانە بەرزەی لە دەربڕینی ئەم تاقی کردنەوە نموونەداو ،، سوپاسی بەعسی‌یە ڕێکخراوەکان دەکەم بۆ تێگەیشتنی لێپرسراوێتییان سەبارەت بڕیارەکانی سەرکردایەتی‌و ، ئەو هۆشمەندی‌یە قووڵەیان بەرانبەر بە هۆیەکانی‌و پێداویستی‌یەکانی سەرکەوتنی‌و، ئەو خۆ گرتن‌و ددان بە خودا گرتنە بەرزەیان کە هەرگیز بەبیردا نایە .

برایان :–

گەلی عیراق – لە چوارچێوەی ڕەفتار کردنی دیموکراتیەتەوە – ئەوەی دەرخست کە گەیشتووەتە ئەو ڕادەیەی کە دەتوانێت مافەکان‌و ئەرکەکانی خۆی بە شێوەیەکی ڕاست‌و ڕەوان لە لایەنی ڕووتێکردنی گشتی‌یەوە دەربڕێت ، بە چەشنێك لە گەڵ نەبەردی‌و شارستانیەتەکان‌و ئەو بیروباوەڕانەیدا بگونجێت کە ، بە سەرکردایەتی‌ی حزبە تێکۆشەرەکەی ، ئێستا هەڵی گرتوون ، ئەوە بوو بۆ هەموو جیهانی دووپات کردەوە ئەو ڕۆڵەی نەبەردی ئەو شارستانیەتە دێرینە ناسراوەی دۆڵی میسۆپۆتامیایەو ، ئەو ڕۆڵە شەرعی‌ی بنەڕەتە بۆ مێژووی نەتەوەی عەرەب‌و تاقی کردنەوەکانی لە ژیان‌دا ، بەغدایش کە لە چەند ماوەیەکی

Institut kurde de Paris

زانراوی مێژوودا ، مەڵبەندی تیشك دانەوەی شارستانیەتەکانی مرۆڤایەتی بوو ، هەروەها مەڵبەندی ڕاپەڕاندنی شارستانیەتی نەتەوەی عەرەبو هیمەتی نەتەوایەتی‌ی بوو ، ئەمڕۆ . سەر لە نوێ ، ڕەفتار کردنی دەورو ڕۆڵی نموونەیی خۆی دەگەڕێتەوە ، لە شوێنێکی هۆشیارانەو بە ترانا بۆ ئەو بەخشینەی کە هەرگیز لە بن‌نایەت .

بەم چەشنە گەلەکەمان دەچێتە ڕادەیەکی پێشکەوتووی ڕەفتار کردنی دیموکراتیەتەوە ، دوای ئەوەی هۆشەمەندی‌یەکەی ڕادەیەکی پێشکەوتووی تۆمار کرد لە چاو ئەوەی لە پێش‌دا تێیدا بوو ، پاش ئەوەیش کە حزبی سەرکردە دەوری خۆی بە لێپرسراوێتی‌یەکی بەرزەوە بینی ، لە گەیاندنە ئەم ڕادەیەی هۆشیاری‌یەداو ، پاش ئەوەی کە شۆڕش قۆناغێکی فراوانی لە بواری ئاسایش‌و نیشتەجێ‌یی‌و جێبەجێ کردنی پەیڕەوی کۆمەڵایەتی‌و ئابووری‌و سیاسی‌و ڕۆشنبیری دا بڕی ، ،

بەم جۆرەیش وێنەو پەیوەندی لە نێوان ڕادەی گەلی لە دەربڕینی ووردی مافەکانی خۆی‌و ، لە نێوان ئاسایشی شۆڕش‌و هێمنی‌ی لە لایەکەوە ، لە لایەکی ترەوە لە نێوان ڕادەی ئەو مافانەی کە پێویستە لە کاروباری ژیان‌دا ڕەفتار بکرین، تێکەڵاوی دێتە ئاراوە ، بەتایبەتیش لە مەسەلەی دیموکراتیەت‌دا ، لە لایەنی گەلەوە .

دیموکراتیەت یەکێکە لە ئامانجە هەرە گرنگەکانی حزبەکەتان

برایان ، دیموکراتیەت‌و ، گرنگی‌ی سەربەستی‌ی مرۆڤ یەکێك بوو لە ئامانجە هەرە گرنگەکانی حزبە مەزنەکەتان ، کە لە پێناوی‌دا قوربانی‌ی بە نرخی داوە ، تاکوو کاروانێکی گەورەی لە شەهیدە عەرەبو عیراقیەکان تۆمار کرد ئەویش لە هەموو بارو دۆخ‌و قۆناغەکانی تێکۆشان‌دا ، لەبەر ئەوە بەتەنگەوە بوونی حزبەکەتان سەبارەت مافە دیموکراتی‌یەکان بۆ گەل ئەوا دووپات کردنەوەی ڕاستگۆیی‌و قووڵی‌ی باوا بوونیەتی‌بە دیموکراتیەت‌و ، ئامادە بوونی هەمیشەیی بۆ ئەوەی داکۆکی‌ی لێ‌بکات‌و ڕەفتارەکانی‌و تاقی‌کردنەوەکانی قووڵ تر بکات ، نەك هەر لە بارو دۆخی تێکۆشانی نهێنی‌داو بەس ، بەڵکوو کاتێك دەبێتە سەرکردەی کۆمەڵ‌و ، دیسان لە مەرکەزی دەسەڵاتی دەوڵەتەوە شوێنی لێپرسراوێتی دەگرێتە دەست .

ئەمەیش ڕەسەنایەتی‌ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست‌و شۆڕشی تەمووز دووپات دەکاتەوەو ، ـ بە ئاشکرا ـ جیاوازی‌ی نێوان ئەوانە دەردەخات کە لە بارو دۆخی کاری نهێنی‌دا ، یان لە بارو دۆخی تایبەت‌دا وا لە قسەی بیرو باوەڕی‌یانە دەکەن ، دەبێکەنە هۆی گەشتن‌و ، لە نێوان ئەوانەدا لە بارو دۆخی دژوارداو ، لە بارو دۆخی (دەست‌چوون)دا ، لە هەردووك‌دا وەك یەك ، بیرو باوەڕەکان دەخەنە شوێنی لایەنگرتنی بەشەردفانەو خۆپێوەبەستنی چارەنووسیانە .

● لەبەر چاوی ویژدانی گەل‌و سوودو دەسەڵاتیدا

لەوانەیە یەکێك بپرسێ : ئەگەر ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و حزب ، لەم ڕوانگە فراوانەوە سەیری مەسەلەی دیموکراتیەت دەکاو دەیخاتە ئەم موقعە باڵایەوە ، ئەی بۆچی بەر لەم مێژوویە ئەنجومەنی نیشتمانی هەڵنەبژێردرا ؟!

بۆ وەڵام دانەوەی ئەم پرسیارە ، دەبێ لایەنی چەند کاروباریکی مەبدەئی‌و لایەنی چەند کاروبارێکی مەوزوعی‌و بە کارکە پەیوەندیان بەم مەسەلەیەوە هەیە بگرین ، جا لە سەر ئەم بنەڕەتە دەڵێین جەوهەری بنەڕەتی لە دیموکراتیەتدا ـ وەك شۆڕش دەیبینێ ـ لەبەر چاوی‌و ئامادە بوونی ویژدان‌و سوودو دەسەڵاتی گەلە بەشێوەیەکی هەمیشەیی لە عەقڵ‌و لە ویژدانی مەرکەزی سەرەکی بڕیاردانە لە شۆڕشداو هەموو مەرکەزەکانی تری بڕیاردان لە مستەوای خوارەکیداو خۆ لادان لەوەی بڕیاری کاروبار لە ژێرخانی تاریکدا بدرێ ، بەڵکو ئەو ڕاستیانەی پێویستە گەل ئاگاداریان بێ بخرێنە بەرچاوی‌و سەرنجیان بدات‌و بڕیاری کاروباری بنەڕەتیش لە سیاسەتی گشتی‌دا لە سەر ئەساسی کاری بە کۆمەڵ بێ .

جا سەرکردایەتی شۆڕش‌و حزب هەر لە ١٧ـ٣٠ تەموزی ١٩٦٨وە سیاسەتی گشتی یان لە سەر ئەم بنەڕەتە کردوە ، ئیتر بەو پلەیە بوبێ یا ئەمیان ، بەم جۆرە بۆبێ یان جۆرێکی تر ، هەربەم جۆرەش کۆمەڵ‌و یەکێتی‌و نەقابە پیشەییەکان‌و ئەنجومەنەکانی گەل‌و بەرەی نیشتمانی‌و نەتەوەیی پێشکەوتنخوازو لیژنەکانی وت‌وویژ لە ناو حزبداو لە نێوان حزب‌و جەماوەری گەلدا لە ماوەی کۆڕی کراوەو کۆبوونەوەی میللی ڕاستەوخۆوە بۆ لێکۆڵینەوەی مەسەلە گرنگەکانی ژیانی هاووڵاتیەکان‌و سیاسەتی گشتی ، لەمانە موناقەشە کردنی یاساکان بەر لە دانانیان ، ئەمانە هەموو لقی گرنگن‌و ئەهمیەتی تایبەتیان هەیە ، جا ئەگەر چی پلەی تأسیریان لە سەر مەرکەزی ئەساسی بڕیاردان یان مەرکەزەکانی تری بڕیاردان لە دەوڵەتدا جیاوازی لە بڕیاردانی لایەنی بنەڕەتی‌و لقی ژیانی ئابوری‌و کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌و ڕۆشنبیری‌یدا بووبێ ، لەبەر ئەوە لە دایك بوونی ئەنجوومەنی نیشتمانی وا لە شۆڕش ناکا واز لەم جوگە دیموکراتیانە بهێنێ یان لە نرخ‌و گرنگیان لە بنیاتنانی دیموکراتیەتی نوی‌دا لە وڵاتەکەماندا عیراق وەك نموونەیەکی پێشکەوتو لەوەی بۆ هەموو کومەڵی عەرەب چاومان لی‌یەتی کەم ببێتەوە ، ئەمە لە لایەك ، لە لایەکی ترەوە ، پێویستە کۆمەڵی بەر لە شۆڕش بیر بهێنینەوە ، کە ماوەی سەدان ساڵ بوو لە دەوری سەرکردایەتی دلسۆزو لێپرسراو بێ‌بەش بوو ، سەرەرای ئەوەی نیسبەتی نەخوێنەواری‌و نەخۆشی

کۆمەڵایەتی‌و سیاسی لە ناویدا گەیشتبووە ڕادەی ترسناك ، لەبەر ئەوە ، ئەگەر بەهاتایەو ئێمە لە ساڵەکانی سەرەتای شۆڕشدا هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانیمان بکردایە دەبوایە یەکێ لەم دوو شێوازەمان هەڵبژاردایە ! یان شێوازی سەپاو لە زوربەی کۆمەڵەکانی جیهانی سێیەمدا! یان وڵاتانی تری دەرەوەی کۆمەڵەی جیهانی سێیەم کە تیا دەگونجێ دەسەڵاتی گەل وەك ئەنجام گزی تیا بکرێ‌و ئەمەش ئێمە ڕەفزی دەکەین ، چونکە شۆڕشی تەموزو حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست پێچەوانەی گزی‌و کەڵەکەبازی‌یەو پەروەردەی نیشتمانیمان ڕەفزی هەموو فەڵبێك‌و ڕەفزی هەموو گزیەك لە سیاسەتدا دەکا ، یان مومارەسەی دیموکراتی لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانیمان بکەین بە پەردەی لە ڕێ لادان لە شۆڕش‌و دەستکەوتەکانی گەل‌و دەستکەوتەکانی شۆڕشی مەزن ، کە بەوەش وا دەر دەکەوین کە تەنیا بەقسە مەبدەئین نەك لە ڕووی مەسئولیەتی مێژوویی‌و تێکڕایی دووربینی بەرامبەر ئینسان‌و مافەکانی‌و دەوری سەرکردایەتی‌و ئەرکەکانی بەرامبەر بە کۆمەڵ‌و سازاندنی یەکسانی‌و بە کارهێنانی ڕاستی زەمن بە لایەنی سوودی ڕاستەقینەی نێوان ئەرك‌و مافداو.... ئەمەش ئێمە ڕەفزی دەکەین .

● ئەنجومەنی نیشتمانیمان چۆن دەوێ

برایان :

بەو گیانە دیموکراتیانەیەی گەل ئەندامەکانی هەڵبژارد دەمانەوێ ئەنجومەتی نیشتمانی پشتیوانی قوڵ کردنەوەو سەخت بوونی شۆڕش بێ لە سەر بنەڕەتی ئامانجە مەرکەزی‌یە زانراوەکانی لە خەباتی نیشتمانی‌و نەتەوەییداو بنیات نانی ئابووری کۆمەڵایەتی ، نەوەك پەردەیەك بێ ، یاز ڕێگا بێ بۆ پاشگەزبوونەوە لە باوەڕەکانی شۆڕش‌و دەوری سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ، ئێمە دەمانەوێ ئەنجومەنی نیشتمانی نوێنەری ڕاستەقینەی گەل بێ لە پێناوی زامن کردنی باری باشی ئابوری لە ڕێگای سۆشیالستی‌یەوە ، نەك وەسیلەی پاراستنی سوودی بورجوازی‌و ژیانەوەی سوودی نارەوای کەمەکی بێ ، ئێمە دەمانەوێ وەسیلەی شەریف بێ بۆ شۆڕش دژی دوژمنەکانی ، نەك پاچی روخاندن بێ یان چەقۆیەکی غەدار بۆ سەربڕینی جەماهیر لە تاریکی‌داو لەسوودی دەستەیەکی کەمو چاوبرسی لە ڕۆژی ڕووناکداو لە سەر حسابی جەماوەری فراوانی گەل، ئێمە دەمانەوێ پشتیوانی بەدی‌هێنان‌و زامن کردنی سوودی نەتەوەی عەرەب ، ئامانجەکانی بێ نەك ڕێگایەك یان پەردە بێ بۆ تەنازل کردن لە بیروباوەڕی شۆڕش لە خەباتی نەتەوەیی‌و یەکێتی‌و ڕزگاری ، ئێمە دەمانەوێ ئەنجومەنی نیشتمانی دیواری پتەوی .زیاتر بێ بۆ پاراستنی عیراق لە غەدرکەران‌و لە بە هێز کردنی ڕیزی سەربەخۆییدا دژی بێگانە نەك دەرگای دواوە بێ بۆ هاتنە ژورەوەی بێگانەو کار کردنە سەر سەربەخۆیی‌و ڕێزو نرخی ئەم گەلە پاکەو ئەم وڵاتە مەزنە .

برایان :

ئەم جۆرە بیروباوەڕە ، بەرلەم ڕۆژە نەدەتوانرا بەدی بێن ، لەبەر ئەوە ، ڕۆژی ٢٠ی حوزەیران‌و ئەمڕۆش ـ ٣٠ حوزەیران ـ دوو ڕۆژی موناسب بوون بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی‌و کردنەوەی بۆ دەستکردن بە کارو ئەرکی نیشتمانی شەریفی .

● بەردەوام دەبین لە مومارەسەی دیموکراتی

بەم جۆرە ، بە زمانی گوللە قسە دەکەین‌و مومارەسەی دیموکراتیەتیش لە فراوان ترین دەرگایەوە دەکەین هەرواوەمێنینەوە ، هەتا کاتێکیش کە تفەنگمان ڕووبەڕووی دوژمنەکانی شۆڕش بە دەستەوەیە ، لە سەر ئەم بنەڕەتە بەردەوام دەبین لە مومارەسەی دیموکراتی‌و لەو جەوهەرەیدا کە پەنجەمان بۆ کێشاو لە هەموو قوناخەکانداو لە سایەی هەموو زروف‌و گۆڕانەکانیاندا ، گەڕانەوە لە سەر ڕێی دیموکراتیەت نیە ، هەتا ئەگەر شێوازو دەربڕین لەم قوناخەوە بۆ یەکێکی تر بگوردرێ ، یان لەبەر ئەم هۆیەو هۆی تر بێ ، هەروەك چۆن دروشمان نەگەڕانەوە بوە لە ئامانجە ستراتیژیەکانی تری شۆڕش ، لە خەباتی نەتەوەیی‌و یەکێتی خوازو بیناکاری سۆشیالستی‌دا .

بەم جۆرە ، گەلی عیراق بۆ یەکەمجار لە مێژوویداو بەم شێوە پیرۆزە مومارەسەی دیموکراتیەت لە فراوان ترین دەرگایەوە دەکا ، نەك لە پەنجەرە تەنگەکانیەوە ، لەبەر ئەوە ئەوانەی دەڵێن ، بە تایبەتی نووسەرە ڕۆژئاواییەکان ، دەڵێین گەلی عیراق دوای بیست‌ودوو ساڵ بۆیەکەمجار مومارەسەی دیموکراتیەت دەکا ، ئەوان زوڵم لە شۆڕشەکەتان دەکەن ، زوڵم لەم تاقی کردنەوەیەی گەلەکەتان دەکەن لە ژێر بەردەی هەڵە کردنیان بە دەستی ئەنقەست ، چونکە دەیانەوێ وای لێك بدەنەوە کە تاقی کردنەوەی ئەمڕۆتان لە مومارەسەی دیموکراتیانەدا لە ڕووی لایەن‌و شێوازەوە ببەستنەوە بە ڕابوردووی ناپەسەندەوە ، بۆ عەهدی بەر لە شۆڕشی تەمووزی ساڵی ١٩٥٨ ی دەرەبەگایەتی ـ شێوە سەرمایەداری، کە دەسەڵاتی گەلی بە شێوەیەکی فراوان تیا هەڵدەردرایەوەو جەماوەری جوتیار لە ژێر قامچی دەرەبەگدا ڕاپێچ دەکران تا ئەو دەورە بگێڕن کە لە شانۆیی هەڵبژاردنی پەرلەماندا بۆیان ڕەسم کرا بوو ، بەختی حەڵکی شاریش لە خەڵکی گوند باشتر نەبوو لە ڕووی جەوهەرەوە ، لە کاری « پەرلمان »ی بە پەنگ ناوبانگ دەرکردودا ، بە کرێگیراو نەخۆش بەم شێوەو دەهێنران دەخرانە سەر لیستەی « موافچ » خۆ ئەگەر پرلمان بە هەندێ کەسی نیشتمان بەروەر چاوی بڕێژرایە ، ئەمە ناچاری بوە ـنەك وەك

ویست‌و بۆ پەڕینەوە لە زروفیکی تایبەت بوە ، لەبەر ئەوە ، ئێمە دەتوانین بڵێین ئەم تاقی کردنەوەوە دیموکراتیەی ئەمڕۆ ئێمە تیا دەژین‌و ئەڵقەیەکی گرنگی پێشکەوتوی زنجیرەکەی دەبەستین ، قابیلی بەراورد نیەو بە هەموو شێوەو سیمایەکیەوە بە ناوی گەلی مەزنی عیراق‌و بە ناوی شۆڕشی تەموزی پیرۆزو بە ناوی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستی تێکۆشەرەوە تۆمار دەکرێ .

● سی حوزەیران تەنیا ڕێکەوت نەبوو

برایان :

کردنەوەی ئەنجومەنی نیشتمانی لە سی حوزەیراندا تەنیا ڕێکەوت نەبوو ، بەڵکو هەڵبژاردنی ئەم ڕۆژە ، نەك ڕۆژێکی تر مەبەستی تیا بوو ، تا ئاهەنگی کردنەوە لەم ڕۆژە ئازیزەی ژیانی گەلەکەماندا بێ‌و ڕێزو نرخ‌دان بێ بە تێکۆشانی پیرۆزی کە ڕۆژێکی وەك ئەمڕۆژە نەمرەی ساڵی ١٩٢٠ شۆڕشەکەی بەرپا کرد ، شۆڕشی بیست یەکەم شۆڕشی گەلەکەمان بوو لە مێژووی هاوچەرخداو لەو ماوەیەوە ئارەزووی دەسەڵاتی خۆی بۆ سەر بەخۆیی‌و سەربەستی‌و ڕەفز کردنی هەموو شێوەیەکی ئیستعمارو دەست بەسەر گرتن .

ئێستا چاوی شەهیدانی شۆڕشی بیست‌و برژانگەکانیان بە ڕەزامەندی لێك‌دەنێن دوای ئەوەی نەوەکانیان ڕۆڵەکانی عیراق نیشتمان‌و گەلیان ڕزگار کرد .

● باوڕمان نەوەی ژیانە

برایان :

مایەوە ئەوە بڵێین : ئایا متمانە بەو شێوازە ڕێکخراوی‌و ئیداریە بکەین کە لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانیدا لەم دەورەیەدا لە سەری ڕۆشتین بۆ دەورەکانی داهاتو .

باوەڕمان ، کە بەوە بو لەو ماوەیەوە شۆڕش بەرپا بوو ، دەستکەوتەکان لە مەیدانی دیموکراتیاو مەیدانەکانی تردا بەدی هاتن ، نەوەی ژیانە ، لە کاتێکدا ژیان بەرێوە دەباو بەرەو گۆڕانی پێشکەوتنی دەبا ، چونکە دەستکەوتی تێکەڵی مرۆڤە لە عەقڵ‌و ویژدانیدا ، لە زروفی نەفسی‌و کۆمەڵایەتیدا لە خواست‌و ژیانی ڕۆژانەیدا ، لە هەموو لایەنەکانی تردا، لەبەر ئەوەش دروست بووی واقع‌و لە بنەڕەتیەوە هاتوە ، حاڵەتی مرۆڤایەتی بزواوە لە بزوتنەوەی کۆمەڵ‌و گۆڕانەکانیا لەبەر ئەوە ، لە مەیدانی دیمکراتیا ، لە مەیدانی سۆشیالستی‌دا ، هەروەك ئەوەیە لە مەیدانی خەباتی نەتەوەیدایەو لە کاتێکدا متمانە بە ڕێ‌ڕەو بنەڕەتی دیاری کراوی نیسبی دەکا ، ئەو بیروباوەڕە بە شێوازی دەر دەبڕێ کە وەستان‌و بەستەڵەکو خۆ خواردنەوە ناگرێتە خۆی ، لە سەر ئەم ئەساسە ، لە کاتێکدا خۆمان بە بنەڕەتی دیموکراتی حزبەکەمانەوە لە باری سەرنجی سەیر کردنی مرۆڤەوە دەبەستینەوە لە سەربەستی‌و لە دەوری بینا کاری مەسئولدا لە ناو کۆمەڵداو لە کاتێکدا خومان بە جەوهەری مومارەسەی دیموکراتی پێشکەوتووەوە دەبەستین کە لە ٢٠ حوزەیرانی ئەمساڵەوە دەستی پێ‌کرد . بێگومان دەبێ چاومان لەوەوە بێ کە شێوازی دەربڕین لە مەیدانی ژیاندا مانای بزوتن‌و پێشکەوتن‌و نوێ بوونەوە لە خۆی دەگرێ‌و لەبەر ڕوناکی واقع‌و نوێ بوونەوەی لە ماوەی چوار ساڵی داهاتووداو ساڵانی دوایی تر ، بەم جۆرە شێوازی دەربڕینی دیموکراتی حاڵەتی مرۆڤایەتی زیندوی پێشکەوتو دەبێ هەر وەك یاساکانی مرۆڤایەتی بە گشتی .

بڵاو کردنەوەی دیموکراتی بەهەموو ماناکانیەوە

ئێستاکە چوارچێوەی تیوری‌و کردەکی مانای پراکتیکی نوێی دیموکراتی لەبەدەمماندا لەم مەڵبەندەوەو بۆ ئەو مەبەستانەی نیشتمان‌دان روون بۆتەوە ، بۆیە ئۆباڵی سەرکردایەتی شۆڕش‌و ئۆباڵی حزبی شۆڕش‌و ئۆباڵی گەلی عراق‌و ئەو حزبانەی لە بەرەدا بەشدارن ، پێویستە لە فراوانی‌و قوڵی‌و دلێریدا پتر ببێ ، ئەمەش لە دلێری بڕیاری سەرەتاکە باسمان کرد کەمتر نی‌یە ، ئەمەش بە دابین کردنی سەربەستی تەواوەتی بۆ ئەندامەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانی تا بیروڕای خۆیان دەرببڕن‌و دیموکراتی بە هەموو مانا قوڵەکانیەوە لە کۆبونەوەو وتووێژەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانیدا بڵاو ببێتەوە .

ئەوەندەی پەیوەندی بە ئۆباڵی سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕشەوە هەیە ، من لەبەر دەمتاندا ـ براینە ـ ڕایدەگەیەنم کە ئێمە بڕیارمان داوە، بە لێپرسراوی‌یەکی قوڵ‌و ئەقڵێکی سەقام گیرەوە هەموو ماناو دۆخەکانی پراکتیکی دیموکراتییانە بۆ ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی دابین بکەین‌و پڕ بە پێستی چاودێری شۆڕشگێڕانەی لێپرسراو چاودێری بکەین بەبێ ئەوەی وەسی بین لە سەری یان لەبری بین ، لە پێناوی ئەوەدا کە بە ویستێکی هوشیارو ئەوپەڕی سوربوون لە سەر سودو قازانجی گەل‌و نیشتیمان‌و ئامانجەکانی شۆڕشە مەزنەکەمان ئۆباڵی سەرشانی ڕاپەڕێنی‌و ، ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی لە بڕیاردانی ئەوەدا سەربەستن کە بەڕاستی دادەنێن‌و کە بە لایانەوە خزمەتی گەل‌و ئامانجە نیشتیمانی‌و نەتەوەیەکان دەکات لە سیاسەتی عەرەبی‌و نێو دەوڵەتانداو لە سیاسەتی ناوخۆداو لەمەش‌دا بیروباوەڕەکانی شۆڕش ڕێ‌نومایان دەکات‌و هەمیشە ویژدانی گەل‌و سودو قازانج‌و ئاواتی شەریفی بەرەوپێش چونی لە یادیانەو هیوا دارین کە براکانمان حاکمەکانی عەرەبی یاخود نوێنەرانی دەوڵەتە بێگانەکان لێمان (زیز) نەبن چونکە ئێمە لەم سیاسەتە پاش‌گەز نابینەوەو هیچ سنورێك بۆ وتووێژەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانی دانانێین مادامەگی لە چوارچێوەی ئۆباڵی

دەستووریی‌و یاساییەکانی ئەنجومەن‌دان‌و لە ئیجتیهادی پاك‌و نیەتی دڵسۆزو پیس نەبووەوە هەنگاو دەنێن جا ئەم یا خود ئەو کاربەدەستانەی وڵاتە عەرەبەکان یاخود بێگانەکان یان وزیرەکان‌و دەزگا لێپرسراوەکان لە عراق تووڕە بن یان نا ، بۆ ئەوەی دیموکراتی لە گرنگترین پایەیدا کە ڕەخنە گرتنی بنیات نەرانەیە مانا سەرتاپاگیرە بەعسی‌یەکەی وەربگرێ ، پێویستە بڵێین ئێمە هەروەها دەرفەتێکی فراوان لەبەردەم ڕێکخراوە حزبی‌یە بەعسی‌یەکان‌و حزبەکانی بەرەی نیشتیمانی‌و نیقابەکان‌و یەکێتی‌یە گەلی‌و پیشەییەکان‌و ئەنجومەنەکانی گەل‌و تێکڕای جەماوەری گەل‌و دەزگاکانی ڕاگەیاندنی شۆڕش دابین دەکەین بۆ ڕەخنە گرتن لە بڕیارو موناقەشەو بیرو ڕاکانی ئەنجومەنی نیشتیمانی یاخود بیرو ڕاکانی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی‌و موناقەشە کردنیان بە شێوەیەکی فراوان ، هەریەکە لە شوێنی خۆیەوەو بەپێی ئۆباڵی سەرشانی‌و بۆ ئەوەی ئەمە چۆن پێویستە ئاوها بێتە دی ، دەزگاکانی ڕاگەیاندن وتووێژو بڕیارە ئاشکراکانی ئەنجومەنی نیشتیمانی بڵاو دەکەنەوەو بیروڕای ئەو لایەنانەی تری دەرەوەی ئەنجومەنیش بڵاو دەکەنەوە کە نیشانمان‌دان‌و هیوادارین کە گشت لایەك بە هوشیاری‌و لێپرسراوی‌یەوە ڕەفتار بکەن‌و لەو نیازو شێوازانە دوور بکەونەوە کە لە کۆمەڵە نەخۆش‌و تاقی کردنەوە شێواوە کورت هێناوەکانەوە هەنگاو دەهاوێژن‌و قوڵکردنەوەی ئەم تاقی کردنەوە خۆشەویستەو سەرخستنی مەبەستی گشتمان بێ‌و بیکەین بە تاقی کردنەدەیەك شایانی گەلی عراق‌و ئەو بیرو باوەڕە نەتەوەییانە بێ کە بە ناوی شۆڕشی عەرەبی‌یەوە لەم قوترەو لە نیشتیمانی عەرەبدا هەڵی گرتوون .

حەزناکەین ڕاستەقینەکان داپۆشین

پتر لە بۆنەیەك وتومانە ئێمە حەز ناکەین کە ڕاستەقینەکان داپۆشین‌و ئەمەش ناکەین‌و ، هەموو ئەو ڕاستەقینانەی کە پێویستە گەل ئاگاداریان بێت دەخرێنە بەردەمی ، بەبێ پەردەو بەبێ کەمی‌ی‌و ، پتر لە بۆنەیەکدا وتمان ، دەوری لێپرسراوی‌یانەی سەرکردایەتی وا پێویست دەکات کە جگە لە بڕیاری دلێرانە ئەو قسە ئازایانەش بکات کە نالەباری‌یەکانی کاروانەکە نیشان دەدات‌و بە پاکی‌و لێپرسراوی‌یەوە ڕەخنەی لێ بگرێ ، لە سەر بنەڕەتی ئەم بیروباوەڕانەو بەپێی ئەو ئۆباڵەی لە ئەستۆمانە پێویستە ڕەخنە لە گرنگترینی ئەو نالەباری‌یانە بگرین کە لە پراکتیکی هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانیدا بەرچاومان کەوتن بۆ ئەوەی وێنەکە وەك خۆی لەبەر دەمتان بێ ، دوای ئەوەی بەو قسانەی لەبارەی لەباری‌یەکانیەوە کردمان بە تەواوەتی هەق بدەینە تاقی کردنەوەکە ، بە تێکڕایی دەڵێین :ـ

یەکەم :

هەرچەندە یەکەم جارە کە ئافرەت لە لادێ مافی هەڵبژاردن بەکار دەهێنێ بە پێچەوانەی دەستە خوشکەکانیەوە لە شاردا کە ئەوان چالاکی دیموکراتی‌یانە بە شێوەیەك یان بە هی‌ترو لە ڕێگای لقەکانی یەکێتی ئافرەتان‌و کرێکارو قوتابیان‌و ڕێکخراوو یەکێتی پیشەیی‌و نیقابەکانەوە دەنوێنن ، ئەم جۆرە نواندنەش ئەرکی گوێزرانە بۆ ئاستێکی تری پراکتیکی دیموکراتی‌یانەی بۆ ئافرەت لە شاردا ئاسان کرد بۆ هەڵبژاردنی نوێنەرانی گەل لە ئەنجومانی نیشتیمانیدا، دەڵێین سەرەڕای ئەم جیاوازی‌یە پێویستە بڵێین ، ڕادەیەکی زۆری ئافرەتان لە لادێ ، وەك ئێمە هەڵی‌دەسەنگێنین ، لە ڕێگای ئاگادار بوونێکی مەیدانی کە بۆ ئەم مەبەستە کردمان ، بە بیروڕای سەربەخۆی خۆیان پاڵێوراوەکانیان هەڵنەبژاردوە بەڵکو بە قسەی پیاوەکانیان کردوەو ئەمەش کەلەبەرێکە پێویستە ئافرەت لە لادێ ئاگاداری بێت‌و ڕێ بەوە بەرێ کە ئەو مافەی کە شۆڕش بۆی دابین کردوە پێویستە شانازی پێوە بکات‌و بە هەڵبژاردنی سەربەستانە نوێنەرانی گەل بۆ ئەنجومەنی نیشتیمانی هەڵبژێرێ واتە بەئارەزوی خۆی‌و ئەمەش وا پێویست دەکات خۆی ماندوو بکات‌و یەکێتی گشتی ئافرەتانی عراق یارمەتی بدات بۆ ئەوەی بە ڕاست‌ودروستی خۆی بۆ هەڵبژاردنی خولی ئاینده ئامادە بکات‌و ، شارەزایی پێویستی لە بارەی پاڵێوراوەکانەوە هەبێ‌و دەبێ هەڵبژاردنەکەش لە سەر بنەڕەتی ئەو بیروباوەڕانە بێ کە خزمەتی شۆڕش دەکەن نەك لە سەر چەند بنەڕەتێکی تر کە لەوانەیە لە گەڵ ڕەوتەکانی شۆڕش ناکۆك نەبن بەڵام باشترین هەڵبژاردن نین .

دووەم :

ڕادەیەکی زۆری ئافرەتان لە شارداو ، بەتایبەتی لە قەزاو ناحیەکان‌و هەندێ ناوچەی پارێزگاکان ئەو شتانە دەیانگرێتەوە کە لە « یەکەم » دا وتمان .

سێیەم :

ڕادەیەکی زۆری پیاوان‌و بەتایبەتی لە ڕیزی جوتیاران‌دا لە سەر ڕاسپاردەو تەئسیری ئەوانەی نفوزی کۆمەڵایەتیان هەیەو بەپێی پێودانگی نفوز کە هەندێکیان لە گەڵ ئامانجەکانی شۆڕش‌و پێودانگە کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌یەکانی ناکۆکی ، پاڵێوراوەکانیان هەڵبژاردوە ..

چوارەم :

هەندێ بەعسی ڕێکخراو ، (توازن)ی خۆیانیان لە دەست‌دا کاتێك لەبەردەم ئەنجامەکانی

بڕوانە ل ٧

Institut kurde de Paris